

Casa.
Gab. 3
Est. 4
Tab. 4
287

287

COMMENTARIUM
IN SACROSANCTVM
EVANGELIVM BEATI

L V C A E,

A Reuerend. Domino D. Ioanne Soarez, Conim-
bricensi Episcopo, & Arganilli
Comite æditum.

CONIMBRICA.

Excudebat Antonius à Maris, Vniuersitatis Typog.
de mandato eiusdem Auctoris: & sanctæ
Inquisitionis officij.

ANNO M. D. LXXIII.

Do. J. Soarez

COMMENTARIUM

IN SACROSANCTUM

EVANGELIUM BEATI

LUCAE

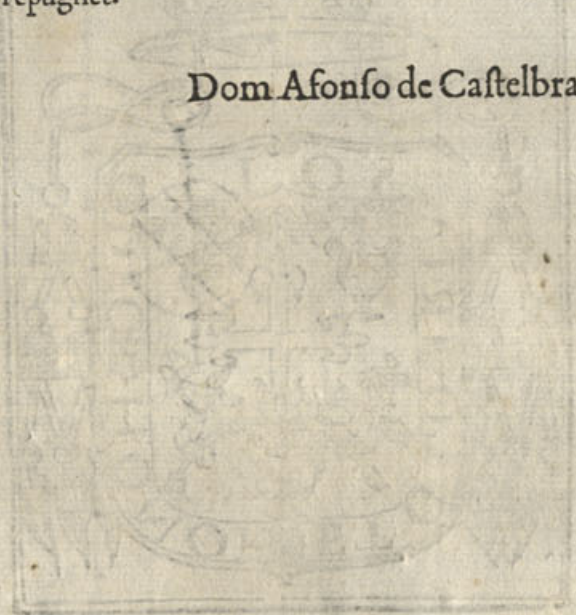
A REVERENDO DOMINO D. JOHANNES SOARES

CONIMBRICENSIS EPISCOPI, & ARGENTORATI

COMITIS

Ego Alfonso de Castelbranco in praclara artium facultate magister, & in sacra Theologia Doctor, clarissimi Principis Henrici Cardinalis, supremi in Lusitania inquisitoris, iussu, Commentaria in sacrosanctum Lucae Evangelium, Dñi Joannis Soares Conimbricensis Episcopi, accuratè recognovi, in quibus tamè nihil omninò inueni, quod vel sanctorum patrum legibus diuina autoritate sancitis contradicat, vel pijs moribus repugnet.

Dom Afonso de Castelbranco.

Promittit Typographus se propediem etiam in D. Joannis Euangelia pulchros & selectos sermones, ab eodem Auctore conscriptos, in lucem aediturum.

Typographus Antonius Mariae, Vniuersitatis Typog.

de mandato eiusdem Auctoris: & factus

Inditionis officij.

ANNO M. D. LXXIII.

VAM superioribus annis, Christiane lector, libenti profectò animo, & quantum in me fuit sedulam operam exhibui, in D. Matthæi & D. Marci Euangeliorum luculentissima commentaria, olim à vigilantissimo Conimbricen. præfule Ioan. Soarez felicis. recordationis conscripta: Eam nunc denuò in D. Lucæ etiam eiusdem auctoris has vltimas lucubrationes impendere faciliè animum induxi. Cum præsertim hoc auctor ipse à me fieri, & petere & exposulare, pro sua singulari humanitate non dedignaretur. Iniunxerat autem vt in primis totum hoc opus diligenti animaduersione recognoscerem atq; perlegerem, ne quid vitij fortè resideret in verbis aut sententia: simulq; orthographicæ rationi inuigilarem. In margine præterea, perspicuitatis gratia, notatu digniora adscribere. Deinde Chalcographi typum, vt is perfectior & emendatior prodiret, castigarem atq; obseruarem. Deniq; totius certo ordine digestum elenchum, coronidis vice, cõstruerem & adijcerem. Ea omnia qua potui diligentia præstiti, proq; virili tandem absolui. Sed dum hæc sub prælo adhuc essent, atq; ita citius quàm plenè in lucem eederentur: ecce (proh dolor) antistitem illum lōgè optimum, nobis inopinata, vt solet, & importuna mors eripuit: & illius interitu maximum pietatis & catholicæ religionis ornamentum abstulit: egestate pressis, ac inopia laborantibus liberalissimum patrem, & singularè patronum ademit. De cuius approbatissimæ vitæ elogijs & præconijs (cum ea longè maiora sint, quàm vt à me pro dignitate, satis explicari possint) consultò hîc nihil adferre satius esse duxi. Hoc interim solum, quod me haud rarò in admirationem rapuit, prætereundum non existimaui, tantum pontificem, aliàs perarduis quidem negotijs implicatū, tamq; assiduis curis, & grauissimis pastoralis functionis laboribus conquassatum, longinquis iādudum, ac transmarinis vsq; peregrinationibus admodū defessum, viribus penè destitutum, & molesto iam, grauiq; senio, quod & ipsum morb⁹ est, fermè cõfectū: quintū enim supra septuagesimū vitæ annū agebat; difficili tamen, tantiq; momenti calamo, eidēq; velocissimo nō pepercisse. Quod sanè taurinū hoc opus, & plus iusto trecentorū tractatū volumē, satis testatur: cui ille ad extremū vsq; vitæ spiritum adeò insudauit & inuigilauit, vt vix vitam ne, an ipsum opus citius finierit discernere queas. Tuū itaq; erit benigne lector, primū quidem tanto auctori æternam felicitatem præcarî: Deinde verò nostram etiam operam, & efflagitatum laborem boni consulere. Vale in Christo. apud inclytam Conimbricam, ex nostrarum ædium muscolo, Idibus Ianuar. salutis anno M. D. LXXIIII.

LELENCHEVS SEV INDEX HVIVS

OPERIS SIC INTELLIGENDVS ERIT, VT

prior numerus paginam ipsam, sequens deinde columnam,

tertius verò vbi adiectus erit numerus, secundam

semper columnam denotet.

A

- Abel à fratre occisus, præfiguratio fuit occisionis Christi. fol. 3. col. 2. & fol. 400. col. 1.
- Abnegare semetipsum, quomodo intelligendum declaratur. 328. col. 1. & 2.
- Abraham immolaturus filium, præfigurauit Christū. fol. 4. col. 1.
- Abrahæ filij sunt credentes & fideles. fol. 121. col. 1.
- Abrahæ se filios gloriabantur, atque ideò saluandos falsò existimabāt Iudæi. 190. 2.
- Abstinentia & temperantia vitam & sanitatem conseruant. 493. 2.
- Accelerauit Christus festinanter salutem nostram. 84. 1. 2.
- Adæ sopor, & Euæ fabricatio, aduentum Christi, & Ecclesiæ natiuitatem, pulchra allegoria præfigurant. fol. 3. col. 2.
- Admirabilis appellatus & prophetizatus Christus, quare. 163. 2. & seq.
- Admiratio diuinarum, magnum adfert fructum. 130. 2.
- Ad mala priores semper sumus. 727. 1
- Aduentu dñi virtutes duæ insinuantur per spiritum sanctum. 138. 1.
- Aduentus dñi secundus ad iudiciū præmeditandus nobis & exoptandus. 170. 2. & 177. 1.
- Aduersitatibus trahimur & compellimur redire ad Deum. 469. 2.
- in Aduersitatibus perseverantibus omnia duplicat Deus. ibidem.
- Adulatio deceptionis modus est, & generale malum, cauendū. 249. 2. & 592. 1.
- Adulteros & fornicatores & scortatores iudicabit Deus. 454. 2.
- Ægrotantibus succurrendum spiritali medicina, vt facilius salutē corporis consequantur. 261. 2.
- de Ægypto exitus figuræ, elegans expositio. 633. 1.
- Æstimationem seculi aspernatur Deus. 151. 1.
- Ætates mundi sex, ordine exponuntur. 32. 2. cum sequentibus.
- Æterna quæ sunt, siue bona siue mala, verbis explicari non possunt. 720. 2.
- Afflictionibus quare nos Deus præmat. 479. 1.
- Agnus paschalis quomodo celebrabatur in lege Mosaica. 643. 1.
- Altaribus debetur reuerentia. 24. 1.
- Alte commotus quis dicatur, & quomodo præter cæteros mundetur. 215. 1. 2. & seq.
- Ambitionis & superbiæ peccatum multis probis viris suggerit Dæmon. 341. 1.
- Amici & cognati veri qui sint. 228. 1.
- Amicorum omnium fidelissimus Deus. 44. 2.
- Amicus seculi, inimicus Dei. 481. 2.
- Amor Dei, proximi & sui: Vide in littera D. Dilectio.
- Amor proprius malorum omnium flumen. 382. 2. & seq.
- Amor sui parit cōtemptū Dei. 673. 2.
- Amor verus qualis. 383. 1.
- Amori magno nō satisfaciunt qualiacūq; exigua opera. 286. 2.
- Angeli non vltros, sed à Deo iussi nobis patrocinantur. 33. 2.
- Angeli aspectus vel visio perterret & turbat hominem. 49. 1. & 712. 2. & 714. 2.
- Angeli non otiosè detinentur in suis officijs. 77. 1. Et paucis vtuntur verbis. 54. 1.
- Angeli quare prius mulieribus quàm discipulis apparuerint. 714. 1.
- Angelorum officium, & pij affectus erga homines. 713. 2.
- Angelos semper gaudium & bonum nuncium asportare. 153. 1.
- Anima quo plus terrenis permisceatur, eo impurius. 81. 1.
- Anima & cor hōis in bonā terrā ad feminandū mutari possunt. 302. 2.
- Anima beata corpus splendore fulgere facit. 330. 2.
- Anima pro vita accipitur: & vita pro æterna. 329. 1.
- Anima in gratia existens, sponfa Christi est. Dissipans verò gratiā deformissima efficitur. 478. 1.
- Anima dānata igne cruciatur. 499. 1
- Anima beata quomodo pascha perpetuum celebret. 728. 1.
- Aninabus dānatis nullum præstatur refrigerium. 500. 1.
- Animæ securitas. 67. 2. Animæ immortalitas ostenditur. 270. 2. & 330. 2. & 597. 1.
- Animæ prius cura habenda quàm de corporis necessarijs. 88. 2.
- Animæ in purgatorio existētes quibus iuuentur suffragijs. 270. 1.
- Animæ defunctorum recordantur in hac vita superstitum. 502. 2.
- Animas in purgatorio cruciant hæredes defunctorū testamenta non adimplentes. 270. 2.
- Anni aduentus Messis: iā adimpleti, & oēs prophetiæ. 18. 2. & 734. 2.
- Apostoli sacerdotes cōstituti. 647. 1.
- Apostoli & discipuli Christi, testes omnium eius gestorū, & consummationis scripturarum. 736. 2.
- Apostolorum mirifica gesta Christi verā Deitatem ostēdūt. 13. 2. cū seq.
- Apostolorum perseverantia in tentationibus & persecutionibus Christi. 656. 1.
- Apostolorum fides ex morte Christi corruerat. 659. 1.
- Aquæ multæ in scriptura tria significat. 223. 1.
- Aquas peccata in scriptura designare. 443. 2.
- Arca Noë, Christi & Ecclesiæ præfiguratio. 4. 1.
- Arca propitiatorij obubrata alis Cherubin, quid significauerit. 32. 1.
- Arrogantiæ pestis reprehēditur. Ea duplex. 397. 2. & 465. 2.
- Ascensionis dñicæ expositio. 623. 1.
- Assentatoribus magnum periculum imminet. 41. 1.
- Astrologorum & mathematicorum iudicia temeraria carpit. 607. 1. 2. & seq.
- Auaritia Iudæorū insatiabilis à propheta etiam notatur. 10. 2. De qua re vide plura in littera I. Iudæi auari.
- Auaritia obcæcat, & surdos reddit homines. 379. 2.
- Auaritia lues animæ perniciosissima, & idolorum seruitus. 406. 2. & seq. & 488. 1. Auaritia causa traditionis Iudææ. 635. 1.
- Auari & vsurarij alijs latronibus & prædatoribus.

præ Jonibus peiores sunt. 408.1.
 Avarus nec sibi nec alijs p̄deit: in d̄
 sap̄e iram Dei prouocat, & inḡ-
 tia mala causat. 407.1.2.
 Aulici illudunt euangelicè viuenti-
 bus. 685.1. Azy morū dies. 636.2

B

Baptisimi effectus & utilitas. 128.2.
 & 162.2. & 198.2. cum seq.
 Baptismatis sacramenti prophetiæ.
 198.2.
 Baptisimato nos filios Dei esse. 202.1.
 Baptismus Christi & Ioannis multū
 differunt. 189.1.
 Baptismus ianua omnium sacramē-
 torum. 334.2.
 Baptisimū non vocat Christus passio-
 nem suam. 419.1.
 Baptizari quare Christus voluerit,
 rationes plures. 198.2.
 Beatificati corporis dotes p̄ plures
 39.2. & seq. Et 334.1. & 736.1.
 Beatitudinis status qualis. 526.2.
 Beatitudines 8. in 4. reducuntur.
 248.1.
 Beatitudo & felicitas in solo Deo
 consistit. 414.2.
 Beata anima narrat in gloria quanta
 fecerit sibi Iesus. 728.1.
 Beatorum Deam videntium quāta
 sit gloria. 331.1.
 Beatorum spirituum in cælis innum-
 merabilis multitudo. 466.1.2. &
 470.2.
 Beatorum felicitas quando incepe-
 rit. 499.2.
 Beatorum nemo damnari, nec dāna-
 torum saluari potest. 500.1.
 Benedicere nos Deum, est laudare
 eum. 45.1. cum seq. Benedicere
 nobis Deum, est donare nobis
 bona. 45.2.
 Benedicta in mulieribus Deipara
 quomodo fuerit. 45.1. Benedi-
 ctio triplex. 45.1.2.
 Benedicta femina nulla absolutè
 dici potuit præter Virginem Dei-
 param. 90.2.
 Benedictionem Dei consequi volēs
 de terra sua vt exeat opus est.
 45.2. & seq. & de cognatione, &
 de domo patris sui. 46.1.
 Benedictionem Dei consequi volēs
 rationem consulat. 46.2.
 Benedictio paterna quantum ope-
 retur. 47.1. Benedictionis
 Iacob expositio. 46.1 & seq.
 Benedictus benedixit nos. 568.1.

Beneficium Christi præstantissimū
 eius imolatio. 648.2.
 Bene viuat necesse est, qui bene mo-
 ri cupit. 527.2.
 Bethaniæ situs & descriptio. 281.1.
 & 360.1.2. & 562.2. Bethphage
 situs. 562.2.
 Bethlehem situs. eademque patria
 Christi, non Nazareth. 112.2. cum
 seq. & 141.2. & 214.2.
 Beso las manos, quam barbara, r̄di-
 cula & mendax sit salutatio. 86.1.
 Blasphemia in spiritum sanctum, &
 eius pœna. 405.1.
 Bona opera. Vide in litera O. Ope-
 ra bona. Bona duo in homine.
 388.1.
 Bonæ volūtatis hominibus, nō alijs,
 pax in terris spondetur. 155.1.
 Boni à malis distant longè in alio
 seculo. 497.1.
 Bonis etiam de operibus non nobis
 gloriandum: & omnis iactantia fu-
 gienda. 227.1. & 214.1. & 319.2.
 Bonorum omnium summum per-
 petua Dei fruitio. 198.1.
 Bonos etiam mali reuerentur & ho-
 norant. 707.2. Bonum cōmu-
 ne, Vide in litera C. Commune
 bonum.
 Brachij Dei fortitudo & potentia.
 110.2.
 Brachium Dei, filium eius Christum
 significat in scriptura. 109.1.2.
 147.2. & 381.1.
 Brachium Dei fortitudinem & vin-
 dictam exercet in superbos. 111.1.
 Bruta animalia nos arguunt inter-
 dum impietatis. 494.2.

C

Cæci Christiani etiam hoc seculo
 multi dæmonis studio. 278.2.
 & 378.1.
 Cærimonix iudaicæ hodie Deo abo-
 minabiles. 7.1. cum seq. Cære-
 moniatici exteriores, & volunta-
 rij ingrati Deo. 216.2.
 Caluarix montis situs & descriptio.
 696.2.
 Capharnaum ciuitas diues & popu-
 losa fuit: in qua Christus miracu-
 lis & doctrina præcipuè claruit.
 218.1.2. cum seq. & 350.2.
 Caro cōtra spiritū, id est animā. 33.1.
 Castigat Deus quos diligit. 28.2.
 & 469.2. & 479.1.
 Castitas proximam facit animam
 Deo. 75.2. & 159.1.

Castitas humilitate comitata vt sit
 necesse est. 75.2.
 Castitatis seu continentix meritum
 per superbiam amittitur. ibid.
 Castitatis virtuti nihil æquale, in
 quod commutari possit. 76.1.
 Castos & puros ministrōs vult Deus.
 159.1. & 413.2.
 Chaos quid in scriptura significet.
 500.2.
 Caritas Deus ipse dicitur. Et est
 vinculum perfectionis. 47.1.
 Caritas qualis cōmendata à Chri-
 sto Apostolis. 47.1.
 Caritas Dei summa erga genus hu-
 manum, 71.2. & 317.2.
 Charitate Deo vnimur. 76.2. Cha-
 ritatis opera irā Dei placāt. 192.2.
 Caritas vel gratia est forma omniū
 virtutum, dans eis esse. 76.1.
 Caritas est Deus. atque idē omni-
 bus alijs virtutibus excelsior &
 præcipua. 76.2. & 253.2. & 364.2.
 Caritas sine operibus nihil prodest.
 414.1.
 Caritas frigida hoc tempore. 129.2.
 Caritas alia non vera, sed merce-
 naria. 253.2.
 Caritas Christi erga nos prior &
 maxima. 357.1.
 Charitatis præmia duo. 254.1.
 Charitatis officia à Christo magni
 fiunt & præmiantur. 306.1.
 Choro psallentes vel orantes quo-
 modo se gerant. 24.2. & seq.
 Christus verus Deus & homo: & ve-
 rus in lege promissus Messias. 3.1.
 cum seq. & 8.2. & 12.1.2. &
 164.2. cum seq. & 330.1.2. & 559.
 1. & multa 580.1. & 639.1.2. &
 640.1.2. cum seq.
 Christus verus finis legis naturæ,
 scripturæ & prophetarum. 3.1.2.
 & 4.2. & 49.2.
 Christus quomodo traxerit ad se om-
 nia. 12.2.
 Christus solus potuit Dei iram in
 humanum genus placare: alius
 nemo. 18.1.
 Christus quomodo factus magnus,
 & filius altissimi vocatus. 57.1.2.
 Christus rex ex ipsi prophetijs. 59-
 1.2. & 559.2.
 Christus in conceptionis momento
 statim perfectissimum rationis
 vsum habuit. 72.1. & 187.1.
 Christus solus cum gloria ex vtero
 assumptus. 78.1.
 Christi corpusculi forma i cōceptio-
 nis instanti. 77.2. & 91.2.
 Christus

- Christus festinanter acceleravit salutem nostram. 84. 1. 2.
- Christus cum suis discipulis parce vixit. 88. 1. & 233. 1. 2. cum seq.
- Christi corpusculum in primo momento formatum, ac si naturaliter sexaginta esset dierum. 91. 2.
- Christi humanitas diuino verbo unita, in puncto conceptionis. 54. 2. & 72. 1. & 77. 2. & 91. 2. & 92. 2.
- Christus occisus ab origine mundi, quomodo intelligendum. 100. 1.
- Christus semen Abraham & Dauid. 121. 2. & 202. 1.
- Christus Dei brachium. 109. 2.
- Christum sequi volentem nullus amor mundanus distrahere potest. 137. 1. 2. & 266. 1.
- Christus quare tempore descriptionis orbis nasci voluerit. 142. 1. 2.
- Christus quare circumcidi voluerit, causae plures. 160. 2. & seq.
- Christi varia nomina. 4. 2. & 163. 2. cum seq. & 233. 2. cum seq. & 559. 1.
- Christum verum esse Deum (contra perfidos iudaeos) manifestatur: & eius diuinitas ex multis ostenditur. 175. 1. & 180. 1. & 221. 1. & 229. 2. & 240. 2. cum seq. & 330. 1. 2. cum seq. & 380. 1. & 488. 2. & omnino 543. 1. 2. & 598. 1. & 702. 1. 2. cum seq.
- Christus se Dei filium esse ipse dixit: idque verbo & opere saepe multisque modis demonstraui: ut confundatur haeretica iudeorum insania. 200. 2. cum seq. & 229. 2. & 238. 2. & 244. 2. cum seq. & 268. 2. & 273. 1. & 351. 2. & 391. 1. & omnino 580. 1. Ultra prophetas etiam & Euangelistas. 640. 1. 2. cum sequent. & 703. 1. 2. cum seq.
- Christi adhuc duplex confessio se verum Dei filium, & expectatum Messiam. 680. 1.
- Christi diuinitatis potissimum signum. 390. 2.
- Christi officium. 381. 2. cum seq.
- Christus sapientia patris, & sapientiae fons. 180. 1.
- Christus nobis meruit gratiam & sapientiam. 187. 2.
- Christus nascens, omnis aetatis & conditionis hominibus se manifestaui: ostendens omnes hominum status saluari posse. 177. 2. cum seq.
- Christus amissus ubi quaerendus, & ubi inueniatur. 183. 1. 2. & 222. 2. & 373. 2.
- Christi vitas quatuor exponit autor. 187. 1.
- Christus & Ecclesia eius contra omnes aduersarios suos semper victores. 218. 1.
- Christus non pepercit laboribus, praefertim in functione praedicationis. 219. 1. & 561. 1.
- Christus reuerenter vult tangi, non comprimi: & quomodo tangatur. 224. 1. cum seq. & 226. 2. & 312. 2. cum seq.
- Christi verus imitator, etiam quae difficilissima videntur, facilia experietur, & plurima comoda. 252. 1. & 266. 1.
- Christus etiam hodie varias nostras infirmitates spiritualiter sanat. 274. 2. cum seq.
- Christus vnicus Dei parae virginis filius. 306. 1.
- Christus raro clamauit: quando tamen, & quare id fecerit. 290. 1.
- Christum semper & in omni successu sequi debemus. 321. 2. & 614. 2.
- Christi erubescentiæ poena. 329. 1. 2. & 597. 2.
- Christus humilitatis exemplum. 341. 2. & 380. 1.
- Christus pax nostra. 348. 1. & 380. 2.
- Christus lux mundi. 392. 1. 2.
- Christo à patre omnia commissa. 354. 1.
- Christus praeuidit omnia suae humanitatis à suae conceptionis puncto, praeterita praesentia & futura. 419. 1.
- Christus vltro & spontaneè passus, non coactè. 440. 2. & 540. 2. cum seq.
- Christi occisio in Hierusalem futura prophetata. 441. 1.
- Christo prior nemo surrexit à mortuis, perpetuo victurus. 499. 1.
- Christum saluatorem agnoscere non satis est, sed & praecceptorè. 515. 1.
- Christo etiam hodie vestimenta subiternuntur à seruis suis. 567. 1.
- Christus quia Deus, mirabiliter operatus est nostram salutem in sacra mentis. 581. 1.
- Christiana fides ab antiquis doctissimis etià viris amplexa iudeos conuincit. 15. 2. cum seq.
- Christiani verè credentes sunt domus Dauid. 60. 1.
- Christianis quomodo sit viuendū. 61. 2. & 614. 2. cum seq.
- Christianum in fide & operibus li-
- berum esse, non meticulosum oportet. 123. 1.
- Christianus quo ministerio se Deo exhibere oporteat. 135. 1. Christiani membra Christi. 162. 1.
- Christiani hominis virtutes quales esse debeant. 170. 1. 2.
- Christianorum tempus est felicissimum. 213. 2.
- Christiani multi verbis tantum non factis: & ij paralytici. 264. 2.
- Christianum ad officium spectantia nonnulla. 277. 2.
- Christianos qui ore tantum Christum confitentur, moribus autem & opere contrarij sunt, saluari non posse. 326. 1. 2. cum seq.
- Christianorum felicitas & aeternitas. 735. 2.
- Circumcisio in lege à Deo praecipua eiusque ratio, & quid significauerit. 126. 1. 2. cum seq. & 160. 2.
- Circumcisio per Apostolos sublata eiusque rei causa. 127. 2. cum seq. & 161. 1.
- Circumcisionis tria fuerunt tempora. 161. 1.
- Circumcisos se gloriabantur Iudaei, ibidem.
- Clauorum vnus quo Christus in crucem fixus, in mare pietus. 697. 2.
- Clementia Dei mira in homines. 103. 2. & 669. 2.
- Clerici non sint negotiatores, neque auari. 575. 2.
- Caelitia omnino satiant. 658. 1.
- Coelum quo transibit expositio. 627. 1.
- Coenae dñi vltima domus. 637. 1.
- Cogitationes peccatorum vanae sunt. Eaeque peruersae quantum noceant. 446. 1. 2. & 578. 1.
- Cognati & sanguine iuncti nobis plus obsunt quam prosint, his nostris temporibus. 183. 2.
- Colloquia Christianorum qualia esse debeant. 156. 1. 2. & 727. 1.
- Commune bonum à Deo postulans & communis & proprii in specie particeps erit, & magna assequetur. 52. 1. 2.
- Communio bona solet Deus semper elargiri. 53. 1.
- Commodum proprium, & cupiditas his temporibus praevalent. 129. 2. & 338. 1. 2.
- Communis hominum consensus, & consuetudo omnino, grauissima est tentatio. 271. 2.
- Comodare, id est, elemosinas elargiri. 396. 1.
- Conceptionis

I N D E X.

- Cōceptionis virginis primo in momento Corpus & anima Christi mirabiliter vnita. 54. 2.
 Conceptionis Deiparæ in ipso momento, mirabilia tria maxima eueniunt. 77. 2.
 Concionatores verbi Dei quales esse debeant. 86. 2. & 217. 1. & 308. 1. & 347. 2. cum seq. & 464. 1.
 Concionatores non bene docēt nisi à Christo illuminati. 184. 1.
 Concionatores reprehendant hæreticos, & alios peruersos voce sonora & abique timore. 89. 2.
 Concionatores qua ætate Euangelium prædicare debeant. 140. 2. cum seq. & 200. 2.
 Cōcionatoribus catholicis omnino fides adhibenda. 156. 2.
 Concionatores quousq; principibus & populo grati sint. s. dum vitia singulariter nō carpunt. 210. 1. 2. & 217. 1.
 Concionatori nō deferenda propria patria: neq; semper in vno loco residere debet. 210. 2. & 287. 2.
 Concionatorū iunus, & prædicandi modus, in quo octo illis præcipuè obseruanda. 212. 1. 2. cum seq. & 288. 2. & 347. 2. & seq.
 Concionatorū præmiū in hoc seculo quale. 217. 1. & 401. 1.
 Concionatores quando iram & confortium impiorum hominum fugere debeant. 218. 2.
 Cōcionatoris doctrina exēplo vitæ confirmetur. 281. 1. & 464. 2.
 Concionatoribus necessaria ministratio adhibenda: omnis tamen eis fœminarum conuersatio fugienda. 289. 1. 2.
 Concionatores silentiū amant 307. 1.
 Concionatores sal terræ dicantur. 464. 1.
 Concionatoribus infortunia, aut iminentia pericula non timenda. 307. 2. & seq. & 403. 1.
 Concionari non omnibus licitum est. 316. 2.
 Concionatoribus à Deo virtus postulanda. 317. 2.
 Concionatoribus quinq; phibetur. 318. 1. & aliud etiam. 344. 1.
 Concionatores pecuniæ gratia non prædicent. 318. 1. 2.
 Concionatores verbi, omnem sollicitudinem temporalium in Deū reijciant. 318. 2.
 Concionatores magna veneratione digni: & os non recipientibus grauis imminet pœna. 318. 2. & 350. 2.
 Concionatoribus verbi Dei ppiū habere prohibetur. 347. 2.
 Concionatoribus matura cogitatione & iudicio opus est. 433. 1.
 Cōcionatore in bono tria requisita. 591. 2.
 Concordia conseruatur regnum & respublica. 380. 2.
 Concupiscētia distrahit bonum cōceptum, & impedit felicem partum. 124. 2.
 Confessionis mystica significatio: eiusdem processus & necessitas. 516. 1. 2.
 Confessionis ore fiendæ sacramentum à Christo institutum, contra hæreticos: idque necessarium, & consolatorium. 517. 2. & 720. 1.
 Confidentes in domino, gesserunt res miraculosas. 175. 1. 2. & 242. 1. 2.
 Confidētibus in domino, omnis abū dantia præito est. 324. 1.
 Congratulandi causa quæ iusta sit. Eiusque verus modus. 125. 2.
 Cōgratulatio ipia huius seculi. ibid.
 Conlanguinei ecclesiasticorum, ab eis temporalia bona semper sollicitant. 306. 1.
 Conscientia bona non satis est Episcopo vel clerico, nisi accedat etiā bona fama. 36. 2.
 Conscientia secura nihil prorsus timet. 631. 2.
 Cōscius sibi taceat potius quam excusationes adducat. 398. 1.
 Consecrandi potestas sacerdotibus relicta. 646. 1. 2.
 Consideratio & præmeditatio diligens, quam sit ad salutem necessaria: eiusque magna vtilitas. 87. 1. & 284. 1. 2. & 334. 2. cū seq. & 464. 1.
 Considerationis defectus multa mala infert hominibus: eosq; iunētis æquat. 87. 1. 2. & 334. 2.
 Consilijs mundanis qui nituntur, mox à facie domini pereunt. 105. 2. & 166. 2. & 440. 1.
 Cōsiliarij Dei omnia optima & vtilissima consulunt. 105. 2. & 167. 1.
 Cōsilio bono nihil præciosius. 224. 2.
 Consuetudo altera natura. 272. 1. & 463. 2.
 Consules terræ qui. 216. 1.
 Contemplatio perennis est. & de vita contemplatiua. 362. 1.
 Conuersatio bonorum valde prodest. 84. 1. & 727. 1.
 Conuersatio malorum omninò fugienda, causat enim peccatum. 84. 1. & 231. 1. & 481. 1. & 676. 1.
 Conuersatio iuuenum & iuuenularum maximè vitanda. 84. 1. 2.
 Conuersatio continua aut frequens detrahit auctoritati. 214. 1. 2.
 Conuersatio Christi summam parit consolationem. 312. 2.
 Cor mundum & mentem rectam Christianus habeat necesse est. 55. 2. & 412. 1.
 Corde ex bono omnia bona inanāt: sic ex peruerso mille mala producantur. 105. 1.
 Cordi contrito gratia datur. 211. 1.
 Cor maleuolū obtenebratur. 240. 1.
 Cordis simplicitas à Deo laudatur, & præmiatur. 230. 2.
 Cor bonum fructum reddit centuplum. 303. 2.
 Corde prius quam opere peccamus. 481. 1.
 Cor cum thesauro in cœlo recondendum. 412. 1.
 Cor maximè custodiendum ne a terrenis occupetur. ibidem.
 Cordis non corporis puritatē Deus requirit. 395. 1.
 Cor dilatatum quid sit exponitur. 637. 1.
 Corporum post resurrectionem gloriosum mirificæ dotes. 39. 2. cum seq. & 622. 1. & 736. 2.
 Corpus animæ carcer. 520. 1.
 Corpus animæ aduersarium quomodo vincendum. 422. 1.
 Corporis & sanguinis Christi verū sacramentum, contra hæreticos. 645. 2. cum sequentibus. & 647. 2. cum seq.
 Corporis sui sacramentum porrexit Christus discipulis suis etiam post eius resurrectionem. 726. 1.
 Corripit & castigat Deus plerunq; per ea per quæ peccamus membra & affectus. 28. 1.
 Crapulæ nocumenta multa. 629. 2.
 Crapula & iniurgitatio ad libidinē prouocant. 455. 2.
 Creaturæ etiam venenatæ habent virtutem vt homini profint. 436. 1.
 Credendū sed non festinanter. 718. 1.
 Credentium discipulorum Christi tarditas, nostra est confirmatio. 718. 1.
 Credere nemo potest nisi volens: cum omnia alia etiam nolens possit. 15. 1. & 388. 2.
 Crucem suam verè quomodo quis baiulet. 458. 2. & seq.

- Crucem** suam tollere quotidie quomodo intelligendum, eiusque rei effectus & virtus. 328. 2. cū seq.
- Crucis** Christi in titulo miraculum quod adhuc hodie ostenditur. 697. 1. 2.
- Crucifixionis** Christi inenarrabilis dolor: & crucifixionis modus. 697. 2.
- Crux** quaedam mundi quæ abominanda. 328. 2.
- Cupiditas** terrenarum obfuscatur intellectum ne diuina cognoscat. 283. 1.
- Cupiditas** in cupidis mirum in modum crescit. 484. 1.
- Cupiditas** ingens & insatiabile malum: omniumque malorum radix. 130. 1. & 174. 1. & 248. 1. & 484. 1. & 578. 2.
- Cupiditatis** filiarum auaritia & superbia. 130. 1. 2.
- Curia** duplex, cœlestis, & terrestris. 404. 1.
- Curiositas** vana abijcienda, quia filia superbia. 685. 2.
- Curiosè** nimis percontantibus non respondetur à sanctis viris. 686. 1.
- D**
- Dæmon** & Dæmonia, vide mox in dictione Diabolus.
- Damnandi** diuinitatem nec per momentum quidem videre poterunt. 620. 1.
- Damnati** nec Deum vident, nec beatorum gloriam: sed inter Dæmones habitant: de quo irreparabili exitionem quæ eripi nec saluari possunt. 477. 2. cū seq. & 500. 1. & 526. 1.
- Damnatis** augetur accidentalis poena: & quando. 503. 1. 2.
- Damnatis** maxima erit poena, nosse, se saluos fieri potuisse, & neglexisse. 526. 2. Damnatorum conditio obmutescere. 241. 1.
- Dauidis** regnum, regnum verè in Deum credentium. 60. 1.
- Dauidis** vera sedes, est verè credentis populi fides. 6. 1.
- Debitoribus** nostris omnino dimitendum 371. 2. & 508. 1. 2. & 662. 2.
- Decimarum** soluendarum. 122. 1.
- Deipara** virgo, vide inferius in litera M. Maria.
- Deferta** in quibus Ioan. baptista vixit. 140. 2.
- Desiderare** bonum est: concupiscere verò malum. 347. 1.
- Desiderium** Christi quale. 643. 2.
- Desolatio** iudeorum perpetua erit. 17. 2. Vide plura in litera I. Iudæ.
- Detractio** vetus peccatum, triplici fulcitur radice. 465. 1. 2.
- Detractores** aliorum, se ipsos lædunt. 466. 1.
- Detractores** salutis nostræ nunquam desunt: idque pessimum genus hominum. 470. 1.
- DEVS** vult vt citò sibi credatur: & verba sæpius non repetit. 27. 2.
- Deus** quos diligit castigat. vide supra in litera C. Castigat.
- Deus** in suis donis collaudandus, non creatura. 40. 2. & seq.
- Deus** omnibus rebus adest per præsentiam, & essentiam & potentiam. 42. 1.
- Deus** solus est cui omnia nota. 35. 1.
- Deus** adfuit Deiparæ Virgini, digniori modo quam omnibus alijs creaturis. 42. 2.
- Deus** cui adest, omnium maximam cõsequitur dignitatem: & inestimabiles sentit commoditates. 42. 2.
- Deus** cui non adest, is omnino seruus est. 43. 1.
- Deus** licet omnipotens, nihil tam eorum quæ nobiscum agenda sunt, sine nobis agere vult, liberum nobis relinquens arbitrium. 69. 1.
- Deo** auctori omnia quæ habemus tribuenda. 95. 1. 2. Dei præsentia omnia læta facit. 97. 1.
- Deo** omnia nota: etiam corda hominum. 141. 2.
- Deus** non omnia reuelat etiam amicissimis seruis suis. 182. 2. reuelat tamè interdum quædam: eiusdemque rei ratio. ibidem.
- Dei** solius habere cõplacentiam quantam utilitas. 199. 2. cū seq.
- Deum** decipere falsa sub specie nemo præsumat. 236. 2.
- Deum** propter temporalia quærentes, spiritualia sentire non merentur. 324. 2.
- Deus** non distinguit personas in eum verè credentium & inuocantium. 343. 1.
- Deus** incõprehensibilis. 354. 2. Deus quomodo à nobis amandus. 356. 1. & 418. 2.
- Deus** satiat & replet suos sæpe. 474. 2.
- Deus** solus absolute & essentialiter bonus. 536. 2.
- Deus** absolute dicitur dominus. 566. 1. & prius. 91. 2.
- Deus** omnia fecit in numero potestate & mensura. 648. 2.
- Deus** querit & vocat peccatores. 465. 1. & 556. 2.
- Dextera** quid in scriptura significet. 25. 2.
- Diabolus** non omnia quæ vult, scire aut facere potest. 35. 1. & 203. 1.
- Diaboli** fraudulenta machinatio, ordine diuino cõtrario destructa. 70. 2.
- Diabolus** dubius fuit semper an Christus fuerit Dei filius incarnatus. 203. 1. & 220. 1. 2. & 311. 1. & 327. 1.
- Diaboli** tentatio in Christum ideo facta vt experiretur an esset filius Dei, an verò purus homo. 203. 1. 2. & 220. 1. 2. & 311. 1.
- Diabolus** valde timuit Christum. 205. 1. & 220. 1. Diabolus poenituit 205. 2.
- Diabolus** mendax, & mendaciarum pater. 205. 1. & 612. 1.
- Diaboli** astutiarum ridiculæ sunt, & vix exiguarum. 205. 2.
- Diabolus** immundus semper: atque ita omnia immunda hominibus ingerit. 219. 2.
- Diabolus** viribus præstat naturam, animam hominis: homo verò Dæmoni præstat gratiam. 317. 1.
- Diaboli** tentatio sub specie boni. 321. 1.
- Diabolus** semper machinatur quomodo generi humano noceat: & eius crudelitas & officium horrendum. 325. 2. & 339. 2. & 378. 2. & 381. 2. & seq.
- Diabolus** nostris vtitur armis aduersus nos præliaturus. 347. 1. 2. & 386. 1.
- Diaboli** è cœlo præcipitatio. 352. 1.
- Diabolus** maximè studet cæcos & surdos reddere peccatores. 377. 2. & 382. 1.
- Diabolus** & mundus ad peccandum inducunt, deinde peccata reuelant & produnt suos. 402. 2.
- Diabolus** & mundus nunquam fatiantur suos. 474. 2.
- Diabolus** ægritudines immittit hominibus Deo permittente. 428. 2.
- Diaboli** accusatio in hora mortis. 573. 2.
- Diabolus** mira tentauit vt salutem nostram impediret. 658. 2.
- Diabolus** potest malas cogitationes in hominum corda immittere, sed non iterum euellere. 658. 2.
- Diabolus** permissus in Christum seruire. 673. 1.
- Diabolus** vti in Iudam proditorem, sic in præcipuos iudeorum introiuit potenter. 680. 1.
- Dies** vnus apud Deum sunt mille anni. 120. 1. & 177. 1. & 618. 2.

I N D E X.

- Dies iudicij generalis vsq; huc non tardat. 120.1. 2. & 177.1.
- Dies iudicij vnicuiq; i specie est dies mortis. 120.2. & 177.1. 2. & 619.1.
- Dies solènes perfecta deuotione adimplendos. 182.1.
- Dies & nox quomodo in scriptura intelligantur. 215.2.
- Dies pacis & reconciliationis præsens vita. 573.2.
- Dies vltimi iudicij, vide infra in littera I. Iudicij extremi.
- Digitus Dei appellatur in scriptura spiritus sanctus. 147.2. & 281.
- Dilectio Dei gratuita, summa, ignea & inenarrabilis in genus humanū sibi inimicum. 71.2. & 73.1. & 418.2. & 466.2. & 468.2.
- Dilectio mercenaria quæ non est vera charitas. 253.2.
- Dilectio proximi in extremo iudicio à nobis maximè exigetur: in eaque tria requiri. 466.2. & seq.
- Dilectio quæ proximo vendita, à Deo non acceptatur. 467.1.
- Dilectio inimicorum, vide in littera I. Inimicorum dilectio.
- Diligere verè dominū volenti, quid necessarium. 414.2.
- Dilectio Dei & proximi qualis: & dilectionis ordo. 358.2.
- Dilectio sui qualis esse debeat: & in ea quamplurimos errare. 357.2. cum seq. & 382.2.
- Discipulos domini veros quales esse oportet. 458.1. & 462.1.
- Discipulorum domini prompta obedientia. 636.2.
- Discipuli dñi misericordes. 321.2.
- Discipuli Christi contra mundum nudipugnant. 347.2.
- Discipulorum Christi tarditas ad credendum, præsertim domini resurrectionem, contra hæreticos: idque diuinitus permissum, vtnōstra esset confirmatio. 718.1. & 730.1. & 731.1.2. & 732.2.
- Dispensatores fideles (prælati nimirum) præmiabuntur. 416.2. & seq. sic non fideles & imprudetes poenas luent. ibidem.
- Dissoluti, & dissipare operas Christiani qui dicantur. 265.1.
- Diuersorij vbi Christus natus descriptio. 146.2.
- Diues nutritius constituitur pauperum. 30.2.
- Diuites & pauperes quare à Deo constituti. 30.2. & 192.2. & 487.1. & 496.1.
- Diuitibus etiam diuina incarnatio reuelata est. 30.1.
- Diuites nisi largas contribuant elemosynas male audiunt. 30.2.
- Diuites quibus Deus non adest, inter dimissos à Deo numerantur. 43.2. & 216.2.
- Diuitū huius seculi mens corrupta est. 67.1. & 492.1.2.
- Diuitijs annexa est superbia & alia vitia. 115.1. & 495.2.
- Diuitiæ periculosa animæ salutis. 248.2. & 487.2. & 492.2. & 538.1.
- Diuitiæ tamen per se nō sunt malæ. 483.1. & 538.1.
- Diuitiæ aspernandæ: nihil enim profunt post mortem. 197.2. & 333.2. & 492.2.
- Diuitibus amici plures. 266.1.
- Diuites in Deum plures fuerūt Deo placentes: sunt & hodie. & qui. 408.1.2. & 461.1. & 487.2. & 539.1.
- Diues in Deū quātum ab auaro diuite differat. 408.1.2.
- Diuitiarum & honorum fructus & vsus bonus. 505.2.
- Diuites quando ex præcepto elemosynam dare teneantur. 505.2.
- Diuites multos saluari. 525.1. & 539.1.
- Diuites plerique quare elemosynas tenues elargiantur. 730.1.
- Diuina omnia indies augeri. 56.1.
- Diuina sacra vel officia ob nullum temporalem affectum interrumpantur. 307.1.
- Diuina prouidentia cuncta in orbe pascuntur. 322.2.
- Diuinitas Christi dedit potestatem operandi eius humanitati. 580.2.
- Diuinitas ab humanitate Christi nec in morte quidem separata: sic etiā e contra. 699.1. & 720.2.
- Diuinitas Christi vt innotesceret, elegit contemptibilia mūdi. 701.2.
- Diuinitas Christi. Vide plura in littera C. Christi diuinitas.
- Diuisio signum desolationis regni iudæorum. 385.1.
- Doctores nō benedocēt nisi à Christo illuminati. 184.1.
- Dolor Christi maximus fuit in eius aīæ à corpore separatione. 704.2.
- Domesticorum maxima cura habenda. 37.2. cum seq.
- Domus iacob spiritualis quæ: terrena namque cecidit. 60.2. cum seq.
- Domus Petri ecclesiam Romanam designabat. 221.2. cum seq.
- Domus Dei magna Valde. 637.2.
- Domini iobditos suos ad Iesum mittant. 273.2.
- Dominica resurrectionis Christi, per excellentiam dies vna dicta. 710.2.
- Dominorum erga seruos ægrotantes cura qualis esse debeat. 261.2.
- Dona dei, & virtutes occultas intra nos recludamus, nihil de ijs gloriantes. 31.1.
- Dubitantes de promissis à Deo puniuntur. 28.1. & 29.1.

E

- Ebrietatis infania, in qua nullum secretum, nec rationis vsus. 629.2. & 630.2.
- Ecce aduerbium admirationem semper denotat. 54.1.2. cum seq.
- Ecclesia Catholica columna veritatis. 2.1.
- Ecclesia catholica sola habet veram & vnicam fidem: & eius signa quæ sint. Eaque vnica est, & immaculata. 11.1. & 16.1. & 650.2. cum seq.
- Ecclesiam extra Romanam qui sunt, non sanantur. 222.1.
- Ecclesiastici viri docere debent: atq; idē docti & puræ vitæ vt sint necesse est. 239.2.
- Ecclesiarum cura quibus committenda sit. 239.2.
- Ecclesiam deuotè & sæpe ingredi vtile. 240.1.
- Ecclesia sancta quare patiatur hostes. 301.2.
- Ecclesiæ suæ semper dominus præsto erit. 387.2.
- Ecclesiastici non se immisceant secularibus negotijs. 407.1. & 575.1.
- Ecclesiastici ministri docti, sed mali, atrociori punientur poena quā indocti. 417.1.
- Ecclesiæ Catholicæ doctrina fit & est publica. 428.1.
- Ecclesia duplex est, militans & triumphans. 471.1. & 527.1.
- Ecclesia corpus est Christi: Christus autem caput ecclesiæ. 527.1.
- Ecclesia in primitiua omnia erant communia. 537.2.
- Ecclesia locus humiliationis & orationis. 601.1.
- Ecclesiastici vel sacerdotes non exigāt plus, vel vociferatione elemosynas suas: Et caueant ne scandalizent populum. 601.1.

I N D E X.

- Ecclesiis collata dona Deo accepta esse, contra hæreticos. 60. 12. cum seq. & 604. 1. 2.
 Ecclesiastici viri de dignitate vel præ eminentia non contendat. 654. 1.
 Ecclesia Romana caput omnium ecclesiarum. 660. 1.
 Ecclesiasticis quando defensio permissa. 663. 2.
 Ecclesia fabricata ex latere Christi in cruce dormientis. 708. 1.
 Ecclesia, Vide plura in litera T. téplum.
 Eleemosynæ magna virtus & utilitas. 395. 2. cum seq. & 444. 2.
 Eleemosyna non qualiscūque dāda, sed larga: & secundum gravitatem peccatorum. 396. 2. & 555. 2.
 Eleemosyna in elargienda, Christi, non pauperis persona consideranda. 483. 2.
 Eleemosynam & holocaustum ex rapina respuit Deus. 484. 1.
 Eleemosynæ in thesaurum cœlestem. 537. 1.
 Elisabeth quomodo fuerit Deiparæ Virginis cognata. 83. 1.
 Emaus Castellum: eiusque situs. 718. 2.
 Empti suinus prætio magno. 57. 2.
 Episcopatus non ambiendus, nec postulandus. 152. 2.
 Episcop⁹ sit hospitalis. 416. 2. Et plura vide in litera P. Prælat⁹.
 Error mox in principio emendandus. 582. 2. cum seq.
 Errore ex vno plures nascuntur. 596. 1.
 Erubescere virtutes exercere, à via salutis distrahit. 485. 1.
 Erubescimus coram hominibus iniquè agere, coram Deo minimè. 476. 1. & 488. 2.
 Esurientes, id est gentiles, impleti bonis. 116. 1.
 Evangelia scribere nemo potuit, nisi diuino spiritu adiutus. 1. col. 1.
 Evangelium non ab homine, sed Christi reuelatione accepit D. Paulus. ibidem.
 Evangelia plura falsè scripta. 2. 1.
 Evangeliorū. 4. tantū recepta. 2. 2.
 Evangelistarum quatuor figuræ: & quid designent. 2. 1.
 Evangelistarum humilis & breuis semper narratio. 146. 1.
 Evangelistarum concordiarum vel cōciliandarum regula. 204. 1. & 232. 2. & 441. 1.
 Evangelizare pauperibus Christus fuit missus. 211. 1. Estq; bonum nuncium nunciare. 579. 2.
 Evangelicæ pfectionis monita quomodo obseruanda. 251. 1. 2. cū seq.
 Evangelicam doctrinam habemus etiam de leuib⁹. 451. 1.
 Evangelicæ legis suauitas & æquitas. 509. 1.
 Evangelistæ licet in diuersis orbis partibus scripserint, nihil tamen contrarij. 605. 2.
 Eucharistia Christiano sumenda vt saluetur. 191. 2.
 Eucharistiæ sacramentum est verum corpus & sanguis Christi, contra hæreticos. Estq; symbolum legis gratiæ sacrificij. contra eosdem. 645. 1. 2. cum multis sequentib⁹. & 648. 2. cum seq.
 Eucharistiæ sacramento magna reuerentia exhibenda. 649. 1.
 Eucharistiæ sacramentum porrexit Christus discipulis, etiam post eius resurrectionem. 726. 1.
 Exempla mala familiæ non præbenda à patre familias. 38. 1. & 507. 1.
 Exemplo malo alios corrumpentes, in inferno maioribus puniuntur tormentis. 503. 1.
 Exemplo bono qualis prodest magna meretur. 507. 2.
 Exorcistas primus instituit Salomō: quem in eo Reges nostri imitari debent. 381. 1.
 Extrems succurrere necessitati, obligat sub mortali. 251. 2.
 Extremi iudicij dies qualis: Vide in litera I. Iudicij extremi.
- F
- Facies Christi specialem præferebat maiestatem. 575. 1.
 Facies hominis est speculum cordis. 676. 2.
 Falsa sub specie decipere Deum nemo præsumat. 236. 2.
 Fama bona nisi accedat, non satis est Episcopo vel clerico bona conscientia. 36. 2. & 394. 1. Fama à nemine negligenda. ibidem.
 Famæ detrahentes ad restitutionem tenentur: quam nisi faciant, absolui non debent. 682. 2.
 Familiæ & nominis, inanis prorogatio. 128. 2.
 Familiæ magna cura habenda à patrefam. 463. 1. 2.
 Familiares & amici nostri per sepe nostra dunt. 668. 2.
 Festinanter salus nostra nobis operanda. 84. 2. & 157. 1. 2. cum seq. & 554. 1. & 642. 2. & 643. 2.
FIDES in mundo necessaria: eaq; à Deo accipienda. 9. 1.
 Fidem veram vnam tantum esse necesse est, in toto orbe terrarū. 9. 2.
 Fides vna sola, vni solo Deo adhibenda ibidem.
 Fidei veræ tria certissima signa. 9. 2.
 Fidem veram tria necessario semper comitantur. ibidem.
 Fides vera nihil timet nec dubitat. 565. 1.
 Fidem veram vnam, & eius signa habet sola catholica ecclesia, 11. 1. & 650. 2.
 Fides radix omnīs meriti & iustificationis. 74. 2.
 Fidem veram & vnam non habentes hæretici, salutē amiserūt. 74. 2.
 Fides basis totius sanctitatis in virgine Deiparæ. ibidem.
 Fidei scutum omnia inimicorum tela excipit & inutilia reddit. 74. 2.
 Fides sola & nuda non sufficit ad salutem, sed mortua est: nisi sit vera & viuā, hoc est, charitate & bonis operibus fotiata & comitata. contra hæreticos. 76. 2. & 94. 1. 259. 2. cum seq. & 386. 2. & 389. 1. & 404. 2. & 435. 2. & 561. 2.
 Fidem ob solam non moratur in nobis Christus. 214. 2.
 Fides virginis Deiparæ maximè laudata, & associata fuit operibus. 93. 2. cum seq.
 Fide à nobis tangendus Christus, vt ab eo sanemur, & postulationes consequamur. 312. 2. cum sequē. & 339. 1.
 Fidei definitio, vires atque ingentes virtutes, eaque duplex. 313. 1. 2. & 315. 1. & 510. 2.
 Fides vnus prodest alteri, pro quo oratio funditur. Contra hæreticos. 315. 1.
 Fides vera & humilitas ad miracula edenda requiruntur. 338. 2.
 Fides Christianorum super candelabrum. 566. 1.
 Fidelium feruorum Dei corpora sepeliendo seminantur. 596. 2.
 Fides Christiana cœlestibus non naturalibus rationibus nititur. 610. 2. cum seq.
 Fide pro Christi & proximorum salute anima ponenda. 665. 2.
 Fide prope Christi stamus: sed propius per imitationem. 706. 1.
 Fidei

I N D E X.

Fidei & spei vis & opera magna. 723. 1. 2.
 Fides Christiana infallibili & firmisimo fundamento fulcita. 735. 1.
 Figuræ sacramentorum & mortis Christi ex biblia. 121. 1.
 Filij & filiæ quomodo parētibus obedire teneantur. 83. 2. & 186. 1.
 Filio attribuitur quod sit per trinitatem. 110. 1.
 Filij Abrahæ sunt Christiani credentes & fideles. 121. 1.
 Filij in tenella adhuc ætate virtutibus imbuendi. 162. 2.
 Filios & filias in templum ducere quomodo parentes debeant. 172. 2.
 Filij nostri, id est, sensus nostri. 385. 2.
 Filij parentum peruersos mores plerumque sequuntur. 463. 2.
 Fines hominum duo tantum perpetuo duraturi, ideoq; cōsiderandi. 501. 1. & 502. 1.
 Fines vitæ à longè spectandas. 39. 1.
 Fines vitæ nostræ cum initio cōponenda. 148. 2. cum seq.
 Finis mundi signa hoc tempore passim in orbe contingere videntur. 606. 2.
 Flagellum à tribulatione differt. 225. 2.
 Flagellatio Christi crudelissima fuit: Etique quomodo compatiemur. 689. 1. 2.
 Flet Christus ob peccata hominum, eorumque perditionem. 571. 1. & 573. 1.
 Flumina 4. sanguinis ex corpore Christi: vti etiam 4. ex paradiso. 698. 1.
 Fœminæ non adeundæ, ne mortuæ quidem sine testibus. 315. 2.
 Fœnum nos, & agri flores sumus. 145. 2. Fortitudo Dei donum. 683. 1.
 Fratres Christi quomodo sim? 286. 1.
 Fratres quàm multiuariè in scriptura dicantur. 305. 1. 2.
 Franciscanorum monachorum paupertas, diuitiæ sunt. 541. 1. 2.
 Fructus spiritus duodecim. 191. 2.
 Fructum labiorum ex cordis thesauro procedentem reddamus Deo. 258. 1. 2.
 Fructum à nobis exigit dominus in omni ætate. 415. 2.
 Fructus spiritus duodecim sunt. 436. 1.
 Frugalitas antiquorū patrum, 88. 1. Et Christi. ibidem.

Furor Iudæorum similis furori serpentis. 412. 2.
 G
 Galea salutis Christus est. 530. 2.
 Gaudere Christiani in domino & exultare iubentur. 92. 2. & 352. 2.
 Gaudia mundi vana sunt: & tristitiam parturientia. 97. 2. & 352. 2.
 Gaudia inter summa Deiparæ, summa ei inœstitia & dolor prædicatur. 176. 1.
 Gaudium & lætitia vana hominum, malum generale. 249. 1. 2.
 Gaudium verum: & de terrenis non gaudendum. 352. 2.
 Gaudium etiam spirituale sit cum timore. 628. 2.
 Genealogia Christi exponitur & concordatur. 201. 2.
 Genesareth ciuitas Tyberiadis dicta. 224. 1.
 Generis humani ingentia facinora. 689. 1.
 Gentium vocatio ad fidem, loco superborū & furientium Iudæorū, qui merito fuerunt exclusi. 116. 1. 2. & 135. 1. & 438. 2. & 448. 1. & 453. 2. & 473. 1. 2. & 480. 2. & 563. 2. & 586. 1.
 Gentiles esurientes, & impleti bonis. 116. 2. & 453. 2.
 Gentilium fides quomodo paulatim augebatur. 262. 1.
 Gentium populus per pullum asinæ designabatur. 563. 1.
 Gentes fidem acceperunt per Apostolorum prædicationes. 566. 2.
 Gentes clamant, Iudæis tacentibus. 569. 2.
 Gentes fatentur Christum esse Deū, & iustum: cum eum perfidi Iudæi tanquam scelestum cruci affigerent. 704. 2.
 Gentium vocationis significatio fuerunt triū Magorū dona. 705. 1.
 Gestus tantum exteriores sine veris operibus non profunt ad salutem. 513. 1.
 Gladij duo an sint in Ecclesia. 664. 1.
 Gladius iustitiæ qualis esse debeat. 664. 2. Gladius spiritus verbum Dei. ibidem.
 Gloria beatorum Deum videntium quanta sit. 331. 1.
 Gloria contribuitur secundum meritum quantitatē. 415. 1.

Gloriam suam nemo, nec in bonis operibus quærat. 227. 1. & 319. 2. & 414. 1. & 653. 1.
 Gloriandum nobis in solo Deo. 352. 2. & 614. 2. & 653. 1. & 661. 1.
 Gloriosorum corporum dotes maximæ. 39. 2. cum seq. & 334. 1. & 736. 1.
 Gradus sunt in Ecclesia. s. bonorum meliorum, & optimorum. 302. 1.
 Granum sinapis, & lapis paruum de monte excisus, Christum significant. 433. 2.
 Gratia soli Deo debetur: eaque duplex. 40. 2.
 Gratias continuas omnium agere debemus soli Deo. 34. 1.
 Gratiæ plenitudo admiranda in virgine Deipara reperta. 41. 1. 2. cum sequentibus.
 Gratia Deiparæ quantum humano generi profuerit. 51. 1.
 Gratiam vt apud Deum inueniamus elaborandum nobis. 51. 2.
 Gratiam diuinā non amittentes pauperes fieri non possunt. ibid.
 Gratia salī comparatur. 76. 1.
 Gratia, id est, Caritas. ibidem.
 Gratia est forma cæterarum virtutum: atque ita per eam Deo vnimur. 76. 1.
 Gratia bonis operibus augēda. 76. 2.
 Gratiam nō solum sibi inuenit Deipara, sed toto etiam generi humano. 80. 2.
 Gratia Dei cuiuscumque datur, verè propter merita passionis Christi datur. 99. 1.
 Gratia donum in passionis domini virtute, etiam antiquis patribus collatum fuit. ibidem.
 Gratiarū actiones & laudes diuinas sequuntur dona Spūs scti. 133. 2.
 Gratia triplex & mirabilis in iofante Iesu. 180. 1. 2.
 Gratia Christi largitur bene operantibus. ibidem.
 Gratia Dei cū nostra libera mēte & natura cōcurrat necesse est. 181. 1.
 Gratia Dei nobis pignus est vitæ æternæ. 518. 2.
 Gratia Diuina quantum præster naturæ. 539. 1. 2. & 610. 1.
 Gratia ex diuina mia tripliciter in peccatoribus operatur. 583. 1.
 Gratiitudinis mater, humilitas. 514. 1.
 Gula & crapula exitiale vitium: & de eius filia incontinentia vel intemperantia. 249. 1. & 493. 1. & 630. 2.
 Gula

Gula plures occidit quam gladius.

493. 1. 2. & 532. 2.

H

Habenti dat & auget dñs. 304. 2.

Hebdomadarum, prophetiæ Danie-
lis expositio. 17. 1.

Hæredes defunctorum testamta
non adimplentes, animas in pur-
gatorio cruciât. 270. 2. & 510. 1.

Hæretici quia sacrificium repulerunt,
nullum apud se miraculum ha-
bent. 10. 1.

Hæreticis nulla est salus, cum fidem
veram & vnam non habeant.
74. 2. & 651. 1.

Hæreticis de futuro iudicio hæsitantibus
respondetur. 119. 2.

Hæretici ab orthodoxa ecclesia recesserunt:
ideoque male habent. 148. 2.

Hæretici Christum verum hominẽ
negantes confunduntur. 161. 2.

Hæretici negantes bona opera pro-
desse, & necessaria: confunduntur.
191. 2. De qua re vide multa
infra in litera O. Opera bona.

Hæretici voluptatibus & luxui de-
diti. 191. 2. & 521. 1.

Hæretici & Mahumetani extollunt
Christum & præcipitant. 217. 2.

Hæreticorum mos deprauare scri-
pturas. 264. 2.

Hæretici ad tempus tantum credunt:
sunt enim semen supra petram
iactum. 301. 1.

Hæretici occulti qui. 301. 2. Hæ-
resis multæ sedatæ & extinctæ.
308. 1.

Hæretici mendaces, atque ideò eis
non facile credendum. 612. 2. &
731. 1. 2.

Hæreticorum præsumptuosa super-
bia. 308. 1. 2. & 511. 2.

Hæreticorum mos de clancularia do-
ctrina 427. 2. Hæretici insta-
biles faciem dñi velant. 677. 1.

Hæretici Christum apud se esse di-
cunt. 519. 2. Hæretici non salu-
tandi. 596. 1.

Hæreseos crimen apud Iudæos im-
punitum. 595. 2.

Hæreses diligenter à Regibus præ-
cauendæ. ibidem.

Hæreticorum turba & multitudo,
signum ruinæ. 605. 2.

Hæreticorum huius temporis diui-
sio in plures. 50. sectas. 651. 1.

Hæreticis noua inculcantibus mi-

nimè credendum: & omninò ab eis
cauendum. 731. 1. 2.

Hermò & Thabor mōtes vbi. 336. 2.

Herodis Idumæi origo: & quomodo
Rex in Iudæa dictus. 21. 1. 2.

Herodum tres præcipui in sacris li-
teris. 319. 2.

Hierusalem mater nostra. 242. 2.

Hierusalem olim amplissima, hodiè
exiguum oppidum. 571. 2.

Hierusalem iam olim diruta & va-
stata. 441. 2. & 609. 1. Eius de-
solatio perdurabit vsque in finem
seculi. 615. 2.

Hierusalem vel Hierosolymam, &
loca illa sancta peregrinando adi-
uit Author anno salutis 1562. cu-
ius rei ipse meminit. 562. 2.

Homo vetus noster tyrānus, per fal-
laces sensus regitur. 791. 2.

Homo tripliciter in scriptura sumi-
tur. 215. 2. Hominum mores ad-
mirandi. 166. 2.

Hominines arboribus rectè comparan-
tur in scriptura. 191. 2. in Homine
non confidendum. 505. 1.

Homines mali sunt instrumenta dia-
boli. 231. 1. Homines deceptores
sub spetæ boni. 236. 2.

Homines mundani sesquipedalibus
vtuntur verbis in titulis. 90. 1.

Homo alijs creaturis Deo inobediẽ-
tior. 309. 1. Homo rerum terre-
narum insatiabilis. 322. 1.

Homo nolens omnia alia potest, præ-
terquam credere. 15. 1. & 388. 2.

Homines duplici animo magis quã
feræ bestię cauẽdi 692. 1. & 694. 1

Homo à visione angelica perterretur.
712. 2.

Honoris & laudis vanitas fugienda.
592. 1. & 600. 2.

Hora mortis, vide in litera M. infra,
Mortis hora.

Horariæ præces quid designent, ex-
ponitur. 545. 1. 2.

Hospitalitas quare his temporibus
negligatur. & quam frugalis ea
apud antiquos fuerit. 88. 1. 2.

Hospitalitas commendatur: & qua-
lis ea esse debeat. 451. 2. & seq.
& 505. 2. & 554. 2.

Hospitium in quo Deus possit ho-
spitari. 360. 2. Hospicio animo
simplici Christum suscipiens, in
alium subito mutabitur. 555. 2.

Humana omnia ad nihilum redigi,
& deficere. 56. 1. & 403. 1.

Humani generis ingratitude erga
Dei beneficia. 78. 2. cum seq.

Humanitati Christi non potuit inhe-
rere macula originalis peccati. 90. 2.

Humanitas Christi diuino verbo ve-
nita in puncto & momento con-
ceptionis. 72. 1. & 77. 2. & 91. 1. 2.

Humanum genus totum vna repu-
tatur ouis. 466. 1. & 470. 2.

Humilitatis virtus præcipua & incõ-
parabilis in virgine Deipara: Ea q-
à Christo maximè commendatur.
64. 1. 2. & 68. 1. 2. & 70. 1. & 75. 1. &
533. 1. 2.

Humilitas veritas est: & virtus Deo
gratissima, omniq; virtutũ custo-
dia. Ea obtinetur à Deo petita, &
gratia, & spiritus sanctus. 75. 1. & 100. 2

cũ seq. & 113. 2. & 171. 1. & 211. 1. &
262. 1. & 338. 2. cũ seq. & 449. 2. &
533. 1. & 552. 2. & 567. 2.

Humilitas omnis exaltationis homi-
nis causa est. 101. 1. & 211. 1. &
341. 2. & 448. 2.

Humilitas falsa cauenda: vera autem
quæ sit. Ea q; oēs alias virtutes cõ-
seruari. 101. 2. cum seq. & 511. 1.

Humilitas recuperat quod superbia
amittit. 111. 1.

Humilitas obedientiam parit: eiusq;
multa alia opera. 145. 1. & 339. 1.

Humilitas Christi data in signum
Iudæis & gentibus. 154. 1. Ille
enim humilitatis exẽplum 341. 2.

Humilitate maxima superbia victa
& destructa. 154. 1.

Humilitas & firma fides orationis
vehicula. 263. 1.

Humilitas antidotum contra pec-
catorum labem. 512. 1.

Hydropicus avaritiã designat. 443. 2

Hypocrisis & eius membra, mentiti
mores, eiusque finis: & quales de-
nique sint hypocritæ. 102. 1. &
233. 1. 2. & 399. 1. & 402. 1. & 591. 1. &
599. 2.

Hypocrisis peccatum grauissimum:
& curatu difficile. Et hypocrita
quis sit. 402. 1. & 591. 1.

I

Idola quomodo à nobis cõfringẽda.
339. 2.

Ieiunandum nobis. & de ieiunio.
192. 1. & 234. 1. 2.

Ierusalem. Vide supra in litera. H.
Hierusalem.

Iesum verè querentes, omnia alia
simul inueniunt. 160. 1.

Iesu sub nomine multa Christi no-
mina includuntur. 163. 2.

Iesus

I N D E X.

- Iesus quomodo, ubi, & à quibus videtur possit. 552.1.2.
- Ignis in sacra scriptura frequens vsus. 418.2.
- Ignem punientur iniqui igne consumetur mundus. 618.2.
- Ignis diuinus non comburit, sed illuminat. 676.1.
- Ignorantia quæ, & quando excuset. 185.1. Ignorantia quæ non excusat, sed auget peccatum. 578.1.
- Ignorantia laborantes cæci dicuntur. 213.1.
- Imago quomodo in scriptura sumatur. 593.1. & 641.2.
- Imitatio Dei in ijs operibus intelligenda in quibus imitabilis est. 254.2.
- Impij sunt sine scientia: veluti etiam impij Iudæi. 139.1.2.
- Impij, mox ut moriantur, infernalibus poenis incipiuntur. 197.2.
- Impij etiam in hac vita semper inquieti. Eorumque consortium & ira quando etiam prædicatori fugienda. 200.1. & 218.2.
- Impossibilia Deus non præcepit. 455.2.
- Incarnationis mysterium quare Deo celauerit Dæmonë. 35.2.
- Incarnatio filij Dei nec patrem nec matrem corrupit. 661. Eaque mirabilia magna quinque operata. 72.2. cum seq. & 336.1.
- Inconsideratio malorum malorum causa. & inconsideratis mors amarissima. 87.2.
- Incontinentia mala multa generat. 683.1.
- Incontinentia perniciosissimum malum: & de eo multa. 249.1.
- Incorruptibilis filius Christus: incorruptibilis mater. 362.2.
- Infernales poenæ inexplicabiles. 256.2. & prius 197.2. & 596.2.
- Inferni & limbi situs. 427.2.
- Infirmas propter peccatum sæpe accidit. 229.1.2.47.1.
- Infirmis ministrantes quomodo à peccato excusentur, cum non interfint sacro diebus festiuis. 431.2.
- Ingratitudo, filia superbæ, utraque Deo maxime displicet, & grauius puniuntur. 95.1.2. & 119.1. & 514.1. & 517.1.
- Ingratitudinis nouum genus. 96.1.
- Ingratitudo israelitarum. 118.2.
- Inhospitalitas Iudæica. 157.2.
- Inimicorum dilectio generale mandatum. 250.2. Inimici reconciliati super sanguinem innocētis. 636.2.
- Iniqui ad salutis viam etiam videtur pellendi. 69.2.
- Iniqui vel ipij diuinitatē nec in momento quidē videre poterūt. 620.1.
- Intellectu quo quis potior, eo in rebus agnoscentis acutior. 93.2.
- Inuidiæ peccatum multa mala hominibus infert. 174.1. Eiusque peccatis causa. 578.2.
- Inuidia sanima & odium Iudæorum erga Christum: quo ad mortem vsque ignominiosam eum persecuti. 232.2. & 241.2. & 454.1. & 578.2. & 581.2. cum sequent.
- Ioannis Baptistæ natiuitatis festum quomodo celebrandum. 27.1.2. in vtero matris sanctificatus: & gratiam suscepit. 84.2. cum sequent. & 90.2. & 124.1. exaltauit lætus, & adorauit in vtero matris. 86.1. prius dominum præsensit aduentum, quam eius mater hoc mysterium intelligeret. 86.1. & 89.1. adhuc in vtero sanctus est præcursoris officio. ibidem.
- Ioannes Vt Christi præcursor fuit in vita: sic eiusdem præco in limbo. 197.1. id est gratia eiusque laus, officium, & vita. 128.2. & 133.1. & 139.1. cum seq. & 189.2. in prophetia, omnibus alijs excelsior. Eius doctrinam Christus approbavit. 138.2. & 193.2. summè laudatur à Christo. Et quare miraculum nullum ediderit. 276.1.2. cum seq.
- Jonas propheta. & eius significatio. 390.1.
- Ioseph Aegyptiacus, Iosephi Christi nutritij figura. 37.2.
- Ioseph Christi nutritus, causa descriptionis familiæ Christi & virginis. ibidem.
- Ioseph quare Christi pater dicitur. 174.2.
- Ioseph Aegyptiacus venditus, figura Christi. 579.1.
- Ira Dei grauissima est: terribilis & breuis. 29.2. & 117.2. & 140.1. & 170.2. & 191.1. & 616.2. & 628.2.
- Ira hominis peccati veniens. 532.2.
- Israel in scriptura dicitur populus hæbreorum. 118.1.2. & 705.1.
- Iudæi mox in primitiua ecclesia conati fuerunt auertere fideles Christi. resistentes semper spiritui sancto. 2.2. & 391.2.
- Iudæorum perfidiam, & stupendam pertinaciam, adhuc etiam durantem, quatuor tractatibus author ostendit & conuincit. 3.1.2. cum sequentibus.
- Iudæorum cæremoniarum nunc Deo abominabiles. 7.1. cum seq.
- Iudæi auarissimi, lucro maxime inhiantes & impudicitie studentes semper fuerunt. 10.2. & 15.2. & 116.1. & 174.1. & 257.2. & 454.1.
- Iudæicus populus miserimè dispersus, profugus, vagus & duplici cōtione dissipatus. 4.1. & 116.1. & 421.1. & 491.1. & 574.1.
- Iudæi miserimè puniti, non habent amplius sacrificium, nec sacerdotium, nec prophetam, nec regem: sed prorsus derelicti, despecti, infames deplorati, derisi, & brutorum more non hominum per orbem sparsi & profugi. 10.2. cum sequentibus. & 61.1. & 116.1. & 133.1. & 421.1. & 590.1. & 617.1.2.
- Iudæi amissa vera fide Mesiæ, amiserunt omnia: & miserimè facti sunt. 11.2. & 421.1.2. & 438.1.1. & 693.2.
- Iudæorum admiranda cæcitas in hodiernam vsque diem durans, stupenda malitia, cordis duritia & velenosa, infamia, iniquitas, inuidia, odium & pertinacia. 11.2. cum seq. & 133.1. & 115.2. & 173.2. & 234.1. & 240.1.2. cum seq. & 320.2. & 378.2. & 389.2. & 421.1. & 432.1.2. & 519.2. & 670.1. & 677.2.
- Iudæi conuincuntur erroris sui vel ex sola occisione Christi. 13.1. cum seq. & 441.1. & 546.2.
- Iudæi facile conuincuntur etiam ex Apostolorum miraculis actis de Christo vero Deo & Mesiæ: & ex doctissimorum virorum ad fidem conuersionem. 13.2. cum sequenti. & 15.2. cum seq. & 438.1.
- Iudæi confunduntur proprijs suis prophetijs & figuris, etiam adhuc hodie. 16.2. cum seq. & 188.1.2. cum seq. & 326.1. & 378.2. & 490.1. & 587.1.2. & seq. & 616.2. cum seq.
- Iudæi expectant Antichristum loco Mesiæ. 17.2. Atque ita erroris mendacio credent. 531.2.
- Iudæi multum Deo & vniuerso orbi despecti & odiosi & Christi detractores à natura. 20.1. & 57.2. & 609.2. & 673.2. & prius 568.2.
- Iudæi tertio templum ædificare volentes miraculo impediti, & puniti fuerunt. 20.1.

Iudæorum etiam multi per Apostolos ad fidem conuersi: pauci tamen respectu gentium. 26.1. & 222.2.
 Iudæi non sunt Dei populus, sed qui eius adimplent præcepta. 53.2. & 163.1.2. & 438.1.2.
 Iudæi superbi à sedibus suis in æternum deiectioni, occisi & dånati. 113.1. & 560.2. & 590.1. & 609.2. & 673.1.2. & 677.2. & 693.1.2.
 Iudæi in perpetuam seruitutem redacti. 113.2. & 593.2. & seq. & 617.1.2.
 Iudæi multis rebus diuites fuerunt, sed dimissi inanes. quod & hodie eis contingit. 114.2. & 116.1.2. & 480.2.
 Iudæi superbi valde & ingrati: miraculis Christi summis non crediderunt, ex odio & inuidia maxima. 114.1. & 241.1.2. & 325.1. & 517.1. & 558.2. & 634.2.
 Iudæi excusationem non habent ignorantiam Christum esse Dei filium. 201.1. & 543.1.2. & 587.1.2. cum seq. & 680.1.
 Iudæi ob spontaneam malitiam & superbiam à populo Dei exterminati. 133.1. & 438.1.2. & 448.1.2. & 453.2. & 586.1. & 590.1.
 Iudæi etiam nunc talem habent regem qualem petierunt. 155.1. & 594.1.
 Iudæorum tria solèniatempora quid mysticè significauerint. 181.2.
 Iudæi conuincuntur ex prophetijs completis de Ioãne baptista. 188.1.2. cum seq.
 Iudæi ob Christi paupertatem non possunt scandalizari. 194.1. & 568.2.
 Iudæorum exitium & interitus Christianis exemplo esse debet. 260.2.
 Iudæi & gentes à Dæmonio possessi erant: atque ideo pauci illorum conuersi. 200.2.
 Iudæorum incredulorum occultæ cogitationes per orbem reuelatæ sunt. 303.2. cum seq.
 Iudæi increduli porcorum grex, in quem diabolus ingressus. 310.2. cum seq.
 Iudæi in ultimis temporibus conuertentur & saluabuntur. 312.2. & 442.1. & 705.2.
 Iudæorum Christum occidentium grauius fuit peccatum, quam si simul omnes sanctos ab origine mundi occidissent. 400.1. & 546.1. & 690.2. cum seq.
 Iudæi adhuc hodie iudaizant: & nolunt errorem suum confiteri. 401.1. & 565.2.
 Iudæi ob peccatum in spiritum sanctum

puniti, dissipati, vexati, & per totum orbem miserè dispersi. 405.2. & 438.1. & 690.2. cum seq.
 Iudæi obsecrati propria & voluntaria malitia. 582.1. & 588.1. adeo ut scripturas cum lege neglexerint. 595.2. & 598.2. & 600.1. & 650.2. & 677.1.
 Iudæorum hæretica opinio de fide ore non consistenda. 565.2.
 Iudæi Christum Deum esse negarunt. Et iniquo desiderio eorum contrarium accidit. 609.2. & 613.2.
 Iudæorum in apostolos sæuitia & persecutio. 608.2.
 Iudæorum punitio prophetizata. 616.2. cum seq. Iudæicos populus per Asinam significabatur. 563.2.
 Iudæorum vastationem & pressuram Christus etiam prædixit. 694.2. cum seq.
 Iudæi & Israelitæ decepti, putantes Christum futurum huius seculi potentem regem. 721.2.
 Iudæi Iscarioti quare loculi commisi. 482.2. Eius traditio prophetizata. 546.1. Eiusdem traditionis modus & causa, & stupenda pertinacia. 634.1.2. cum seq. & 650.2.
 Iudices docti, probi & verecundi eligendi sunt. Improbi verò & iniqui publice puniendi. 528.1.2.
 Iudices timidi, vel molles vel fauorabiles sæpe etiam innocentem puniunt. 687.2.
 Iudicis integritas, perfectio, partesque aliæ & conditiones quales esse debeant. 620.1.2. cum sequentibus. & 683.1.2. cum sequentibus.
 Iudicij Dei extremi vsque huc nulla est dilatio vel mora. 120.1. & 177.1.
 Iudicij dies vnicuique in specie cum moritur. 120.2. & 177.1.2. & 619.1.
 Iudicium Dei valde tremendum. 349.1.2. cum seq. & 524.1.2.
 Iudicij extremi diei nemo nouit præter Deum. Iudicijque omne quare filio datum. 617.2. & 620.1.
 Iudicij extremi dies sectetè & inopinate obruet pettores: & quæ ita occultus. 520.2. & 521.1.2. cum seq.
 Iudicij extremi dies facies & formidanda species: anque nocte dieue sit futura. 522.1.2. & 524.1.2. & 618.1.2. & 626.1.2.
 Iudicij tremèdi diei euasio in die salutis à nobis operanda. 628.1.
 Iudicia Dei iusta nobis occulta: Et iudicium triplex in sacra scriptura. 624.2. cum sequentibus.
 Iuramenta non violanda, nec irrita facièda. falsum autem omnino cauendum,

etiam pro vita hominis. Et in iudicio quale esse debeat. 136.1.2. cum seq.
 Iuramenta friuola ex consuetudine pessima, a Deo grauis. puniuntur. 137.1.
 Iuratis & blasphematis poena. 678.1.
 Iuramentum Dei per seipsum. 122.1.
 Iurauit Deus Abraham & Dauid promissionem. Iurauit etiam salutem humanam. 121.2. & 136.1. & 144.2.
 Iustus maiora tribuit Deus quam ipsi petat. 27.1. Iustitia, qua quis iustus. 138.1.
 Iustorum virorum desiderium est cum Christo regnare. 197.1.2. Iustus quare Deus interdum cadere permittat. 652.2.
 Iustos custodit Deus & liberat à tribulationibus. 613.2.
 Iustitia in distributiva quæ aduertenda. 322.1. & 653.1.
 Iuuenes tantum à mortuis suscitati à Christo & sanctis. 266.1.2. cum seq.
 Iuuenum potiora vitia enumerantur. 536.2.

L.

Laborandum nobis & orandum semper. 219.1. & 227.2. & 485.1. & 489.2. Vide etiam Oratio.
 Laborantibus fideliter semper Deus duplicat mercedem. 230.1.
 Labores & crucem in hac vita breui, coronas verò in illa perpetua constituit suis dominus. 436.1.2.
 Lachrymæ nullo profus dolori aut morbo medentur: sed solo de peccatis dolenti & poenitenti profunt maximè. 268.1. & 285.1.
 Lapidès dicuntur gentium populi. 569.2.
 Latrones statim ut crucifixi blasphemant. 700.1. Alter tamen mox conuersus. & conuersionis modus. 701.1.
 Laudandus Deus & prædicandus voce libera & clara. 89.1. sæpe & in omnibus cum gratiarum actione. 131.2.
 Laudant multi probitatem & opera bona, cum tamen ipsi sint ab his omnino alieni. 453.1.
 Laudes iuges tantum Deo reddere possumus, aliud nihil. 132.1. Laudis enim sacrificium Deo gratum: eoque honoratur. ibid. & 678.2.
 Laudes Deo canunt simul Deipara virgo & Elisabeth, in earum visitatione. 94.2.
 Laus vocalis Deo grata: contra hæreticos. 567.2.
 Laus & gloria ad authorem operis, non ad ipsum opus referenda. 95.1.
 Lege

I N D E X.

Legē naturæ & scripturæ Christus præfiguratur. 3. 2.
Legem libenter & sponte Christus cum matre eius adimplere voluerat. 167. 2. cum seq.
Legum illarum trium, in vnaquaque bene viuentes quomodo saluari sint. 367. 2. cum seq.
Legis peritorum & Doctorum iudeorum summa malitia: Et an cognouerint Christum verum esse Dei filium & Messiam, opiones plures referantur. Eorūque affectata ignorantia vnde peccaverit. 400. 2. & 586. 2. cum seq. & 588. 1.
Lepra peccata designat, quæ à sacerdote iudicanda & mundanda. 227. 1.
Lex euangelica non discrepat à naturali. 252. 2. Lex sacræ scripturæ triplex. 367. 1.
Lex euangelica non auditores verbi Dei, sed operatores approbat. 259. 1.
Lex à iudicis violata & lacerata. 584. 2
Liberalissimus remunerator Deus eorum quæ in eius obsequiū impenduntur. 27. 2. Et in omnibus liberalissimus. 255. 1. 2. cū seq. & 372. 2. & 410. 2.
Liber electorum à solo agno aperitur: continet autem intus fideles Christianos, foris verò incredulos iudeos. 142. 2.
Libro diuinæ mētis inscripti sumus oēs, boni & mali. 141. 2. cū seq.
Liberorū educatio qualis esse debeat 23. 1. & 452. 1. & 461. 2. & 534. 1.
Libertatem Christianam possidens, à nullis molestatur perturbacionibus. 43. 1. cum seq.
Libertas Christiana inuitimabiles habet doctores: & quomodo accipienda. 43. 2. cum seq. & 425. 1.
Liberum arbitrium Deum omninò nobis relinquere, multis ostenditur, cōtra hæreticos. 69. 1. & 224. 2. 243. 2. & 328. 1. & 357. 1. & 363. 1. & 388. 1. & 467. 2. & 506. 2. & 539. 2.
Liberū nostrū arbitriū nisi à ratione cohibeatur, ad inferos ducit. 272. 1.
Libidinis peccatum non parū pendendum. Eiusque incitamenta & remedia. 455. 2. cum seq.
Libido illa vana est, & valde nociva. eiusque filia duæ. 459. 2. & 474. 1.
Ligatos nos peccatis Christus soluit & soluere iubet. 675. 2.
Ligno multa mirabilia operatus est Moyses: præfiguratio crucis Christi. 547. 1. 2.
Limbi & inferni situs. 497. 2. Literæ

& literati, vide in litera S. Sciētia.
Locus vbi Christus natus describitur. 146. 2.
Lucæ Euangelistæ vita. 20. 1. cum sequēt. Lucerna dicitur Christus prædicans. 471. 1. 2.
Luctandū nobiscum Diabolo quomodo. 537. 2.
Lumbos succinctos habere, i. castū esse. 459. 1.
Lutherani & alij infideles duobus præcipuis peccatis obnoxij. 64. 2.
Lutheranos. Vide in litera H. Hæreticos.
Luxuriæ peccatū causa fuit diluuij. & grauis in a Deo punitur. 455. 1.
Lux mundi Christus. 392. 1. 2.
M. Magdalena vnde fuerit orta, & qualis: eiusque cōuersio. 281. 2. cū seq.
M. Magdalena verè pœnitentis exemplum. Eiusque magnus in Christū amor. 283. 2. & 286. 1.
Magi, eorūque trina dona, gentiū vocacionis significatio. 705. 1.
Magistratus seu princeps publicos peccatores non puniens ipse punitur. 576. 1.
Magistratus vel superiores: vide infra in litera O. Obedientia.
Magnates passiones suas sæpè dissiulat. de eorūque superbia. 685. 1.
Magnificare quid significet: & magnificus verè quis. 96. 1. 2. & seq.
Magnifici epitheton falsò inscribitur plerisque. ibidem.
Magnificētia & liberalitas Dei imēnsa. 255. 1. 2. cum seq. 372. 2. & 410. 2.
Mahometani & hæretici, extollunt Christum, & præcipitant. 217. 2.
Mahometani exercent deuotionē: & plus quàm iudei credunt. 737. 2.
Maiorū persuasio facillè turbam falsam sententiā trahit. 688. 2.
Malchi auriculæ abscissio, eiusdemque sanatio quid significauerit. 670. 1.
Mali & improbi omnes malos esse exoptant. 570. 1.
Mali de male actis suis interrogati, obmutescunt. 443. 1.
Malitia Christianis, & fraudulentia maximè fugienda. 174. 1.
Malorum & impiorum hominum vita breuissima. 195. 2.
Malorum omnium pessimū est æternæ inferni pœna. 197. 2.
Malorum omnium summum & extremum carere Visione & fruitione diuina. 438. 1. 2.

Mammona quid in scriptura significet. 483. 1.
Manna, eucharistiæ sacramenti figura. 491. 2.
Manum quare Christus infirmis imposuerit. 428. 2.
MA R I A virgo Deipara quare fuerit desponsata. Cuius virginitatis testes Deus, Angeli, & homo. 34. 2. cum seq. & 362. 1.
Mariæ virginis Deiparæ nominis expositio. 38. 2.
Deipara quare turbata ex salutatione angelica. 50. 2.
Deiparæ gratia quātum hūmano generi profuerit. 51. 1.
Prima quæ redemptoris nomē audiuit: Deum præcipue cogitabat & amabat. 55. 1.
Virginis cōsensu requirebatur ad conceptionem diuinam. 56. 2. & 68. 2.
Perpetua virginitas, & virginitatis votum. & admiranda prudētia. 62. 1. 2. cū seq. & 68. 2.
Deiparæ duæ præcipuæ Virtutes. 63. 1. 2. Eius vterus factus celestis & terrestris paradysus, in eius cōceptione. 77. 2.
Post Deum purior fuit omnibus alijs creaturis puris. Deoque coniunctus. 81. 1. 2. cū seq. & 99. 2. & 364. 1. 2. & 367. 2. cū seq.
Quare Deus per essentiā nō viderit, vti alij sancti minorē gratiam habentes. 81. 2.
De sola tribu Iuda fuit. & sigillo trinitatis signata. 82. 1. 2. cū seq. 121. 2.
Sola cōcepta fuit sine originali peccato. 90. 2. cū seq. & 99. 2.
MA R I A vel **M**A R I A. Ingens gaudiū & exultatio in incarnatione dñi. 98. 1. Ancillaque ab oī hoc bñdicitur & beata prædicatur. 102. 2.
Virtutes, dona & cōditiones, omnibus alijs sanctis pfectiores. 124. 1. 2. & 366. 2. cum seq.
Virginis partus qualis fuerit: Eiusque testimonia multa. 147. 1. 2. cum seq.
Hierosolymis in templo enutrita. 169. 2. & 368. 1.
Deiparæ passio in morte Christi. 363. 2.
Om̄ creaturarū pfectissima in Cœlis coronatio. 368. 2. cū seq.
Alsūptio est res: Eiusque è vita mi gratio sine dolore: & in corpore & aīa in cœlū alsūptio. 369. 1.

62 D. Mar.

I N D E X.

- D. Marthæ domus & quæ ea fuerit.** 633. 1.
- Martyres testimoniū exhibuere de Christo omnibus populis.** 610. 1.
- Mathematicorum & Astrologorum exsyderibus iudicia damnantur.** 607. 1. 2. cum seq.
- Matrimonialis status conditio vita & modus.** 22. 2. cum seq.
- Matrimonio copulati tribulatione & anxietatem carnis patiuntur.** 67. 1.
- Medici prius quam curent infirmū, confiteri eum faciant peccata: aliā ipsi peccant.** 229. 1. & 261. 2.
- Mediocritas suadet in exterioribus.** 149. 2.
- Meditatio plurimum prodest, & maxime Christiano necessaria.** 258. 1. & 334. 2. cum seq.
- Medium est virtus, extrema vitiosa sunt.** 386. 2.
- Medius est Christus congregatis in nomine eius.** 719. 2.
- Membra nostra mortificanda.** 690.
- Memoranda nouissima.** 574. 2.
- Membrorum hominis naturales appetitus quomodo coercendi.** 456. 2. cum seq.
- Mendacium est iniquorum refugium.** 582. 1. & prohibetur: quia multa mala gignit. 54. 1.
- Menſura non æquali tantum nobis meretur Deus, sed superefluenti.** 255. 1. 2.
- Menſura peccatorum ne impleatur maximè cauendum nobis, quia vastationem parit.** 572. 1. 2.
- Meritis nostris nihil profus nobis fieri, sed solum ex diuina gratia & potentia.** 103. 1. 2.
- Mesiæ varia nomina in scriptura. sponſus etiam dicitur.** 4. 2. & 163. 2. cum seq. & 233. 2. cum seq.
- Mesiās in lege promissus & prophetaus, fuit Christus verus Deus & homo.** 3. 1. 2. cum seq. & 8. 2. & 195. 1. 2. & latissime 589. 1. 2. & 639. 1. 2. cum multis sequent.
- Mesiām falsum sibi promittunt adhuc Iudæi: & alia duo falsissima sibi persuadent. Et fuerunt plures & ridiculi eorum Mesiæ.** 5. 1. 2.
- Mesiām porcinū expectant Iudæi: imò loco Mesiæ Anti Christum.** 8. 2. & 17. 2.
- Mesiās verus, est cœlestis & æternus: cuius etiam regnū sempiternum, non autem tēporale, nec terrenum: vt falso insani Iudæi expectant.** 5. 1. 2. cum seq. & 17. 2. & 153. 2. & 194. 2. cum seq. & 306. 1. & 432. 1. 2. & maxime 559. 1. & 568. 1.
- Mesiæ veri munus animas saluas facere.** 5. 2. & 8. 2. & 17. 2. & 153. 2. & 185. 1.
- Mesiæ aduentus omnes prophetias cessare fecit: eoq; tantum placari potuit offensio Dei.** 11. 1. cum seq. & 18. 1. 2. & 199. 1. & 489. 1.
- Mesiæ aduentū vbiq; scriptura cū gaudio & lætitia futurum prædixit.** 97. 1. & 153. 2.
- Mesiām expectatum iam vniuerso orbi aduenisse testatus est Simeō.** 173. 2.
- Mesiām verum repudiāūt Iudæi, de alio existimantes.** 194. 2. & 432. 1. 2.
- Mesiām verum credentes Christū eius vestigia imitari debent.** 194. 2. cum seq.
- Mesiā verum & expectatum se esse ostendit Christus.** 557. 2.
- Mesiās pauper ex prophetia.** 568. 2.
- Mesiæ secundus aduentus potentissimus & terribilis.** 619. 2.
- Milites quam vitam agere debeant vt saluentur.** 193. 1.
- Mille anni apud Deum est & reputatur dies vnus.** 120. 1. 2. & 618. 2.
- Ministri Ecclesiæ docti sed mali, atrociori pœna puniuntur quam indocti.** 417. 1.
- Ministorum Dei præmia.** 135. 2.
- Mirabilis Deus in sanctis suis: & quomodo.** 365. 1. 2.
- Miracula non sunt, vbi nō est sacrificiū.** 10. 1. Miracula vt fiāt requiruntur fides & humilitas. 338. 2.
- Miraculorū Christi maximū.** 336. 2.
- Miraculum in titulo crucis adhuc hodie ostenditur.** 699. 1. 2.
- Miramur omnes alios, seipsum nemino miratur.** 130. 1.
- Miramur quidem bonos, sed non imitamur.** 159. 1. 2.
- Mirari qui nescit, cognoscere etiam ignorat.** 130. 2. Admiratio diuinarum rerum, vtilitatē magnam adfert. ibidem.
- Mirari non satis est, sed imitari etiā oportet.** 159. 2. & 221. 1.
- Miserationibus mirabilior est Deus, quam in omnibus alijs mirabilibus.** 106. 2.
- Misericordia quomodo accipiatur.** 106. 1. 2. Misericordia Dei exhibetur tantū timentibus eum. ibid.
- Misericordia Dei summa, quomodo paulatim in cœlis ædificata.** 107. 1.
- Misericordia Dei salutaris in terra etiam in vnoquoq; nostrum ædificata. ibid. & 118. 1.**
- Misericordia Dei iudicium comitatur: & citò flectitur ad parcendū.** 109. 1. & 192. 2.
- Misericordiæ Dei summæ, & promissionis figuræ.** 121. 1.
- Misericordia Diuina multi abutuntur.** 263. 2. & 615. 2.
- Misericordiam immensam esse Dei, non diffidendum. eiusq; rei exempla.** 264. 1. & 466. 2. & 476. 1. 2. & 521. 2.
- Missæ celebrationi quomodo populus interesse debeat.** 24. 2.
- Mna monetæ genus quantum valeat.** 558. 1.
- Mna vnicuique data, quomodo in lucrum applicanda.** 560. 1.
- Modica non spernenda, per ea enim peruenitur ad maiora.** 486. 1.
- Moyſis virga præfiguratio crucis Christi.** 547. 1. 2.
- Moniales pleræque nobiles quare religionem amplectantur.** 344. 2.
- Mons Sion, & eius situs.** 737. 2.
- Montem virtutis ascendere paucis datur.** 246. 1.
- Moribus hominum corruptis quomodo mederi possit.** 236. 1.
- Mors & amor omnia æquant.** 73. 1. 2.
- Mors Christi vita nostra.** 187. 2.
- Mortis hora & nouissima frequenter nobis meditanda. Et quia periculosissima, vnicuiq; diligentissima præparatione prouidenda: & vaticum quærendum.** 186. 1. & 332. 1. 2. & 341. 1. & 415. 2. & 573. 2. & 599. 1. & 606. 2. & 619. 2. & 716. 1.
- Mortis horæ status qualis fuerit, talis erit in perpetuum.** 574. 1.
- Mors efficit nos Deo esse propinquiores.** 314. 2.
- Mors Christianis non timenda nec lugenda.** 327. 1. & 667. 2.
- Mortis incertitudo prudenter præuenienda.** 332. 2. & 420. 1. & 501. 1.
- Mortis sententia irreuocabilis.** 599. 1.
- Mors Christi magis ignominiosa quam aliorum sanctorum.** 663. 2.
- Mortis, passionis, & resurrectionis Christi ex lege & prophetijs testimonia multa interpretata.** 725. 1. 2.
- Morum corruptio gratiā in peccata commutat, & Christum nihil operari permittit.** 214. 2.
- Mulierum nimius cultus & ornatus reprehenditur.** 492. 2.

Mulieres magis pronæ ad miserati-
nem quam viri. 695.2.
Mulierum sanctarum singularis amor
& pietas erga dominum. 710.1.
Mulierum constantia dolor, & amor
in passione domini. 714.1.
Mulieres discipulis magis sollicitæ.
715.1.
Mulier sterilis apud hæbreos igno-
minia notabatur. 31.2.
Multiloquium peccatum & men-
dacium affert. 53.2.
Mundi sex ætates ordine explican-
tur. 32.2. cum sequentibus.
Mundi omnia debilia, tristitia & de-
ceptione plena. 97.2. cum seq.
& 167.1.
Mundana Consilia mortem inferunt:
Divina vero ad vitam æternam
inducunt. 105.2. & 166.2.
cum seq.
Mundana relinquere felicitas est.
222.2. & 541.1.2.
Mundum iam ruinam minari aduer-
tendum nobis. 189.1.
Mundus quomodo suos in aduersis
consoletur. 220.2.
Mundi huius res omnes tam abundan-
tiam quam penuriam sunt ærū-
nis & leboribus plenæ. 225.1.
Nemini parcit, omnes præmit in-
felicitatis casibus. 667.2.
Mundi ad reparationem quare sem-
per duo mittantur. 346.2.
Mundus liber est honorum, & Do-
ctor iniquorum. Et insanijs ple-
nus: suisque sectatoribus fallax &
mendax: technas tamen suas pla-
ne illis ob oculos ponit. 359.1.2.
501.2. & 722.1. Eius tamen frau-
des agnoscere nolunt. 722.2.
Mundi tumultus. is diuites for-
tes, & pauperes debiles esse falso
reputat. 412.2. cum seq.
Mundus & Diabolus quomodo viri-
ci & superari possint. 422.1.2.
Mundus & Diabolus nunquam sa-
tiantur suos. 474.2. & 657.2.
Mundus vel purus à sordibus nemo est,
nec infans recens natus. 480.1.
Mundi finis signa nunc passim per
orbem videntur. 606.2.
Mundus ratum quæ sua sunt diligit:
& false bonos reprobat, & ini-
quos absoluit. 613.1. & 688.1.
Mundi contemptibilia elegit Deus,
vt innotesceret eius diuinitas.
701.2.
Murmurant mundani & obloquun-
tur in seruos Dei. 555.1.

Mutos quomodo etiã hodie reddat
Dæmon homines. 378.1.
N
Nasciturum Christum ex virgine,
plurima testimonia. 147.2. cum seq.
Natiuitatis Christi in Bethlehẽ locus
& præsepium. 146.1.2.
Natiuitatis Christi statim certiores
facti fuere Iudæi & gentes: & om-
nis ætatis & conditionis homi-
nes. 150.2. & 177.2.
Natiuitas Christi vigilantibus & pau-
peribus primum, & statim in ipsa
hora patefacta. 151.1.
Naturæ suæ limites nemo egredi
conetur. 317.1.
Nautarum mos laudatur. 390.1.
Necessitas vrgens interdum excusat.
239.1. Necessitati extremæ suc-
currere obligamur sub pœna mor-
talis. 251.2.
Negligentibus & pigris indignatur
dominus. 260.1. Vide multa in li-
tera P. Pigritia.
Nemo de seipso præsumat. 660.2.
Nomen omnium excellentissimum
Iesus, à Deo impositum sub quo
multa nomina includuntur ad di-
ta proprietate. 163.1.2.
Nomina Christi: Vide in litera C.
Christi nomina varia.
Nomina Melsiæ varia ex prophetis
& scriptura. 4.2. & late 163.2. cum
seq. & 559.1.
Nominibus etiã præcipuorum san-
ctorum mysteria insunt. 37.1.
Nominis gloriæ opera vt respõdeat
neesse est. 39.1.
Nominis familiæ vel prosapiæ ina-
nis prorogatio. 128.2.
Nomina rebus sunt imposita secun-
dum earum proprietates. 163.1.
Nova semper, & noui etiã mores
hominum mirandi. 166.2.
Nova doctrina Christi quomodo in-
sinuari & incrementa sumere pos-
sit. 235.2. cum seq.
Nouarum rerum amatores. 390.1.
Nouitates & vaniloquia Christiano
cauenda. 612.2.
Nouus homo quomodo induatur.
235.2. cum seq.
Nubere non poterant Hebrææ, nisi
alicui ex propria tribu. 74.1.

præmiatur. 144.2. & 224.2.
Obedientia magna Abrahæ Chri-
stianis imitanda. 126.2. & 144.2.
Obedientia filiabus, & virginibus
vestalibus præferibitur. 83.2.
Obedientia & reuerentia debetur
Regibus, principibus, superioribus
& magistratui, eisque omnino ex-
hibenda. 143.2. cum seq. & 564.2.
& 594.1.
Obedientiam non præstantes pun-
iendos esse: quia superbi. 145.1.
Eam enim humilitas parit. ibid.
& 564.2.
Obedientia pueri Iesu erga parètes,
filijs in exemplum & pernecessa-
ria. 185.2. cum seq.
Obedium Dei, atque etiã ma-
iorum nostrorum mandatis. 129.
1.2. & 144.2. & 564.2. & 669.2.
Oblationes Deo de meliori substan-
tia fieri debent: & quam ob cau-
sam fiant. 602.1.2.
Obsequia nostra qualiacumque, oblata
fideliter, suscipit Deus benignè.
122.2.
Obsequia Deo pro virili præstare
tenemur, & sine mora. 122.2.
& 343.1.
Obtrectatio vitanda: Eius species
murmuratio, & obtrectatores sibi
caueant. 238.2. cum seq. & 465.2.
Obuari quomodo intelligendū. 80.1.
Occisus Christus ab origine mundi,
& quomodo intelligendū. 100.1.
Occulta omnia quomodo reuelan-
tur. 304.1.2. & 402.2.
Oculus dexter charitas est: sinister
autem fides. 382.2.
Odium exitiale, summaque inuidia
Iudæorum, sacerdotum præcipue
& scribarum erga Christum. 232.
2. & 241.2. & 577.1.
Odium conceptum extinguere vel
sedare perdifficile: quantumque pos-
sit: & quam multa damna interat.
& esse lætale vulnus in seipso. 233.
1. & 250.2. cum seq. & 634.2. & 613.1.
Odijs & malitiæ peccata insanabilia.
447.1.
Odiosum patrem & matrem & vitam
propriam propter Deum quo-
modo intelligendum. 457.2.
cum seq.
Officij exigentiæ similem virtutem
tribuit Deus hominibus. 37.1.
Officij sui fructus quilibet reddere
tenetur. 427.1.
Omnipotencia & clementia Dei mi-
ra. 103.2. cum seq.
63 Opera

O

Obedientia excellens virtus: à Deo

- Opera bona non exercentes amitunt gratiam baptismatis: & sine fructu bonorum operum nihil recte fieri. atque ideo intanter & continuo nos operari oportere cū accepta gratia. 58. 1. 2. cum seq. & 459. 1.
- Opera quædam Christianorum non vi, sed persuasione adimplenda: vel etiam spiritus sancti intuitu. 69. 2. cum seq.
- Operibus nostris nihil tribuendum, sed omnia misericorditæ diuinæ. 154. 2.
- Opera bona plurimum necessaria & vtilia esse: adeoq; vt ea non exercentes damnetur, contra hæreticos. atque ita nudam fidem non sufficere ad salutem. 186. 1. & 259. 1. 2. cū sequent. & 414. 1. & 427. 1. & 632. 2.
- Opera bona, non autem ipsas personas respicit Deus. 190. 2.
- Opera bona etiam peccatorib; profunt, bona intentione facta. 262. 1.
- Opera nostra bona exterius lucere debent executione. 414. 1. & 463. 1. gelus enim soli non sufficiunt. 513. 1.
- Opera bona sola post mortem lucramur. 227. 2. & 241. 1. & 501. 1.
- Opera nostra nō ad mūdāna, sed ad cœlestia inerita dirigantur. 450. 2.
- Operantibus bene & vigilantibus additur lucrum in lucro: eisq; regnū cœlorū promittitur, contra hæreticos. 560. 2. cum sequentibus.
- Orandum nobis continuè, cuiuscūq; finis cōditionis vel status. 192. 1. 227. 2. & 370. 1. & 243. 2. & 444. 1. & 632. 1.
- Oratio communia postulans bona, propria etiam consequitur. 26. 1. & 171. 2.
- Orationes sanctorū nobis valde prodesse, contra hæreticos. 222. 1.
- Orationes seruorum Dei, etiam viatorum, plurimum prodesse ad misericordiam cōsequendam etiam alteri, contra hæret. 229. 1. & 262. 1. & 531. 1.
- Orationes Christi pro nobis factæ fuerunt. 227. 2. & 243. 2.
- Oratio humiliantis se Deo grata. 262. 1. Oratio frequens sit: Oratio autem temper qui non cessat bene facere. 170. 1. & 528. 1. & 631. 1.
- Oratio vocalis per Christū edocta, contra hæret. Et orationis dominicæ expositio. 370. 1. 2.
- Oratio nostra qualis esse debeat: & quid orandum præcipuè. 372. 1. 2. cum seq.
- Orationis assidua vel continua vis. Eiusque actus tres. 372. 2. cum seq. & 528. 1.
- Orandum nobis in angustijs & tentationibus: semper sub conditione voluntatis Dei. 665. 2. cū seq.
- Orbis descriptionis tempore quare Christus nasci voluerit. 142. 2. cum seq.
- Oscula tria fraudulenta. Osculo a multis tradimur. 668. 2. cum seq.
- Osculum alias amoris signū. 285. 2.
- Otiolus, vide in litera P. Piger.
- P
- Palastinā non esse promissionis terram. 6. 2.
- Papa confirmat generalia & prouincialia monachorum cōcilia. 660. 1.
- Parabolis & similitudinibus quare frequenter vsus Christus. 627. 1.
- Paradysus non est locus terrestris. 499. 2. cum seq.
- Paralyticorū tria sunt genera. 264. 1.
- Paruuli in scriptura sacra humiles dicuntur. 353. 2.
- Paruulos. i. humiles & simplices amat Christus. paruulus & infans differunt. 644. 2. cū seq.
- Pascha Christianorum est regnum Dei. 644. 1. & 728. 1.
- Paschalis victima Christianis est eucharistiæ participatio. 644. 1. 2.
- Pascha ligatū quomodo à Viatorib; recte celebretur. 728. 1. 2.
- Pascit abundanter Deus omnes tam homines quam animantia. 375. 2.
- Passio Christi tota prophetizata. Eiusque discursus singularis, virtus & myteria. 546. 1. 2. & 734. 2.
- Passio Christi antidotum contra oīa peccata, & in ea thesauri multi. 547. 2. cum seq.
- Passio domini plangenda nobis, etiā vsq; in finem seculi. 694. 2.
- Passio ingens virginis Deiparæ in morte Christi. 363. 2.
- Pastoribus quare primum reuelata fuerit Christi natiuitas. 151. 1. 2.
- Pastoribus ecclesiarum frequenter vigilia commendatum. ibidem.
- Pastorale onus timore non careat. & qui pastores eligendi. 152. 1. & 243. 2.
- Pastores boni optime sperare possunt. 153. 1.
- Patientia Christi mira. eam sapissimè nobis inculcat: & per necessariam ostendit. cuius vis magna: & sorores duæ. 243. 1. & 380. 1. & 614. 1. & 650. 1. & 662. 1. 2.
- Patientiæ officium & opus. 302. 1. & 650. 1. & 662. 1.
- Patientia in tribulationibus quantum operetur. 657. 1.
- Patienter mala toleranti, bona sunt. 499. 2. cum seq.
- Patria Christi Bethlehem non Nazareth. 112. 2. cum seq. & 141. 2. & 214. 2.
- Patris familias bono exemplo instrēda reliqua familia. 38. 1.
- D. Paulus non ab homine, sed per reuelationem Christi euangelium accepit. 1. 1.
- D. Pauli conuersio Iudærum confusio est. 14. 1.
- Pauperes de diuitibus non largas eis elemosynas contribuentibus valde conqueruntur. 30. 1. 2.
- Pauperes & diuites quare à Deo cōstituti: & quomodo saluentur. 30. 2. & 192. 2. cum seq.
- Pauperibus euangelizare Christus fuit missus. 211. 1.
- Pauperis in domo non dedignatur hospitari Christus. 221. 2. cum seq.
- Paupertas Christi. 345. 1. Paupertas religiosorum, vel propter Christū diuitiæ sunt. 541. 1. 2.
- Pauperis munus vel donum magis acceptum Deo. 602. 1.
- Pax Deo gratissima: & ab eo crebro & summo opere commendata. Eius effectus & commoda multa. sine qua virtutes plantari nō possunt. 155. 2. & 166. 1. & 183. 2. cum seq. & 380. 2. & 729. 1.
- Pax cordis saluandis necessaria: & tranquilla reddit omnia. 729. 1. 2.
- Pax quibus in mundo nūcietur. 155. 1.
- Eaque concionatoribus prius nūcianda. 348. 1.
- Pax Christi qualis. 166. 1. Pax nostra Christus. 348. 1.
- Peccata plerumque pereeas partes vel membra puniuntur, per quæ committuntur. 28. 1.
- Peccata hominum quare Deus interdum simulet. 46. 2.
- Peccata prima nostræ perditionis fuisse superbiæ & carnis. 63. 2.
- Peccatum in proximum est etiam peccatum in Deum. 72. 2. cum seq. & 529. 1.
- Peccatis & peccantibus festinanter occur-

occurrédum. 85.1. & 582.2. cū seq.
 Peccatores maximi palam coercedi, non secretò. 89.2.
 Peccandi quorundā pernicioſa licentia, & de vitijſiactantia. 93.1.
 Peccatum vt in priuato homine, ſic in toto regno ſimul punitur. 137.1.
 Peccatores contumaces & inobediētes Deus ſeuere à ſe reijcit: adeoq; vt etiam naturales ramos exciderit tāquam inutiles. 117.2. & 140.1. & 170.2. & 191.1.
 Peccatores & iniqui ſemper conqueruntur de mundo. 220.2.
 Peccata inueterata indigent impoſitione manus domini. 223.1.2.
 Peccatorum hominū conſortium non dedignatur Deus. 231.1. & 313.2.
 Peccatum omnium infirmitatū maxima eſt infirmitas. 232.1.
 Peccata ſecreta vel occulta ſecrete curanda: publica verò publicè emendanda. 315.2. cū ſeq; & 575.2.
 Peccato de commiſſo qui gloriatur, iterum peccat. 320.1.
 Peccata vt ſunt inæqualia: ſic etiam pœna inferni inæqualis. 349.2.
 Peccatores proſequitur Dæmon pernicioſa fraude & aſtutia. 378.2. cum ſeq.
 Peccata carnalia vehemēter puniuntur. 379.1. Peccata aſuefacta grauiora ſunt. 517.1.
 Peccatorum aliquos quare Deus flagello corripit: alios verò impunitos relinquere videatur. 423.2.
 Peccatum non punitum maximè homini timendum. 424.1.
 Peccatum malitię longè peius peccato ignorantię. 430.2. Peccata malitię & odij inſanabilia. 447.1.
 Peccare coram hominibus erubescimus, coram Deo vero non verecundamur. 476.1. & 488.2.
 Peccata in proximum, æquè ac in ſe facta punit Deus. 72.2. cum ſeq; & 529.1.
 Peccatis obcæcati falluntur in ſpeſalutis. 540.2.
 Peccatorum remiſſio non fit ſine ſanguinis effuſione. 550.1.
 Peccatorem prohibētes ne clamet ad Chriſtum qui ſint. 550.2.
 Peccatis ſtatim à principio, & à pueritia obuiādū. 85.1. & 582.2. cū ſeq.
 Peccatum hominis lucem ſolis & lune diminuit. 627.2.
 Peccata tria præcipua in mūdo 637.2.
 Peccata continuata in magna inducunt mala. 680.2.

Pedum lotio peccatorum venialium purgationem designat. 649.1.
 Perditiōnis noſtræ nos ipſi cauſa ſumus. 467.2. & 553.1.
 Peregrinationes ad loca ſancta approbātur, contra hæret. 182.1.
 Per peccatū ſemotus à Deo, immunus redditur vt ſus. 219.2.
 Perſecutionem proximus patiens, ore & opere adiuuandus. 277.2.
 Perſeuerantibus in tentationibus cū dño, tria ille promittit. 656.1.2.
 Perſonarū acceptator non eſt Deus. 617.1. Perſonarum acceptio iniquitas. 687.2.
 Perſuaſio maiorum facile turbam in ſua falſam ſententiā trahit. 688.2.
 Petendum, quærendum & pulſandū quomodo nobis ſit. 375.1.
 Petitiones noſtras vt De⁹ exaudiat, quales nos eſſe oporteat. 113.2. & 171.2.
 Petitionibus noſtris vt ſtiliora ad ſalutem nobis largitur Deus. 476.2. cum ſeq.
 Petra firmiſſima Chriſtus. Petræ in naſcitur, & in petra ſepelitur. 148.2.
 Petri domus eccleſiam catholicā deſignabat. 221.2. cum ſeq.
 Petrus Apoſtolorum princeps, & primus fidei profeſſor. iſque futurus Chriſti Vicarius prædicatur. 225.2. & 658.2. cum ſeq.
 Petrus quare frequenter in Euangelio præferatur cæteris Apoſtolis. 244.1. & 326.2.
 Petri à ſede docēda turba. 224.2. Petri trina vocatio. & Petri trina negatio. 226.1. & 674.2. cum ſeq.
 Petri nauicula nulla hæreticorū vel inimicorum tēpeltate mergi poteſt. 308.1. & 387.2.
 Petri confeſſio ſibi ab æterno patre reuelata. Cuius ſedes ſemper verā habet fidem. 326.2. cum ſeq.
 Petri infirma fides à dño cōfirmatur. 659.2. Iſ primus qui gentibus euāgelium prædicauit. 670.2.
 Petrus pœnitens Chriſti vniuerſalis vicarius factus. 676.1.
 Phariſæi fuere ſuperbiſſimi hypocritæ: Chriſto ſemper contrarij. 112.2. & 257.2. & 570.1.
 Phariſæi & ſcribę pſeudoprophetę. 721.2.
 Phariſæi perſæpe Chriſtum comitantur, ſemper inſidias ei itruētes, etiam in conuiuijs: odio & inuidia ardentes. 238.1.2. & 240.1. & 389.2. & 442.2. & 578.2. & 582.1. & 590.2.

Phariſæi cæci & ſurdi, & de eorum malitia & peruerſa doctrina contra legem. 257.1. & 290.2. cum ſeq; & 320.2. & 379.2. & 389.2. & 491.2. & 519.1. & 570.1.
 Phariſæi, ſcribæ & legis periti auariſſimi: in omnibus proprium tantū cōmodū ſpectabant. 257.2. & 398.1.2. & 495.1. & 577.2. cum ſeq.
 Phariſæi venenofi aduſatores, iniqui inflati, falſi hypocritę & lupi. 259.1. & 282.2. & 395.1.2. & 443.2. & 466.1. & 599.2.
 Phariſæorum, ſcribarum & ſacerdotum malignus animus & obtreſtatio. 278.2. cum ſeq.
 Phariſæos, ſcribas & ſacerdotes comuni appellatione Iudæorum, Vide in litera I. Iudæi.
 Phariſæi nec prophetis, nec à mortuis reſurgētī Chriſto crediderūt. 503.2. cum ſeq.
 Phariſæi & ſcribæ multorum ſcandalorum cauſa fuerūt. 506.1. & 507.1.
 Pietas erga Deum quouſque parentū neceſſitati præferenda ſit. 345.1.
 Pietati contrariantur malitia & imunditia. 431.1.
 Piger vix ſaluabitur. 84.2. & 157.1. & 260.1. & 484.2. & 554.1. & 561.1.
 Pilat⁹ incōſtās, mollis, & ideo iniqu⁹ iudex. 683.1.2. & 687.1. & 690.2.
 Piſcibus non carnibus vt plurimum veſcebantur cum Chriſto Apoſtoli. 733.2.
 Plebem ſuam appellat Deus omnes credētes vſque in finē ſeculi. 134.1.
 Plebis conditio qualis ſit. 246.2.
 Pœna inferni inenarrabilis eſt, & omnium malorum maximum. 197.2. & 256.2. & 437.1. & 439.1. Pœna à dolore differt. 80.1.
 Pœnā in hac vita quanto magis De⁹ differt, tanto vehemētius deinde punit. 426.1.
 Pœna inferni vel etiam purgatorij maiorem eſſe domini paſſione. 696.1.
 Pœnitentiā agat in hac vita, qui cupit gloriam aſſequi æternam. 29.2. & 472.1.
 Pœnitentię verę fructus, & vere pœnitentis ſigna, principium, ordo, vita, exemplū, cōſideratio & act⁹. 190.2. & 192.2. & 283.2. cum ſeq; & 384.2. & 475.2. & 477.2. & 515.2. & 632.1. & 701.1.2.
 Pœnitētibus medicina leuis adhibēda à concionatore. 212.2.
 Pœnitentia nullo modo differenda nec

I N D E X.

- nec procrastinanda. 263.2. & 284.
 2. & 426.2. & 615.2.
 Pœnitentis peccatoris festum: & quâ
 paternè eum amplectetur Deus.
 477.1. & 479.1.2.
 Pœnitentia placatur Deus: & per eâ
 in sanguine Christi mundamur.
 651.2. cum seq.
 Populus Dei quis & qualis sit. 53.2. &
 163.1.2.
 Populo qui præsunt tria maximè ob
 seruare debent. 323.2.
 Populi sententiæ, vel stultæ eius opi
 nioni non fidendum. 402. cum seq.
 Populum à fide vel virtutibus auo
 cantes arguendi sunt palàm in fa
 ciem. 430.1.
 Porta salutis quâ sit angusta, & quo
 modo ingredienda. 435.1.2. cum seq.
 Postulata à superioribus, diuino re
 gimini contraria, sunt omninò ne
 ganda. 323.1.
 Potentia Dei mirifica & valde timè
 da 103.2. cum seq. Eaque à seculari
 longè differt. ibidem.
 Potestati seculari omninò obediend
 um: & impositiones soluendæ.
 144.1.2.
 Præcedentia indicia sunt futurorum.
 133.1.
 Præcessit Christus exemplo nobis:
 etiam mortem prior subsès 562.1.
 Præcum horarium significatio & ex
 positio. 545.1.2.
 Præceptores discipulos suos ad Ie
 sum mittant. 273.2.
 Præceptorum catalogi obseruatio,
 Deo iucûdissima est catio. 429.2.
 Prædicatores verbi Dei, Vide in lite
 ra C. contionatores.
 Prædicatores & sacerdotes præmiâ
 di. 127.1.2.
 Prædicauit Christus tria præcipuè.
 397.2. & 632.2.
 Prælati vel præpositi prius animab⁹
 sibi commissis consulant: deinde
 subditis & pauperibus. 88.2.
 Prælati & ecclesiæ ministris scien
 tia opus est, & summa vigilantia.
 151.2.
 Prælati non debent abhorreere pecca
 tores. 231.1.
 Prælati, & cæteri animarum curam
 habentes, quales & quando eligen
 di. 243.2.
 Prælatorum visitatio, officium, &
 norma tota. 287.2. cum seq. & 308.
 1. & 653.2. cum seq.
 Prælati sunt Dei dispensatores: siq; si
 deles fuerint præmiabûtur. 416.1.2.
 Prælati incumbit peccatores voca
 re, & in salutis viâ reducere. 556.2.
 Præmium & mercedem ditribuet
 De⁹ secundû labores. 366.2. cum seq.
 Præmium Dei amplissimum erga si
 deles suos seruos. 122.1.
 Prænuncijs aduentus Christi, patrib⁹
 in limbo qui fuerint. 707.1.
 Præsepium vbi Christus natus verè
 describitur. 146.2. & 158.2.
 Primogenitus idem est quod vnige
 nitus. 148.1.
 Principes vel Reges, subditis expedi
 tiones & responsa non differât.
 77.1. & 85.1.2.
 Principes vel Reges qui male præ
 sunt, ipsi iudicium durissimum
 sentient. 576.2.
 Principes sacerdotum & scribæ cum
 pharisæis supra modum arrogan
 tes & superbi. 112.2. & 599.2. cum seq.
 Principes sacerdotum cum seniори
 bus qua furia debachati in Chri
 stum, tantum ex odio, inuidia & cu
 piditate. 672.1.
 Promissionis terra. Vide in litera T.
 Terra promissionis.
 Promissis Dei tutò credi potest: ho
 minum nequaquam. 131.1.2.
 Prophetæ sancti: & prophetissæ Si
 billæ. 134.2.
 Prophetia omnis cessauit post aduè
 tum Messisæ. 111.2.
 Prophetiæ omnes de Christo verif
 sinè adimpletæ & perfectæ sunt
 de pri no eius aduètu. 638.2. cum seq.
 Prophetijs proprijs confunduntur
 Iudæi. 162. cum seq. & 587.1.2. cum
 seq. & 734.2.
 Prophetia Dauidis de vastatione tē
 pli duratura vsque in finem. 17.1.
 Prophetiæ Aggæi de aduentu Mes
 sisæ expositio. 19.1.2.
 Prophetæ persecuti & occisi à Iudis.
 ideoque post passionem Christi
 nullus eis propheta. 585.1.
 Propositio bonû adiuuat Deus. 551.2.
 Proprium cōmodum tantum quærit
 turba populi. 338.1.2.
 Prouidentia prudentiæ pars. 359.1.
 Proximus noster quis sit. 356.2.
 Proximus non temere iudicandus. 393.
 1.2. Et proximi facta in meliorem
 semper partè interpretanda. ibid.
 Proximi iniuriam pati, eamque di
 mittere iubemur. 662.2.
 Prudens futura mala præcauet. 333.1.
 Prudenter victurus, inter viuos &
 mortuos se collocet. ibid.
 Prudentia duplex, s. Carnalis vel mû
 dana, quæ est falsa: & mors & spiri
 tus, quæ est vita & pax. 49.2. cum
 seq. & 485.2.
 Publicam personam gerentes, in ole
 stias non respuant. 534.2.
 Pueri ad templa accedere, & sacris
 deuote interesse debent. 182.1.
 Pueri ad religionem aspirantes non
 impediuntur. 534.2.
 Puerulis paruulis similes nos esse
 oportet in initio, medio, & fine
 vitæ. 149.1.
 Purgatorium esse, contra hæreticos,
 probatur, & ostenditur multis: e
 iusque locus vbi. 268.2. cum seq.
 & 420.1. & 500.2.
 Purgatorio existentes animæ quibus
 suffragijs iuuentur. 270.1.
 Puritas vitæ ad salutem necessaria:
 adeò vt solo vno peccato morta
 li inquinatus damnetur. 535.1.2.
 Q.
 Quadruplex in Christo vita conside
 randa. 187.1.
 Quæ dominus in communi omnib⁹
 minatur, ea etiam vniciq; in spe
 cie dicta esse vult. 117.1.
 Quæ admiranda nobis, consideran
 da & facienda. 699.2. cum seq.
 Quærendum sollicitè, & pulsandum
 importunè. 374.1.
 Quærentes Christum malè & iru
 tura. 446.1.
 Quærit Deus peccatores: vocat, &
 ad ianuâ pulsât. 556.2. cum seq.
 Quærent nonnulli Christum & in
 ueniunt: sed non retinent. 446.1.2.
 Quæstiones curiosæ reprehendun
 tur. 518.1.
 Qualis dominus, talis seruus. qualis
 magistratus tales ciues. 494.2.
 & 507.1.
 Quando nobis à templo disceden
 dum. 179.1.
 Quare dñs manu tetigerit infirmos.
 226.2.
 Quare dominus cum latronibus cru
 cifixus. 696.2.
 Quare disposuerit Deus pauperes
 ante fores diuitum. 494.1.
 Quare non semper postulata nobis
 elargiatur Deus. 719.2.
 Quatuor in orbe hominum genera,
 quatuor ferètes sententiâs. 384.2.
 Quatuor in aulis principum pecca
 torum genera, curatû difficilima.
 444.2. cum seq.
 Quatuor hominum genera Christi
 fal

falso accusantium: & mori procurantium. 693.1.
 Quatuor hominum genera Deum querentium. 445.2.
 Quatuor præcipua Deo placencia. 712.1.
 Quiescentibus & dormientibus nõ committendum onus patorale: aut mitterium ecclésiæ. 151.2.
 Quiescit spiritus sanctus super quiescos, humiles & Deum timentes. 171.1.
 Quietis & otio deditos seruos respuit Deus. 157.1.
 Qui Christum sequi vult, retrospicere non debet. 346.1.
 Qui populis præfunt, tria maxime obseruare debent. 323.2.
 Quisque se contineat, intra limites suæ virtutis. 317.1.

R.

Ratio est mater operum nostrorum: quæ semper consulenda nobis. 46.1.2.
 Reciproca causa: sicut nos erga proximum ita à proximo nobis. 255.1.
 Reconciliatio cum proximo pernecessaria est. 251.1.
 Rectitudo, est fides erga Deum, & veritas erga proximum. 55.2.
 Rectores mundi Deus terret: & vicissim recreat. 417.2.
 Rectores mundi magna seueritate aduertere debent in publicè peccantes. 424.2.
 Redemptio, non temporalis intelligenda, vt falso à iudæis intelligitur. 135.1.
 Redèptionis opus mirabilis & difficilis fuit, quæ creationis. 8.1.
 Retugiũ quomodo querendũ. 374.1.2.
 Reges & principes non secundũ potestatem, sed religionem regere & iudicare debent. 225.1.
 Reges seu principes non dicant quicquam Iudicibus vel consiliarijs suis, in fauorem alicuius partis litigantis. ibid.
 Reges & principes vel alij superiores si iniqui fuerint & peruersi, ruinam magnã patientur. Iustitiã vero exercetes præiniabuntur. 589.1.
 Regia in aula habitantium mores & vita. 276.2.
 Regibus, principibus vel superioribus obediendum. Vide in litera O. obediendum.
 Regnum Christi quale & quam ad-

mirabile. 61.2. & 509.1.2. & 657.2.
 Regnum Christi ingredi volentibus quid agendum. 61.2.
 Regnum cælorum, & vita æterna qualia. 434.1.
 Regnum David, est regnum veram indem habentium. 60.1.
 Regnum Dei intra nos etiam nunc per gratiam. 518.2.
 Regnum Ecclésiæ perdurabit ad finem vsque mundi. 61.1.
 Reipublicæ reformatio per tria genera hominum fit. 267.1.
 Religionem ingredienti, quam paupertatem amplecti debeant. illique vere diuites. 344.2. cum sequent. & 541.1.2.
 Religionis cultu exteriori tantum, Deo placere nemo potest. 397.1.2. & 513.1.
 Remedia spiritualia quærenda, etiã pro corporis sanitate recuperanda. 247.1.2.
 Remediũ contra seculi ærumnas & tribulationes. 333.1.
 Renunciare omnibus quæ possidemus, quomodo intelligendũ. 460.2.
 Residere tenentur animarum curam gerentes. 69.1.
 Respicit Deus peccatorem, eius cor penetrans & inuitans. 553.1.
 Responso non præcipitanda in rebus arduis. 49.2.
 Restitutionem per hæredes fieri, dissuadet autor testatori. 510.1.
 Restitutiones necessariae. 556.1.
 Resurrectio à mortuis clare ostenditur. 270.2. & 498.2. & 614.1.
 Resurrectio Christi gloriosa, fuit quinta eius transfiguratio. 337.1.
 Resurrectio damnatorum quam foeda & horrenda futura. 711.2.
 Resurrectio beatorum quam splendida & læta. 712.1.
 Resurrectio Christi fuit confirmatio iudei, & catholicæ ecclésiæ basis. 717.1.2.
 Resurrectio Christi per prophetas prædicta pluries. 725.2.
 Resurrectio Christi à nobis firmiter credenda. 732.2.
 Resurrectio mortuorum efficacissimis argumentis probatur & clare ostenditur. 733.1.
 Resuscitare & ad vitam reuocare se ipsam nemo potuit, nec poterit vnquam facere præter Christũ. idque manifestissimum suæ diuinitatis exemplum. 391.1.
 Retribuere Deus seruis suis, etiam ali-

quando differt, non tamen obliuiscitur. 119.1.2.
 Retributio non expectanda pro opere bono. 451.2.
 Reuertendi ad Deum modus. Et posse reuerti peccatorem per affectus etiam humanos: contra hæreticos. 475.1.2.
 Revertentes ad se peccatores quam paternè amplexetur Deus. 477.1.
 Rex alienigena regno perniciosus. 22.1.
 Regibus ad regnandum quid incumbat. 594.2.
 Rex tyrannizans quando & à quibus occidi possit. 424.2.
 Romana ecclesia caput omnium ecclésiaram. 660.1.
 Sabbati seruandi præceptum apud hebræos: & quæ in sabbato fieri licebant. 445.1. & 710.1.
 Sabbatum, id est, requies, & secundũ primum sabbatum quomodo intelligendum. 237.1.2.
 Sacerdotes non omittant nec interrumpant leui ex causa sacra officia. 29.2.
 Sacerdotes quam puram mundã & incontaminatam vitam agere debeant. 221.2. cum seq. & 649.2.
 Sacerdotes improbe viuentes scandalum pariunt in populo. 29.1.
 Sacerdotum malorum vita non nobis examinanda: sed eorum vera doctrina & iusta mandata, exequenda. 602.2.
 Sacerdotium Christi à Deo iureiurãdo firmatum. 122.1.
 Sacerdotium Iudæorum vulneratũ, venale, & simoniacum. 585.1. & 675.2.
 Sacra scriptura necessariò adimpleri debet. 617.1.
 Sacrae scripturæ verba quando accipienda, vt scripta sunt. 622.2.
 Sacramentorum & mortis Christi ex biblia figuræ. 121.1.
 Sacramentum verum Eucharistiæ, corporis & sanguinis Christi, contra hæreticos. 645.2. cum sequent. & 647.2. cum seq.
 Sacrificij definitio, & quare Iudæis prohibitum sacrificare nisi in certo loco. 16.2.
 Sacrificio missæ quomodo populus assistere debeat. 24.2.
 Sacrificium ad veram fidem necessarium: eo enim cessante, cessant etiã

I N D E X.

- miracula. 10.1.2.
 Sacrificium Christianorū iuge. ibid.
 Sacrificiorum offerendorum ritus apud Iudæos. 23.2.
 Sacrificiū necessariò dari in lege gratiæ. & Ecclesiam sine sacrificio nūquam fuisse, contra hæretic. 648.1.2. cum seq.
 Sal sapientiam significat in scriptura. 462.2.
 Saluari cupientibus cauenda præcipuè tria. 629.1.
 Saluari cupientibus festinatione op⁹ est. 84.2. & 554.1.
 Saluari arroganter gloriantes sibi caueant, quia fallūt. 435.1. & 540.2.
 Salus vera quæ sit. 135.1.
 Salus nostra in manibus nostris. 371.2.
 Salus longè est à peccatoribus. 514.2.
 Salutatio huius temporis absurda, ridicula, & mendax. 86.1.2.
 Salutare meum, sola virgo Deipara ausa fuit dicere. 198.2. cum seq.
 Salutem nostram suam necessitatem appellat Christus. 554.1.
 Samaritani idolatræ. 514.2.
 Sanctorum vita & mors contra Iudæos Christi deitatem testantur. 15.2.
 Sancti quicquid agunt sanctificant. 105.1.
 Sancti non gloriantur ostentatione. 125.1.
 Sancti cum tribulantur non angustiantur, sed corde dilatantur. 276.1.2.
 Sanctimonia virtus præstas insinuat per aduentum dñi. 138.1.
 Sancti mox v^t ex hac vita decedunt, beatitudine fruuntur, & Deum vident. contra nonnullos. 621.2. cum seq. & 623.1.2. cum seq.
 Sanctorū multiplices virtutes. 365.2.
 Sanguinis frequens effusio in lege scripta Christum testificabat. 4.1.
 Sanguinis nomine peccata in scriptura significantur. 312.1.
 Sanguis iustorum contra persecutores. 691.1.
 Sapientiæ virtutis excellentia & vis. 76.1.
 Sapientia à scientia plurimum differt. ibidem.
 Sapientia huius mundi stulta. 146.1. & 216.2.
 Sapientum secularium superbia & arrogantia Deo displicet. 353.2.
 Sapientia despecta, vel doctrina neglecta nihil profunt. 463.1.
 Sathanas, Vide in litera D. Diabol⁹.
 Scandalum omninò vitandū, eiusq;
 occasio etiam in bonis operibus planè tollenda: eiusque grauis poena. 36.1. & 393.2. & 507.1.
 Scandalū quid: & vnde oriatur. 506.2.
 Sciens vel doctus, non ideo sapiens. 76.1.
 Scientia duplex. s. perniciosa & saluifera. 139.1.
 Scientia superbiæ occasio. ibid.
 Scientia non est impijs, nec Iudæis. 139.1.2.
 Scientia Christianorum qualis esse debeat. ibidem.
 Scientia opus est, & summa vigilia prælatis & ecclesiæ ministris. 151.2.
 Scortatores & impudici lōge à Deo absunt. 454.2.
 Scriptum quod est de pluribus peccatoribus, id etiam de singulis intelligendum. 572.2. cum seq.
 Secreta sua Deus paucis, & selectissimis tantum hominibus patefacit. 55.1.
 Secreta sua Deus non semper patefacit, etiam amicissimis seruis suis. reuelat tamen illis interdum. eiusque rei ratio. 182.2.
 Secretum commissum quando reuelari possit. 331.2.
 Seculum, vide in litera M. Mundus.
 Sedere in peccatis pessimum. 549.1.
 Sedes Christi qualis. 61.1.
 Sedes Petri semper veram habet fidem. 327.1.
 Senes iniqui & lasciuu pueris assimilantur. 279.1.
 Senum vitia Reipub. valde nociua. 266.2. cum seq.
 Senum conuersatio bona. 84.2.
 Separationem quomodo Christus in terram immiserit. 419.2.
 Sepulchri Christi situs: & hodierna fabrica. 708.2. cum seq.
 Seruire Deo volentes, non expectēt honores vel diuitias. 345.1. & 513.1.
 Seruis Dei iniquitate carētibus nihil profus nocere potest. 220.2.
 Seruis fidelitas & obediētia erga dominos præcipitur: Eorumq; multos saluandos ostenditur. 525.1.2.
 Seruitutem perpetuam debemus Redemptori. 57.2.
 Seruorum genera tria in orbe. 512.2.
 Et qui eorū recte Deo inserviant. 513.1.2.
 Seruos Dei per tribulationes verius agnoscit scriptura. 530.1.
 Seruos suos Deus eloquentes redit. 611.1.
 Sibillæ prophetissæ. 134.2.
 Sigillum gratiæ & spei sanctæ quod in baptisino recepimus, nisi illud cōseruauerimus à morte perpetua non eripiemur. 82.2.
 Sigillum per peccatum aliud si amissum fuerit: per poenitentiam iterū reformetur. ibidem.
 Signa Christum verum esse Deum, verumque Messiam ostendentia. 12.2. cum sequentib.
 Siloe fontis descriptio. 424.1.
 Simeon quis: & eius domus adhuc extantia vestigia. 170.1.
 Simeonis felicitas maior aliorū prophetarum. 171.2. cum seq.
 Similitudinibus & parabolis quare frequenter vsus fuerit Christus. 627.1.
 Simonia vnde orta. 486.2. cum seq.
 Simonia in sacerdotio Iudaico. 675.2.
 simplicitas Deo grata. 392.2.
 simplicitatem & sinceritatem amat Deus in nobis. 732.1.
 synagoga iudaica sepulta iacet. 491.1. Vide de hoc plurima in litera I. Iudæi.
 Sinus Abrahæ limbus dicitur. 496.1.
 Sobrietas & vigilia Christianis præcipitur. 157.1.2.
 Societas in hac vita qualis fuit, talis etiā erit in futura perpetua. 498.2.
 sollicitudo superflua de temporalib⁹ multorum malorum causa est: ideoque Christianis aspernanda. 67.2. & 137.2. & 157.2. & 409.1.2. cum seq. & 487.2.
 sollicitudo huius seculi anxia, deploratos reddit Christianos, verbum suffocat, & damna multa, mortē etiam inferens. 301.2. & 487.2. & 630.1.
 sollicitudo necessaria nō disuadetur à Christo. 410.1.2.
 solitudinem & vigilantiam Deus à seruis suis requirit. 361. & 419.1.
 solit⁹ est De⁹ ipse pro nobis. 410.1.
 solitudo & solitarius quis dicatur. 215.2. cum seq.
 spei & fidei maxima vis & operatio. 723.1.2.
 spes nostra in solo deo. 660.2. cū seq.
 spes quorundam mala & falsa: ea potius desperatio est. 723.2.
 spes vera bona, & infallibilis. 724.1.
 spes nostra in domino sit firma in quibuscunq; seculi periculis. 308.2.
 spiritus duplex. s. bonus & malus. 1.1.
 spirit⁹ bon⁹ à malo quomodo discernendus. 1.2. & 63.1. & 153.2. cū seq.
 spiri-

Spiritus non omni credendum. 1.2. & 2.1. & 62.2. & 153.2. & 731.1.
 Spiritus nequa in permittitur à Deo hominem decipere. 1.2.
 Spiritus decipiens cauendus maxime regibus. 2.1.
 Spiritus sancti aduentus super Apostolos qualis. 14.2.
 Spiritus factus non corrumpit, sed perfectiores reddit res quas tangit. 65.2.
 Spiritus sancti vis multiplex. ibidē.
 Spiritus mali distributa habent inter se vitia. 474.1.
 Spiritus diuino afflatus, tacere quæ dei facti, non possunt. 569.1.
 Spiritus sanctus non vititur verbis superlatiuis, more mundano 90.1.
 Spirituales viri humiles & trepidi sint. 152.2.
 Spiritus sanctus non quiescit nisi super humiles, quietos, & Deum timentes. 171.1.
 Spiritus sanctus quare in Columbae specie apparuerit. 199.1.
 Spiritualia admittentibus debentur temporalia. 348.2.
 Spiritum bonum se daturum recte petentibus promittit dominus. Et spiritus boni expositiones varia. 376.1.2.
 Spiritum per bonum varia nobis dona concedi. 377.1.
 Sponsus dicitur Christus in scriptura sacra. 233.2. cum seq.
 Stat⁹ superfluitas redarguitur. 492.2.
 Sterilitas apud Hebraeos ignominie nota erat. 31.2.
 Sterilis facundatur, et præcursor domini miraculo nascatur. 66.2.
 Stola in sacra scriptura quid significet. 600.2. & 612.1.
 Studiosorum iuuenum munus. 184.2.
 Stultorum infinitus numerus. 256.1.
 Suavis est Dominus valde. 460.1.2.
 Sublimia nobis petenda, spretis inferioribus. 156.1.
 Sudor Christi sanguineus in eius passione considerandus. 667.1.
 Superbia, quam Deo sit abominabilis: eiusque poena. 63.2. & 75.1. & 101.1. & 206.2. & 342.2. & 661.1.
 Superbia grauissimum est mendacium. 75.1 & 114.1.
 Superbia laborantes non inhabitat spiritus sanctus, sed maxime odit. 75.1. & 171.1.
 Superbia linguas disperit, humiliatio coadunauit. 111.1.
 Superbia initium omnis peccati. fa-

cit a mittere fidem: & est peccati maximum. 101.2. & 206.2. & 342.1. & 511.1. & 515.1.
 Superbi magna Dei vindicta ante omnes puniuntur. 111.1. & 244.2. & 351.2. & 397.2.
 Superbiae solum peccatum mox in principio Angelos destruxit. 112.1. & 342.2.
 Superbiam etiam hominum Deus puniuit. 112.2. & 342.2.
 Superbi, vestitu odoriferi, animam habent foetidam & spurcam. 219.2.
 Superbia contraria est omni creatæ naturæ: bonis etiam operibus, & viris probis insidiatur. 449.2. & 513.2.
 Superborum natura. Talis etiam erat Phariseorum. 532.1.
 Superbus omnium virtutum meritum amittit, vitium autem spirituale est, & difficilime corrigitur. 532.1.2.
 Suspiria sola non profunt, nec sufficiunt ad felicitatem æternam. 552.1.
 Taciturnitate malitiam dei mutant malevoli victi. 241.1.
 Tactus Dei, quo suos tangit, qualis sit. 267.2. & 271.1. & 534.2.
 Tangentes Christum omnes sanabuntur: eum etiam nos hodie tangere possumus. 246.2. & 313.2. cum seq.
 Temeraria iudicia vitanda. 239.1.
 Temerarium iudicium de proximo vel subditis omnino vitandum. 393.1.2. & 624.2.
 Templi Iudaici postrema edificatio iâ præternit: nec alia expectanda. 19.2.
 Templi tertia edificatio miraculo impedita, cum Iudeorum punitione. 20.1.
 Templum in Hierusalem posterius dignius priore. 168.2. cum seq.
 Templo inesse quomodo debeamus: ab eo quando discedere: & quæ deinde agenda. 172.2. cum seq. & 179.2. & 576.2.
 Temporum edificaciones, & eorum ornatus Deo est gratus, contra Hæreticos. 389.1. & 601.2. cum seq. & 604.1.2. & 637.1.
 Templum in primis nobis visitandum & sapere. 575.1. & 603.1.
 Templo veneratio magna exhibenda in eo: nec deambulandum, nec cõfabulandum. 575.2. & 647.1.
 Tempora etiam Christianorum destructa & diruta tuere. 604.2.

Templa quare, & in cuius vtilitatem edificata. 605.1.
 Tempora Iudeorum tria solennia, quid ea mystice significauerint. 181.2.
 Temporalium rerum sollicitudo Christianis aspernenda: multorum enim malorum causa est. 67.2. & 137.2. & 157.2. & 370.2. & 523.1. & 538.1.
 Temporalium rerum incõstantia. 504.1.
 Temporis iactura maxima. 421.2.
 Tempus ad mortem properat, cui resistere nemo potest. 271.2.
 Tempus præsens nobis amplectendum ad respiciendum. 421.2.
 Tenebræ duplices, priuatiuæ & positiuæ. 290.2.
 Tentationes Dæmonis in Christum, fuere, cupiditatis, ambitionis, & vanitatis. 204.2.
 Tentari se permisit Christus, ut nos à tentationibus eriperet. 206.1.
 Tentationes nostræ variæ & multæ sunt: quibus tamen fortiter resistendum. 206.1.
 Tentationibus à nimis eripit Deus pios homines & seruos suos. 521.1. & 529.2.
 Tentare quid sit: & tentatione in esse bonam & malam. 207.1. & 371.2. cum seq.
 Tententur quare etiam boni & serui Dei. 206.2. cum seq.
 Tentationes 4. maxime exercet Dæmon, per se vel etiam per malos homines. 207.2. cum sequent.
 Tentationibus subiecit sumus omne tempus vitæ nostræ: & quæ sit armatura & remedia contra tentationes. 530.1.2. cum seq. & 667.2.
 Tentationibus perseueranter resistentibus, mercedem promittit Christus triplicem. 656.1.2.
 In tentationibus vigilandum nobis & orandum. 667.2.
 Tentantes hypocrisis, ad legem remittendi, sine alio responso. 355.2.
 Terebinthus arbor ex igne ad moto, miraculose non cõbuita. 169.1.
 Terra promissionis falsa, quæ sibi ridiculæ adhuc persuadent Iudæi. 5.1. & 6.1.2.
 Terra promissionis vera, gloria æterna est: eaq; expectasse iustos patres non eam hodierni etiam Iudæi. 6.2.
 Terra quo transitura sit. 627.2.
 Terræ inhabitantes, cælestia amittunt. 429.1. & 538.2.
 Testimonia Iudeorum falsissima, non impunita relicta. 682.1. & 688.1.
 Tellus fallus iure grauius peccat:

- ad restitutionem tenetur, & acriter puniendus. 682.2. & 694.1
- Teterarchæ muneris scriptio. 188.2
- Thabor & Hermon, mōtes vbi. 336.2
- Thelauo ex ingenti misericordiarū Dei, colligenda nobis vnde ditemur. 150.1
- Theaurizare vanum & stultum: cū omnia nobis accommodata sint, mox repetenda. 504.2
- Testimonium, vel quæcunq; Dei reuelatio falsa esse non potest. 9.1
- Timenda omnia huius sæculi, præter virtutes. 48.2. cū seq.
- Timendus Deus valde, quia nec naturalibus ramis peccantibus pepercit. 117.2. & 140.1. & 170.2. & 191.1
- Timentibus Deum, bona multa, vtilia, & Dei misericordia eueniunt. 108.1. & 119.1. & 170.1.2. cū seq.
- Timet Sancti etiam tuta. adeoq; vti etiam de salute hæsitēt. 540.1.2.
- Timet impij bona exercere opera: peccare tamen non timēt. 48.1.2.
- Timor etiam certarum rerum optimus. 48.1.
- Timor domini neglectus poenas magnas inducit. 10.4.1. & 108.2. cū seq. & 170.2.
- Timor Dei quomodo intelligendus. 106.2. & 170.2.
- Timor Dei personas omnes æquat & comprehendit. 108.1. & 319.1.
- Timorem Dei aspernantibus, mala omnia, & perpetua damnatio cōtingit. 108.2. & 263.2.
- Timor est bonus & malus. 132.1.
- In timore Dei viuant necesse est etiam iusti & spirituales homines: hæsitant enim & ij de æterna salute. 319.1. & 540.1.2. & 631.2.
- Timor in Scriptura triplex. 403.1.2.
- Timor, cupiditas & fauor, plerūq; iudicium subuertunt. 684.1. & 687.1.2. & 691.2.
- Trahimur à Deo quatuor modis. 468.1.
- Transfigurari nos spiritualiter oportere. 334.1.
- Transfigurationes Christi quiqui. 336.1.
- Transmigratione opus esse saluari cupientibus. 145.2.
- Tria tantum hominum genera de salute à Ioan. Baptist. quæ hæsit. 192.1.
- Tria mala seu peccata pessima: alijsq; grauiora. 397.2. & 637.2.
- Tribulatio & flagellum in quo differant. 225.2.
- Tribulationibus trahimur & compellimur redire ad Deum. 479.2.
- Tribulationibus non cedētibus omnia duplicat Deus ibid.
- Tribulationum patientia quantum operetur. 657.1.
- Tribulationib; pressis orādū. 665.2.
- Tributi & census tēpore quare Christus nasci voluerit. 142.1.2. cū seq.
- Tributum & vestigal regibus & magistratui soluendum. 143.2. cū seq. & 594.2.
- Tributorum exactores vel theolonia sij quomodo saluētur. 193. & 1230.2
- Trinitatis Sētissimæ expositio. 434.1
- Trinitatis æqualitas. 640.2.
- Tristari debemus ob sola peccata. 614.2.
- Triumphus Christi prænunciatus. 569.1.
- Tumultum & frequentiam comitat; odit Christus. 183.2.
- Tunica Christi vnica & incōsutilis, vnicam Catholicam fidē desinat. 698.2.
- Turba vel populus in tribulationibus à prælato quid faciendum perquirat. 192.2.
- Turba de cibo tantū sollicita est. 325.1
- Turba incōstans, varia, & proprium semper commodū quæres. 338.1.2.
- Turba pluriāna præterit Christi. 549.2.
- Turba seculi impedimēto est seruis Dei. atq; ideo fugiēda. 551.2. cū seq.
- V
- Vestigal, vide in litera T. tributū
- Vetus superbos hæreticos designat. 308.1.
- Verba Dei non frustra sunt, vt hominibus. 132.2.
- Verbum caro factum media nocte i vtero Virginis. 71.1.
- Verbum Dei quomodo multi sine fructu audiant. 156.2.
- Verbum Dei in corde semper nobis voluendum. 186.1.
- Verbum Dei lucerna & lux dicitur. 303.1.
- Verbū Dei est gladius spiritus. 531.1.
- Verbum vel vnicum Christi, aut ser in magna potestate fiebat: vide vox. 337.2.
- Veritas in cœli præparata. 107.2.
- Veritas omnia superat. 611.2.
- Veritas summa Deus. 612.1.
- Veritas Dei Christus. 638.2.
- Veritas qua via amplexāda. 680.2.
- Veronica, vultus Christi intriplicato lintheo impressio. 692.2.
- Vestimenta quibus sacerdos celebraturus indultur, quid significat. 544.1.2.
- Vi nihil à Deo efflagitādū, sed voluntati suæ committāda omnia. 226.2.
- Via duæ ad cœlū ducētēs. 364.1.
- Victui rātum necessaria à Deo petenda. 371.1.
- Viduarum vita & virtutes quales esse debeant. 178.1.2. & 215.1 vidua pro solitudine. ibidem.
- Vigilantes sollicitos & properantes seruos requirit Deus. 157.1. & 551.2. & 579.2.
- Vigilās inuentus in quacunq; ætate discendus saluabitur. 415.1.2.
- Vigiliarum interpretatio. ibidem.
- Vigilantibus & operantibus regum cœlorū promittitur, cōtra Hæreticos. 561.2. & 579.2.
- Vincit Deus fragilibus & infirmis mundi. 387.1.
- Vindex iniuriarum duplex malum in se retorquet: dimittens vtro sibi ipsi bene consulit. 508.1.2.
- Vindicta omnis Deo relinquenda. 251.1. & 343.2. & 529.1. & 614.1.
- Vindicta seu vltio in anima radices in corpore vtro alia vitia procreat. 510.1.
- Vindicta Dei in Iudam proditorem & Iudæos. 636.2. & 677.2. & 688.1. & 693.1.2.
- Vinea in parabula quæ & eius declatio. 583.2. cum seq.
- Vineæ translatio in alios colonos. 589.2.
- Virga Aaron. 490.1.
- Virgo MARIA Deipara, vide supra in litera M. Mria Deipara.
- Virgines deest obedientia. 83.2.
- Virginitatis Deiparæ testes Deus, Angeli, & homo. 36.2.
- Virginitas perpetua Deiparæ. 62.1. & 66.1.2.
- Virginalis partus qualis fuerit: eiusq; testimonia multa. 147.1.2. cū seq.
- Virtutes solæ in hoc seculo nō tūmēda. 49.1.
- Virtutes duæ maximè Deo placētēs. 64.1.
- Virtutes in maiestate vix primū in Christo & Virgine matre eius. 73.2.
- Virtutem duplicem insinuat Zacharias per aduentum domini. 138.1.
- Virtus in pastoribus eligendis præferenda est. 151.2.
- Virtus virtuti addenda. 187.2.
- Virtu-

- Virtutes sunt cōcatenatæ, alia aliam trahens 196.1.2.
- Virtute magna sanat Christus. 222.1.
- Virtutes sunt arma Dei. 366.1.
- Visitatio Virginis Deiparæ pluri-
mâ cōmodâ attulit. 92.1.2.
- Visitatio nostri temporis vitij &
peccatis plenâ. 17.1.2. ibidem.
- Visitare Deum homines, dupliciter
in Scriptura sumitur. 134.1.
- Visitatio enim ad diuinam quali præ-
paratione opus sit. 135.2.
- Vitæ & auctus præcipui sunt sensus
ad saluationem vel cōdénationem. 386.1.2.
- Vitæ & mors piorum Christianorū. 137.2. & 234.2.
- Vita Christi flos redolens, semperque
durans. 179.2.
- Vitæ nostræ finis initio coaptanda. 148.2.
- Vita præsens & mūdus, semper Chri-
stiano suspecta sicut. 197.2. 403.1.
- Vitæ que sit in toto Euangelio prefe-
ctior. 253.1.
- Vitæ temporalis amor, amissio est
æterna. 329.1.
- Vitæ Christi fuere quatuor. 337.1.2.
- Vita actiua & cōtēplatiua. 361.2. cū f.
- Vita humana breuis, plena miserij,
vana & vapor. 384.2. & 403.1.
& 449.1. & 464.2. & 727.2.
- Vita vera & sempiterna Christus.
383.2. cum seq.
- Vita Christi tota laboriosa valde.
489.2. & 561.1.
- Vitam malâ degentes minus viuunt
æternam amittūt. 502.2. & 509.2.
- Vitæ de necessarijs nihil nobis def-
fidendum. 603.2.
- Vitia omnia habent contrariæ virtu-
tis sanctos inuocados. 38.1.
- Vitia duo plus alijs Deus odit & pu-
nit. 64.2.
- Vitia tria maximè Christianis fugiē-
da. 174.1.
- Vitia sunt cōcatenata: ideo licet mi-
nima, non negligenda. 196.2.
- Vitia carnis extremū homini infe-
rit exitium. 197.1.
- Vitia in senibus inueterata, difficili-
mè curantur. 266.2. cū seq.
- Vitia in parentibus, non genus odif-
se debemus. 468.2.
- Viuentibus in mundo augetur gra-
tia, fides, spes, charitas: quod secus
est in beatis. 510.2.
- Vltimi iudicij dies qualis futurus
est in beatis. 350.1.
- Vltimi iudicij dies. vide supra in li-
tera I. iudicij extremi dies.
- Vltio Dei præcauenda. 616.1.2.
- Vltio vide vindicta.
- Vnguentum, id est, pinguedo spiritus.
286.2.
- Voce alta & libera Deus laudandus
& prædicandus. 89.1.
- Voce clara & publica sunt nunciāda
ad animarū salutem spectātia. ibi.
- Voce sonora publici peccatores co-
ercendi. ibid.
- Voluntas libera: vide in litera L. li-
berum arbitrium.
- Voluntas nostra effrenata ratione
duce regenda. 272.1.2.
- Voluntas etiam propria requiritur
ad dimittenda peccata. 550.2.
- Voluntas nostra nuda absque diuina
gratia perfecti nihil absoluere po-
test. 660.2.
- Voluntates quinque considerandi in
passione domini. 691.2.
- Vox vel vnica Christi domini potē-
tissima 229.2. & 232. cū seq. & 271.1.
& 721.1.
- Vox Dei grauis & terribilis 331.2. & 349.1.
- Vsura, & usurarum modi Christiani-
nis interdicti. 254.1.
- Vsurarij & auari alijs latronibus &
prædonibus peiores sunt. 408.1.
- Vxores plures simul habere quare
permissum erat Hæbrejs. 31.2.
- Vxores ducere quibus nō liceat. 596.2.
- Z
- Zachæus quō sit imitandus. 552.2.
- Zacharias sacerdos quis fuerit.
21.2. cum seq.
- Zachariæ domum adhuc extare.
30.1.2.
- Zacharias largas distribuit eleemo-
suas. ibidem.
- Zacharias duplicem insinuat virtutē
per aduentum Domini. 138.1.

FINIS.

Errata quaedam comprehensa, sic corrigi possunt.

Pagina. 5. col. 1. linea. 2. lege vngue. & ibidem linea. 14. lege, fingitis. & lin. 15. Octavianus. Pag. 28. col. 2.
 lin. 23. bonumque. Pag. 32. col. 2. lin. 22. reuerforum. Pag. 37. col. 2. lin. 11. quis. Pag. 61. c. 1. lin. 12. acquisi-
 tionem. pag. 69. c. 1. ad finem lege, quid aliud respondendum sit videmus. pag. 71. c. 1. lin. 32. consistetes
 aspiciunt & lin. seq. non audentes. Et col. 2. lin. 22. nouera. pag. 77. c. 1. lin. 26. in peccati iur. pag. 80.
 c. 1. lin. 7. femina. & lin. 32. incorruptibilitatis. pag. 81. c. 1. lin. 33. tanta puri. pag. 83. c. 1. lin. 1. ac qua crati-
 pag. 88. c. 1. lin. 29. quinque panes, & duos pisces. p. 89. col. 2. lin. 29. raucuntur. pag. 90. c. 2. lin. 4. omni-
 no dici. p. 105. c. 2. lin. 16. ipsa die pereunt. p. 110. c. 2. lin. 6. delecto, & lege, eruebat. que. pag. 117. c. 2. lin. 23.
 dum vanitati. pag. 118. c. 2. lin. 21. hunc populum. pag. 120. c. 2. lin. 3. promissiones suas. pag. 121. c. 1. lin. 34.
 quia benedicentur. pag. 124. c. 2. lin. 12. traxit moram. Ibid. lin. 25. in suis se iterum secludunt. pag. 128.
 c. 1. lin. antepenul. mandavi vobis. & col. 2. lin. 2. in eo significato. & lin. 23. tabernacula. pagin. 129. c. 1.
 lin. 28. ille postulans. & col. 2. lin. 14. a quouis. pag. 131. c. 1. lin. 17. verbum. pag. 134. c. 1. lin. 6. in ceteris. &
 col. 2. lin. 21. obnoxij. pag. 139. c. 1. lin. 8. Te puerum. Pag. 140. c. 2. lin. 18. bona voluntatis. pag. 159. c. 1.
 lin. 12. se esse verum hominem. pag. 164. c. 2. lin. antepenul. redente & in bapt. pag. 165. c. 1. primi duo
 versus deleatur, quia bis positi sunt. & lin. 29. charitate. pag. 173. c. 2. lin. 12. digno lege est, dele dignatur.
 pag. 181. c. 2. lin. 7. locutus est. pag. 184. c. 2. lin. antepenul. remanserat. pag. 189. c. 1. in 6. iohanne Zacharia
 filium pag. 191. c. 2. lin. 29. coniungatis. pag. 193. c. 1. lin. 11. in sinum. Et lin. antepenul. in iunxit. pag.
 210. c. 2. lin. 19. extollunt. pag. 214. c. 1. lin. 32. virtutem vllam. Et col. 2. lin. vlti. induit est. pag. 219. c. 1.
 lin. 17. verosque ipfius. Et lin. 25. qui a quatuor. & col. 2. lin. 12. spureissimo. & lin. 29. obfirmat. & lin.
 35. erubescere. pag. 225. c. 1. lin. n. litigantis. pag. 233. c. 2. lin. antepenul. circumdedit me. pagin. 246. c. 1.
 lin. penulti. volenti ascendere. pag. 247. c. 1. lin. 22. Atqui nos. pag. 255. c. 2. lin. 28. Ostin animum. pag.
 290. c. 2. lin. 11. audientes. pag. 330. c. 1. lin. 22. in hac. pag. 332. c. 1. lin. 2. mors. pag. 334. c. 1. lin. 26. cotem-
 clauitatis. pag. 351. c. 1. lin. 7. signa. Et col. 2. lin. 7. se verum. pag. 371. c. 2. lin. 22. id quod. pag. 372. c. 1. lin. 5. in
 tentationem. pag. 374. c. 2. lin. 30. importune. pulsemus. pag. 403. c. 1. lin. 1. absoluit. pag. 504. c. 1. lin. 28.
 caute viuendum. pag. 547. c. 1. lin. 31. proiece eam.

FINIS

(Faint marginal notes and bleed-through text from the reverse side of the page)

POTENTISSIMO ET INVICTISSIMO FIDEI ZELA-

TORI SEBASTIANO HUIUS NOMINIS PRIMO

Portugallia & Algarbiorum Regi: Africo, Æthiopico, Ara-

bico, Persico, Indico: IOANNES SOAREZ Co-

nimbricensis Episcopus, & Arganili Comes

salutem, & de hostibus fidei

triūphum optat.

TERTIO iam loco, Rex inuictissime, à nobis elucubratum in Euangelium secundum Lucam cōmentariū in lucem edere compellimur: tertio etiam loco, cui dicetur, tua nobis maiestas occurrit. Primū enim super Matthæū Christo domino obtulimus. Secundum in Marcum Pio Quinto Pont. Max. dicauius: fuit siquidē ipse Marcus beati Petri discipulus, cuius sunt summi Pōtifices Christi domini vicarij successores. Hoc verò tertium in Lucam cōmentariū tandem maiestati tuæ necessariò dicādum venit. Non pigebit enim, siquādo (prout par est) detur à sæculi huius turbulētissimi negotijs vacare, sacræ lectionis huius euoluere paginas. Nec enim (vt nonnulli autumāt) assidua sacrarum literarum lectio regiam dignitatē non decet, immò potius tā sapiētia in regimine, quàm in bello consilio & fortitudine gloriosam reddit. Cuius rei hoc vnū sufficiat exemplum, quòd Recisunthus 29. Gothorum Rex (è cuius præclaro sanguine originē ducis) cū sacrarum literarū ita studiosus esset, vt etiam ad mēsam doctissimos viros aliquā sacræ scripturæ quæstionē coram se agitare iuberet, & disserētes studiosissimè inter prādendum audiret, sapiētissimo regimine populū moderatus est, & Gothicū imperium, rebus in bello præclarè gestis maximè illustrauit. Suscipe ergo, Rex inuictissime, hāc nostram in Euāgelium beati Lucæ qualēcunq; interpretationē, cuius frequēs lectio nihil obstabit, quin de te verius, quā de Agamēnone dicatur illud Homericū: Regnatorq; bonus, simul atq; acerrimus hasta. quod Plutarchus sæpe referre solitū Alexandrū testatur.

Vale.

POTENTISSIMO ET INVICTISSIMO FIDELI BELA-

TORI SEBASTIANO HUIUS NOMINIS PRIMO

Portugallie & Algarbitorum Regni Archiepiscopo, Archie-

piscopo, Patrio, Indico: JOANES SOARES Co-

missarius Episcopus, & Argenti Comes

salutem, & deo sitis felici

impetum optat.

ERTIO iam loco, Respublice, a nobis elucra-
bratum in Evangelium secundum I ucam comen-
tationem edere compellitur: tertio eam loco,
cui dicitur, tua nobis in illa occurrit. Primum enim
super Mattheum hillo dominus obicitur, secundum in Marcum
Pio Quinto Pore Max. dicimus: tunc spiritus beati
Petri discipulus, cuius iustitiam Petrus Christi domini vica-
rius successores. Hoc vero tertium in I ucam commentarii tandem
mactantur necesseario dicitur venit. Non piget enim, si quis
de (prout par est) deur a saculi huius turbulenti negotijs va-
care, sacre lectionis huius euoluere paginas. Nec enim (ut non-
nulli auunt) aliquid sacrum in terra in lectio regiam digni-
tate non decet, immo potius ea sapientia in regimine, quam in bel-
lo consilio & fortitudine gloriosam reddat. Cuius rei hoc vult
facit exemplum, quod Respublice, quod Respublice, quod Respublice
tractato language origine dicitur, in sacrum literarum studio
ius est, ut eam ad meliorem doctrinam vitos aliquid sacre scrip-
turae questione certum le agitur, & dicitur, & dicitur, & dicitur
in hoc preedictum audiret, sapientissimo regimine populum
dicitur est, & dicitur imperium, rebus in bello preclaris
in hoc illustre, tunc ergo, Rex inuictissime, hanc
in hoc sacrum beati I ucam qualiter interpretacione, cuius
in hoc sacrum nihil obstat, quod de re, quod de re, quod de re
in hoc sacrum Homericus, quod de re, quod de re, quod de re
in hoc sacrum Plurimus labor, quod de re, quod de re, quod de re.

Nisi d
no ad
tus p
uang
coler
re ne
vnu
pocu

IN SACROSANCTVM

DOMINI NOSTRI IESV CHRISTI

EVANGELIVM SECVNDVM LVCAM

Commentarium IOANNIS SOAREZ

Episcopi Conimbricensis.

VALEM CVN que nostrá interpretatione in Matthæi, & Marci Euangelia domino fauente assecuti, nunc ipse adiuuante in Lucá etiam explanationem profequimur. Ait itaq; *Quoniam quidem multi conati sunt ordinare narrationes, que in nobis cõpleta sunt rerum: sicut tradiderunt nobis, qui ab initio ipsi viderunt, & ministri fuerunt sermoni: visum est mihi, affecuto omnia à principio diligenter ex ordine tibi scribere optime Theophile, ut cognoscas eorum verborum, de quibus eruditus es, veritatem.*

Erudimur in hoc sancti Euágeliste exordio, quanta sit humana fragilitas, nisi à domino fulciatur. Ecce quot conati sunt scribere domini gesta, veritatem repulsi sunt, quoniam non sunt missi à dño. Non enim est sapientia, non est scientia, non est consiliu cõtra dñm. Prouer. 21. Et, Faceretis consiliu, & nõ ex me, & ordiremini telá, & non per spũm meũ. Isa. 30. Fecerunt multi, & conati sunt scribere euágelia, non tamen per domini spiritũ hanc texuerunt telam. Vnde, & beatus Apostolus Paulus gloriatur se accepisse Euágelium, non ab homine, neq; secundu hominẽ, sed per reuelationẽ IESV

Christi. ad Gal. 1. & ad Timo. 1. c. 4. spiritũ erroris ponit. Et beatus Ioãnes prima epist. c. 4. spiritum veritatis, & spiritum erroris. In hoc cognoscimus spiritũ veritatis, & spiritũ erroris: qui nouit Deum, audit nos: & qui nõ nouit Deũ, non audit nos. Ideo & ipse monet oẽs dicens. 1. c. 3. Charissimi nolite omni spiritui credere, sed p̄bete spiritus, si ex Deo sint. Et apostolus Paulus. 2. Cor. 11. cum de pseudo apostolis sermonem haberet, inquit. Et non mirũ, ipse enim Satanas transfiguratur se in angelũ lucis. Hãc transfiguratione Iosue timuit, ut inquit factus Greg. quãdo videns angelum Iud. 5. cuius esset partus inquisiuit dicẽs, Noster es, an aduersariorũ? Ut videlicet si aduersẽ virtutis esset, eo ipso, quod illũ suspectũ agnosceret, ab illusione resiliret. Sic enĩ aliquando contigit. Dei permissione nolentibus credere veris Prophetis decipi à falsis. Prout legitur 3. Reg. 22. de spiritu nequã. Cum dñs requireret quis deciperet Achab, eo quod non crederet Micheã prophetã sibi veritatẽ, dixit spiritus nequam: Ego decipiã illum. Quare te verò dño, in quo respondit. Egrediar, & ero spũs mendax in ore omniũ prophetarum eius. Et dixit dñs, Decipies, & praualebis, egredere, & fac ita. 3. reg. 22.

Spũserro
ris à spũ
veritatis
cautẽ dis
cernẽdũ.

Nisi diuino adiu-
tus spũ E
uangelia
coscribe
re nemo
vquam
potuit.

Cauē dī
maximē
pricipi
bus à de
cipienti
spiritu.

In hoc mirabile datur exemplum regi-
bus, & huius seculi principibus, ne om-
ni spiritui credant: sed suspecta illis sint
omnia dogmata noua. Ne fortè trāsfigu-
ret se Satanas in lucis Angelum, & sit
spiritus mendax in ore omnium cōsu-
lentiū eis. Fuerunt igitur aliqui, qui co-
nati sunt viribus suis, non autem spiritu
domini ducti, qui finxerunt sibi euange-
lia, & voluerunt tradere hominibus suo
nomine domini gesta cōposita: vnūq;
dixerunt Thomæ Euangeliū: aliud Bar-
tholomæi Euangelium, aliud Nazareo-
rum Euangelium. Et hoc notat beatus
Hiero. c. 12. in Matth. dixisse aliquos scri-
ptum fuisse à Matthæo. At vero Eccle-
sia catholica Dei viui, quæ secundum
Apostolum est columna, & firma men-
tum veritatis. 1. ad Timo. 3. nō hos rece-
pit, sed abiecit: & tantū quatuor recepit
secundū Matthæum, Marcum, Lucā,
& Ioannē, iuxta Ezechielis prophetiā,
c. 1. Cum enim ei aperti essent cœli, &
vidisset arcana Dei, similitudinemq; ho-
minis, id est Deum hominē factum, vi-
dit quatuor animalia iuxta illum, testi-
moniū diuinitatis, & humanitatis eius
perhibētia. Quorum vnū homini simi-
le Matthæū designabat, quippe qui tra-
ctaturus erat de tēporali domini natiui-
tate. Aliud leonis specie Marcum, resur-
rectionis eius, & diuinitatis scriptorem.
Aliud vituli figura Lucam, qui de sa-
cerdotio & dñi immolatione tractat.
Aliud aquilæ simile Ioannē, qui super
omnes volauit, & aciem visus Solis splē-
dori opposuit sic à diuina generatione,

Euangeli-
starūfigu-
ræ quid
designet.

exordiū sumēs. *In principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum.* Tantis testimonijs fulta sacrosan-
cta mater Ecclesia, solos hos quatuor ge-
storū dñi & eius diuinitatis, & humani-
tatis fidelissimos, & irrefragabiles testes
elegit, & p̄ domini spiritum intellexit
ijs nomē Euangelistarum tantūmodo,
& fidem adhibendam. Vnde & beatus
Aug. ait. Euangelio non crederem, nisi
Ecclesię autoritas me cōpelleret. Euā-
gelium Nazareorum non suscipio, quia
nō recipitur ab Ecclesia. Ideo beatus Lu-
cas se à spiritu sancto docet edoctum p̄
Apostolos, qui ab initio earum, quæ in-
nobis (inquit) completę sunt rerum, ipsi
viderunt, & quos sp̄s sanctus ministros
verbi fecit. Quæ omnia ipse fatetur se
assecutum diligēter à principio, hoc est
ab ipsa verbi incarnatione vsq; ad fina-
le futurum p̄ ipsum dominum iudiciū.
Vnde videtur non ab Apostolo Paulo,
vt aliqui existimant, sed ab ipsis Aposto-
lis accepisse beatus Lucas Euangelium,
cum dicat: Sicut nobis tradiderunt, qui
ab initio ipsi viderunt. Non enim Apo-
stolus Paulus fuit ab initio cōuersus, sed
tandē post ascensionē dñi, & sp̄s sancti
aduentū. Sic enim beatus Hieronymus
testatur dicēs in præfatione eiusdē Euā-
gelij: Lucas Syrus natione Antiochēsis
discipulus Apostolorū, &c. Scripsit igitur
Græcè Græcis, in Achaïæ partibus;
ne fideles amouerentur à fide per Iudeo-
rum fabulationes, qui nitebantur Iudai-
cis fabulis peruertere corda fidelū, p̄
eis moris semper fuit. Hoc autē luculē-
ter

ter

ter fecit, ostendens diuinitatem & humanitatem Christi domini, ab ipsa eius mirabili incarnatione, natiuitate, & cætera, quæ à prima pueritia fecit dominus mirabilia, vt nullus daretur Iudæis locus falsa disseminandi. Quæ, & nos secuti, vt os obstruatur ipsis perfidis Iudæis, quatuor (Deo donante) in principio huius sacri Euangelij differemus tractatus, in quibus id nobis tantum curæ erit, vt delictet Iudæorū perfidiam confutare. Ne fortè si in enarratione ipsius sacri Euangelij hæc misceremus, lector pius nõ ita facile inueniret, quod in ipso voluminis libro fuisset variè huc atq; illuc dispersum.

¶ Tractatus primus, in quo agitur quòd Christus dominus sit verus Deus, & homo, in lege promissus Messias, aduersus Iudæorum perfidiam.

Messiam igitur (vt dicere incipiã) quæ Deus saluatorem mittendū in omni lege voluit esse præmonstratū, finè omnis legis esse Apostolus Paulus ostendit cū Iudæis agens ad Ro. 10. Ait enim: Finis legis Christus ad iustitiam õnī credēti. Perinde ac si diceret: Quid huc, atq; illuc circumferimini omni vèto doctrinæ? quid fabulis attenditis? In lege annunciatur Christus Deus, & homo saluator mundi: ipse nēpe est totius legis perfectio, & cõsummatio. Et quæadmodū finis primus est in intentione, & vltimus in consecutione: sic Christus dominus finis est, propter quem lex, & prophetæ dati sunt. Enimuerò, vt præfiguraretur, vtq; annunciaretur vèterus,

omnia in figura contingebāt illi populo. Non solum aut̃ illi, sed in omni lege instituta, naturæ, scripturæ, & in omnibus Prophetis hoc præfiguratur, hoc præostēditur: hoc præclaris testimonijs roboratur. Siquidem, & si Dominus Deus omnia simul ab æterno cognouit, & nuda omnia, & aperta semper fuerūt oculis eius: nihilominus in tempore fieri suo ordine omnia statuit, hoc primū, illud vltimum. In lege autem instituta, cum adhuc Adam innocentiam seruaret (vt singula breuiter perstringamus) sopore pressus, cum de eius costa dñs fabricaret Euam, sacratissimi filij Dei aduentus in carne illi præostēsus est, non tamen ipsius aduentus præcognita causa peccati (S. Th. 2.2. q. 2. ar. 7.) In quo soporis, & Eue fabricationis mysterio secundū beatum Augustinū, iam Christi domini aduentus præfigurabatur, & Ecclesiæ natiuitas præostēdebatur: dum ipso in cruce dormiēte fabricatur sacrosancta mater Ecclesia. Et quæadmodū Adam vocauit Euam viraginē, quia de viro sumpta est: sic & nos à Christo dño Christiani vocamur ossa de ossib⁹ eius, & membra de mēbris eius fabricati ex meritis benedictissimæ passionis eius. Duobus etiã (vt vltra procedamus) fratribus in lege naturæ sacrificia offerentibus, inuidia motus senior in iuniore cõfurgēs, eum occidit. Sic Iudæi occiderūt iuniore secundū carnē, fratrem, & dñm suū: cuius sanguis melius loquitur, quã sanguis Abel. Propter quod quæadmodum ille Cain profugus, & vagus pera-

Lex instituta & natura Christi re-stantur.

Sopor A da, & fabricatio Eue qd significant, allegorice.

Christus verus finis legis & prophetarum.

grabat terras, sic Iudæorū populus in totam dispersus terrā, profugus, & vagus in hodiernū vsq; diē incedit. Noe verò in arca instante diluuiō omnia animalia conclusit, & ipse, & illa saluātur: Sic nullibi est salus nisi in Christo, & eius arca, quæ est Ecclesia. Fenestrā, qua omnia ingrediebantur, habebat arca ex latere deorsum: in cruce autē latus dñi aperitur, à quo sacramenta fluxerūt, quibus abluimur, & saluamur. Abrahā, cui iubetur immolare filiū, quem saluū recepit immolato ariete, præostēdit diuinitatē dñi semper permanisse illæsam, corpus verò pro nostra salute in cruce immolatum fuisse. Sed hæc de lege naturæ exēpla sufficiant. Nunc verò ad legē scriptam accedamus, & videbimus Moysen Iudæorū ducē totum sanguine madidum, hic sanguinem hircorū, illic vitulorum, turturū, columbarū, arietum, & agnorū immolantē: ita vt sine sanguinis effusione in lege nulla fiebat remissio. Hæc autē omnia Christū dñm agnum innocentissimū significabant nra peccata suo præciosissimo sanguine lauante, sine cuius effusione non est remissio. Diuino profecto hoc factū est consilio, ne Iudæi in crucis mysterio scādalizaretur: quinimo in suorum animalū sanguinis effusione, & totiens illis repetito, sine sanguinis effusione non posse peccata dimitti, perspicerent Mesiā saluatorē in cruce sanguinem suū effusurū pro vera, & perfecta nostrorū remissione peccatorū. Nōne igitur ō Iudæi perfidi vobis videtur verus Mesiā

dñs noster I E S V S Christus, tanquā in curru rotarū quatuor triūphator vehi excelsior omni cælo? dum præostēditur in lege instituta, in lege etiā naturæ, insuper in lege scripturæ: & in omnibus Prophetis. Hūc igitur scitote finē imposuisse legi Moysi, & prophetis (lex namq;, & prophete vsq; ad Ioannē) & non esse aliud nomen datū hominibus, in quo sit salus, nisi I E S V M Christum verū Deum, verūq; hominē, verumq; Mesiā. Sic Isa. 9. dū de eo sermonē haberet: vocabitur (inquit) nomē eius admirabilis, Deus, Consiliarius, Princeps pacis, Pater futuri sæculi. & alibi: Redēptor tuus Israel Deus omnis terrę vocabitur. Et dū de eius passione sermonē faceret. c. 53. inquit. Tanquā agnū ad occisionē ducetur. Ipse vulnerat⁹ est propter iniquitates nras, attritus est propter scelera nostra, cuius liuore sanati sum⁹. Omnes nos quasi oues errauimus, vnusquisq; in viā suā declinauit, & dñs posuit in eo iniquitates omniū nostrum. Oblatus est, quia ipse voluit, cū iniquis deputatus est, & pro transgressoribus orauit, vt non perirēt. Videtis ō Iudæi dominicā passionē ad viuū prænunciatam tot sæculis antequam fieret: nec omisū à Propheta, quē admodū cum latronibus dñs crucifigendus erat, & orationē pro crucifixoribus simul cū sanguine effusus. Sed iam reor, nec hæc mihi vana de vobis suspitio est, tribus vnguibus ferreis vestra corda teneri: & vtinā non sint adamantini. Quē admodum vester Propheta inquit Hier. 17.

Pecca

Abrahæ
præfigu
ratio.

Lex scrip
ta Chri
stū testi
ficat fre
quēti san
guinis ef
fusione.

De Chri
sto vero
Mesiā p
phetizā
nes loqu
untur.

De
ria
sibi
den
dai

Vari
dico
d. 20
Mels

De Mefsia
tria falsa
sibi p sua
dent Iu-
dæi.

Varij & ri-
dicultu
dæorum
Mefsia.

Peccatum Iuda scriptum est stilo ferreo in vnge adamantino. Primo omnino falsum vobis proponitis Mefsiam. Secundo falsò vobis promittitis reuersionem in pmissionis terram. Tertiò ibi vestras iterum reassumendas dicitis ceremonias. Esto de Mefsia diuite & præpotenti agnoscamus: Si temporaliter esset regnatura Mefsias, & vos diuitijs, & gloria humana eleuatur: nõne videtis quot Deus huiusmodi Mefsias misit in mundum? Et quotidie etiam adhuc mittit. Nonne Alexander vester Mefsias huiusmodi (quæ fingistis) fuit? Nonne (vt alios prætereamus) Octavianis Augustus? Cuius tempore iussus est totus orbis describi, quoniam vniuersæ prouinciæ terræ Romano subijciebantur imperio. Simili potentia subsecutus est Tyberius Cæsar. Nunc autem Turcarum Rex maximam habet potentiam armorum, & diuitiarum, & alius ille quæ Sophi dicimus. Propheta autem Isa. 66. ait. Hec dicit dominus, Cælum sedes mea, terra autem scabellum pedum meorum. Itaque, o miseri, scabellum pedum suorum daturus est Deus Mefsia. Attredite, attendite gens misera non esse venturum Mefsiam ad regnum temporale suis præstandum, sed æternum: omnes enim prophetae hoc præcinerunt. Ipse redimet Israel (inquit David) ex omnibus iniquitatibus eius. Apud dominum misericordia, & copiosa apud eum redemptio. Peccata ad hoc condonantur, vt homo vitam æternam consequatur. Cum enim & David alibi dominaturum eum diceret, & omnia sibi subditurum, subdit: Liberabit pauperem a potestate, pauperem cui

non erat adiutor: animas pauperum saluas faciet. Hoc utique est Mefsia officium in vitam æternam animas saluas facere. Et Dani. cum de Mefsia loqueretur c. 7. Potestas eius potestas æterna, quæ non aufertur, & regnum eius quod non corrumpetur. Regnum tuum (inquit David) regnum omnium seculorum, & dominatio tua in omni generatione, & generatione. Dicite o Iudæi, cum mortalis sit iste vester Mefsias, quæ vobis falso promittitis, illo mortuo quid erit de vobis? Diuidetur regnum eius in filios eius, & cum vos sitis pauci in comparatione aliarum nationum, iterum eritis pauperes, miseri, & afflicti, paruaque partem terræ habebitis, quæ vobis facile alius potestior bello capiet, quemadmodum fecerunt patribus vestris Romani. Cessate igitur ab hac cecitate, & falsa expectatione Mefsia, & cognoscite dominum nostrum IESVM Christum verum esse Deum, & hominem, & Mefsiam mundi saluatorem præstantem suis vitam & regnum æternum. Atqui iam illis aliam offeramus ad eorum cecitatis abstergendam caliginem commodissimam sententiam. Non possunt illi negare dominum Deum Abrahamæ promississe filium, in quo benedicerentur omnes gentes: & in patriarchis, & prophetis, & lege Moyse multa profecto de Mefsia, & penè omnia præfigurata, & prænuntiata esse. Vt quid igitur Deus sapiētissimus tot mirabilia prænuntiasset, tot prophetas misisset pro vno temporali domino simili Alexandro, simili Octauiano, simili Romano imperatori? Nonne hoc superuacaneum omni a te-

Mefsia
n. unus
quasi lo-
ge diuer-
sum a Iu-
dæorum
opinio-
ne.

Verò Mef-
sias imor-
talis, reg-
nabitque
in æternū
contralu-
das.

nebris remoto intellectui esset? Non mi-
 sit Deus vnquam tantum ante faciem
 terrenorum regum apparatus: aduer-
 te igitur, qui talia misit ante faciem suã
 verè ipse est Messias, verè ipse est De^o,
 non periturum regnum temporale da-
 turus suis, sed æternum. Cum itaq; per
 tot mysteria cernimus, tot leges, tot cæ-
 remonias, tot promissiones, arcam, tẽ-
 plum, tot sacrificia: venturus Deus, &
 spiritualiter regnaturus ostenditur, re-
 missionẽ peccatorum factururus, & vitã
 præstiturus æternam. Ecce (inquit Ma-
 lach.) ego mitto angelum meũ & præ-
 parabit viam ante faciem meam. Et sta-
 tim veniet ad templum suum domina-
 tor, quẽ vos quæritis, & angelus testamẽ-
 ti, quem vos vultis. Iste est Deus noster,
 & Messias, lumen ad reuelationem gen-
 tium, & gloria plebis suæ Israel. Hunc
 suscipite, nec aliũ existimetis, proinde
 nec falsò expectetis. Nõ enim uerò De^o
 tantum præmitteret legis, & propheta-
 rũ & promissionũ, & patriarcharum ap-
 paratum ante regẽ terrenum, miserum
 mortalem, & regna inter liberos diuisu-
 rum: Cum iam elapsis seculis fuerint
 Romani, qui totum sibi orbem subiece-
 runt, & tamen mortui sunt. Rex verò
 noster & verus Messias ante secula ope-
 ratus est salutem æternam in medio ter-
 ræ. Secundus ferreus vnguis, quo tenẽ-
 tur miseri Iudæi, est falso expectare in
 terram promissionis reuersionem: pro-
 magno habentes illam paruum Palesti-
 næ prouinciam. Quæ & si frugifera, nõ
 tamẽ sola ipsa est in orbe terrarum. Nec

enim magnus noster, & omnipotens
 Deus seruis suis electis Abraham, Isaac,
 & Iacob, cæterisq; successoribus eorum
 tantum de illa terra haberet sermonẽ,
 nisi aliud quidpiã per illam vellet osten-
 di, & præfigurari, videlicet cœlũ, & glo-
 riam conditoris per Messia Christũ do-
 minum fidelibus suis præstadam. Legi-
 mus enim illam promissam Abraham, sed
 ille habitauit tamquã peregrinus in
 ea, nec possedit passum pedis, similiter
 & sui. Post quadringetos verò, & trigin-
 ta annos introierunt in eã, nõ ipse Abra-
 ham & Isaac & Iacob, sed nec ipse du-
 ctor populi Moyses, nec Aarõ sacerdos
 sumus frater eius, sed Iosue & Caleph:
 & qui exierunt de Aegypto viginti an-
 nos nati, & infra. Si igitur nihil aliud
 Deus vellet intelligi in pmissione sua,
 illam daret Abraham, Isaac, & Iacob, in-
 trodiceret in ipsã Moysen famulũ suũ,
 & Aaron. Tunc autẽ tẽporis illã posside-
 bant gẽtes. s. Amorrhæi, Iebusæi, Ethæi,
 Pherezæi, & Chananæi. Intelligẽtes au-
 tẽ hæc sancti patres illi, quibus facta est
 repromissio, cœlum, Deiq; visionẽ ex-
 spectabant. Quod diuino sensu beatus
 Apostolus Paulus interpretatus est scri-
 bens ad Hebræos. 11. Fide Abraham in
 terra aliena cõmoratus est cum cohere-
 dibus suis Isaac, & Iacob, in casulis habi-
 tans, expectabat enim fundamenta ha-
 bentem ciuitatem, cuius artifex, & con-
 ditor Deus. Ecce quomodo Abraham
 aliam expectabat promissionis terram,
 illam vero in figura habitabat, & per
 Messiam cœlum se possessurũ sperabat.

Non pale-
 stina pro-
 missiois
 esse terrã
 credide-
 runt an-
 tiqui pa-
 tres, sed
 in cælis
 Dei visio-
 nem.

Non

Non igitur expectetis Iudei in illam iterum vos ingressuros. Aspiciate cœlum, leuiate oculos ad Christum dñm illū verū Deum, & Messiam credite & adorate. Tertius autē ferreus vnguis, quo corda Iudeorum tenetur, est desiderium suas iterum celebrandi ceremonias, de quibus profecto iam pridē pphetavit illis Isa. c. i. dicēs. Audite principes Sodomorum, & auribus percipite populus Gomorre. Quemadmodum illi increduli fuerunt quousque ignis de cœlo deuorauit eos, sic quoniam Iudeos incredulos vero Messie spū Dei cognouit, eodē cēsuit nomine appellandos. Quò mihi multitudo victimarū vestrarum, dicit dominus, holocaustis plenus sum, sanguinem hircorum, & vitulorum nolui, cum veniretis ante conspectū meum, quis hæc quæsiuit de manibus vestris. Calendas vestras & sabbata vestra odiuit anima mea: laboraui sustinens, ne offeratis mihi sacrificium frustra, cum extēderitis manus vestras auertam oculos meos à vobis, & cū multiplicaueritis orationē, non exaudia. Ecce quomodo reprobatur dñs sacrificia & orationes Iudeorum, quæ omnia magnopere facere desiderat. Quod autē dicit: quis quæsiuit hæc de manibus vestris, cū ipse hæc præceperit offerri: post aduētum Messie, quo tēpore hæc appetūt cū iam reprobata sint, accipiendū est. Quamquā & ad vitia illorū referri etiā possit, quibus abominabiles Deo facti sunt. Secundum verò subtiliorē intellectu dicere possumus, ideò hoc illos Deū interrogasse: Quis præcepit vobis hæc

offerre: propter offerendi modum: quoniam post aduētum domini mortifera hæc sunt, & abominatione plena iterum per hæc expectantibus Messiam, & redemptionē. Sicut cū primit in scholam filium ad prima addiscenda elementa, ex quibus orationes componuntur, videlicet a, b, c, &c. Si illi epistolam sibi missam legendam tradat, ille verò dicat a, b, c, non tamen partes, syllabasque coniungat, nec sciat probè, irascetur pater, dicitque: Ad hoc tot annos vacasti literis in schola ut prima elementa tantum, non autem copulationem illorum coniungeres? Ita dominus. Hæc prima elementa fuerunt figuræ quàm plurimæ, agnus paschalis, sanguis sacrificiorum, cæremonia plurimæ, arca testamēti, & alia multa. Hæc omnia in figura secundum Apostolum Paulum illis cōtingebant, ut per hæc agnoscerent verum Messiam Deum, & hominē, & sanguine suo nos redempturum. Cum autē nunc negent, immo falso sibi spondeant terrenum, miserumque Messiam, nec ex omnibus prophetis, & figuris coniungant partes, ut ex ijs omnibus concludant: Hic est ergo dominus Deus noster, & non æstinabitur alius ad illum, ipse dedit hanc viam Iacob amico suo, & Israel dilecto suo. Post hæc in terris visus est, & cum hominibus conuersatus est. Irascitur dominus aduersus illos dicēs: Quis quæsiuit hæc de manibus vestris? i. isto modo ut sint semper prophetæ vestri, & lex vestra prima elementa, non autem coniungatis ex illis dominum

minum nostrum IESVM Christum verum esse in lege Messia, verumque Deum, & hominem redemptorem?

Vnico tandem verbo calcem huius tractatus concludam. Creati sumus à Deo omnes: hoc omnes fatentur Iudei. Dicite igitur o Iudei quod opus mirabile vobis videtur, creationis opus, an redemptionis? hoc est quod Deus fecerit nos, an quod redemerit nos? Vtiq; qui sensu non caret dicet, Facere fuit potentiae, redimere vero charitatis. Facile Deus vno verbo condidit mundum, non tamen sic facile redemit mundum. Non ego differo nunc de magnitudine operis, sed de mirabiliore opere. Ecclesia respondet in prima oratione Sabbati sancti: Deo qui mirabiliter creasti hominem, & mirabilius reformasti. Sic cum in calice aqua vino miscetur: Deus, qui humane substantiae dignitatem mirabiliter condidisti, sed mirabilius reformasti. Si ergo Deus misisset in mundum aliquem angelum vel seraphim, seu aliquem potentissimum hominem, ut nos repararet, nonne huic teneremur obedientiam magnam praestare, quia mirabilius nos reparavit? Cum autem preces Deo funderemus, oporteret dicere: Per Michaelem, vel per tale hominem haec nobis praestare o diuina maiestas. Non, enim decuit quinimo, & nimis dedecuit, ut alicui creaturae bonam reparationem deberemus, & Deo creatione. Sed illum oportet esse redemptorem, qui est & creator, ut cui tenemur ob acceptam creationem, huic teneamur ob acceptam saluationem, & ipse sit Deus, qui creat, & Deus qui redimit. Non expectetis igitur

Facilius
fuit Deo
condere
quam re-
dimere
orbem.

alium miserum Iudaei Messiam, in hunc credite verum Deum & verum hominem, qui fecit, & redemit nos, cui cum patre, & spiritu sancto est gloria in secula seculorum. Amen.

¶ Tractatus secundus, quod Christus dominus sit verus in lege promissus Messias.

Plenum gratiae hunc dicit beatus Iohannes: ad saluandas videlicet animas: & veritatis, ad implendas sacras scripturas. Caeterum, ut dilucidius procedamus notandum est, quod animam pretiosior esse ipso corpore nullus Iudeus negat. Immortalis namque est, intellectualis, spiritualis: corpus vero nostrum simile à medicis dicitur corpori suillo. Quid enim per nares, os, aures, & caetera, quae ob eorum ignominiam silentio praeterimus, fluit, nisi immunditiae, & foetida stercora? In cuius igitur sensum hominis tanta caecitas effusa est, Deum summe sapientem missurum esse Messiam ad corpora ditanda diuitijs, honoribus, & obscenis voluptatibus. Talis est Messias, quem falso vobis respondetis Iudaei, Messias corporum, immo porcorum, quoniam simile est corpus nostrum corpori suillo. Non utique, ad corpora oblectanda Deus Messiam spondit, sed ad saluandas animas, ad redimenda peccata, ad largiendum vitam, foelicitatemque perpetuam, non delicias corporales, quae velut umbra praetereunt. Duplicia (inquit Isa.) recepit de manu domini pro omnibus pec-

Porcinum
Messiam
expectat
Iudaei.

Tri-
cipi-
tino-
rum a-
uin-
tia &
pirat-
tines

peccatis suis, & ipsemet alibi. Projiciet (inquit) in profundū maris omnia peccata nostra. Et ipse (ait David, prout superiore tractatu retulimus) redimet Israel ex omnibus iniquitatibus eius. De hac vera, & orthodoxa catholica fide habent catholici tria infallibilia principia. Primū est: Omne reuelatum à Deo est verum. Secundū: Deus non potest esse testis falsitatis. Tertium: Fidei Catholicae non potest subesse falsum. Ad quorum explanationē operæpretiū est animaduertere: quæadmodū etiam in ipsa vita politica viuere absq; humana fide non possumus. Opportet enim credere, qui non vidit Romā, Romam esse: & cū audis aliud simile ab eo, qui expertus est, oportet credere illud esse in mūdo. Si igitur amicis, & vicinis præstamus de terrenis fidē, multo magis debem⁹ Deo fidē de coelestibus adhibere. Qui cū nō possit falsum reuelare, & omne reuelatū ab ipso sit verū, necessē est testimonio, quod retulit de filio suo, de vero Messia, fidē firmissimā, & inconcussam adhiberi. Hoc beatus Ioānes testatur in sua prima epistola canonica, dicēs. Si testimonium hominū accipimus, testimonium Dei maius est. Et hoc est testimonium Dei, quod maius est, quia testificatus est de filio suo. Si ergo quæris quomodo testificatus est? Respondeo tibi, per sacrā scripturā, & p̄ miracula. Habemus igitur necessariā esse fidē in mūdo, & hanc à Deo accipiendā esse. Nūc aut ostendamus quemadmodū hæc nō potest esse multiplex, sed vna. Iudeus dicit Ego cre

do, sic. Mahometanus dicit, Ego credo, sic. Lutheranus ait, Ego credo, sic. Ego Christianus dico, Nō potest esse multiplex in mundo fides. Siquidē nos à Deo sūmo, optimo & maximo debem⁹ accipere fidē spiritualiū, nepe & fidē de tēporalibus hominibus (prout dixim⁹) adhibemus. Deus verò nō potest falsa reuelare, ipse enim sūma veritas est. Cūq; Deus sit vnus, quāuis sint tres p̄sonæ diuinæ, vnā, necessē est in toto orbe terrarū esse fidē. Quod & B. Apost. Paulus ad Eph. 4. p̄bat dicēs: Vnus dñs, vna fides, vnū baptisma, vni Deo vnā solā adhibere necessē est fidē, non multiplicē. Propterea ne homines dicerēt: Apud nos est vera fides, ipsemet Deus signa dedit veræ fidei. Ne forte gloriaretur Iudæ⁹ dicēs: Apud nos est: Mahometanus idē garriret: Lutheranus idē cōtenderet: signa ab initio dedit Deus vbi reperiretur vera, orthodoxaq; fides. Attēde igitur o Iudæe, & cōfundere, attēde & tu qui Christianus es, & gratias refer Deo, accipe signa, quæ Deus tuus tibi ab initio dedit, vt cognosceres vbi sit vera fides. Sēper hāc veram fidē tria signa ab initio sæculi comitata sunt. s. sacrificiū, vocalis oratio, & miracula. Videm⁹ à primis hominibus Abel, & Cain sacrificia offerri, fuerunt isti primi catholici cū patrib⁹ suis Adā & Eua. Offerebat Abel de gregibus agniculos, Deū inuocabat, descēdebat ignis (refert B. Hiero.) & cōsumebat sacrificiū: Ecce miraculū. Cū exiisset Noë de arca siccatis aquis diluuij, obtulit & ipse de mūdīs animalibus sacrificiū Deo, & odoratus

Vna sola
vera fides
esse debet
in orbe
toto.

tria prin
cipia Ca
tholico-
rū ad di
uinā gra
tiā & ve
ritatē per
tinentia.

signa tria
vera &
vnica si
dei.

rcinū
siam
peccat
dai.

est dominus odore suauitatis. Abraham arietem obtulit, non sine miraculo cum iam gladio euaginato vellet offerre filiū. Melchisedec obtulit Deo panem, & vinum. Iacob obtulit & ipse, vnxitq; lapidem, & orauit, adestq; miraculum angelo illi apparente. Moyses plenam sacrificijs legem recepit, & populo tradidit. Dauid cum offerret, fecit stare cantores contra altare. Elias, & Eliseus mortuos suscitant. Orante Moyse vincebat populus Amalec, illo cessante ab oratione vincebat Amalec. Perspicuū igitur redditur, quod proposuimus: vbi enim vera fides, prout apud quos enumerauimus, fuit, tria hæc inuēta semper fiere, sacrificiū, laus vocalis Dei, & miracula. Da tu igitur Iudæe apud Iudæos nūc sacrificiū: da miraculū, vtiq; non inuenies. Mahometani aut, & Lutherani vbi primū à fide defecerunt, & sibi contaminatas elegerunt perditionis sectas, omne repulerūt sacrificiū: Deus etiam repulit ab eis miracula. Itaq; vtrifq; sublatis infatuatū est cor eorū, & dicētes se esse sapiētes stulti facti sunt. Ecclesia verò Catholica, apud quam viget vera, orthodoxa, & Deo placens fides, & laudes Dei habet, & in eis occupātur viri ecclesiastici, et religiosi per diē ac noctē, adimplētes illud propheticū: septies in die laudē dixi tibi super iudicia, iustificationis tuæ. Et, Media nocte surgebam ad confitēdum tibi super iudicia iustificationis tuæ. Sacrificiū iuge offertur Deo corporis, & sanguinis IESV Christi domini nostri, prout iam pridē prophetatū est

per Malachiam. c. i. dicētem, Et quis est ex vobis, qui claudat ostia mea gratuito? non est volūtas mea in vobis: à solis enim ortu vsq; ad occasum in omni loco sacrificatur & offertur nomini meo oblatio mūda, quia magnū est nomen meū in gētibus, dicit dominus exercitū. Auaritiā Iudæorum in principio horū verborum notauit Propheta, quia non gratuito ostia domus domini clauderent. Si igitur hoc minimum pro dono, & non gratis agebant, quid expectā dum erat ab eis, nisi: vt cum eorū infatibilis cupiditas à domino argueretur, & à templo bis emētes, & vendētes eijcerētur, illum odio iniquo persequeretur vsq; ad crucem? Quod aut ait: Non est voluntas mea in vobis, eorum prædicit vastitatē, quam vsq; in mundi finē patiuntur. Oblatio mūda in omni loco sacrificium est iuge corporis, & sanguinis domini, quod, & in se mūdissimum est, & mundè offertur in altari. In omni aut loco offertur, quia in tota Ecclesia toto orbe diffusa sacrificatur. Addit, magnū esse nomē suum in gētibus, quoniā scriptū est: Populus, quem non cognoui seruiuit mihi, in auditu auris obediuit mihi, filij alieni, Iudæi. s. mēriti sunt mihi, & claudicauerūt à semitis suis. Et filio ps. 2. dicebat: Postula à me, & dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ. Non habēt iam Iudæi sacrificium, nec sacerdotium, nec Regem. res mirabilis. Nulla natio est sub cœlo, etiam paganorum, & Aethiopū brutorū, quæ non habeat

Auari ta
dei, & lu
cro inhi
antes.

Cessante
sacrificio
cessat mi
racula.

sacrifici
um Christi
sanctorū
iuge.

Cessante
prophetia
quia n
tas ve

Iudei de
relicti
sparsi, si-
ne sacri-
cio, sine
sacerdo-
cio, sine
regno, si-
ne rege.

Regem suum, duces suos, & Reipub.
diuersas officiorum functiones. Ista vero
ges Deo suo relicto nec Regē, nec Rēp.
habet, sed vnusquisq; suo modo viuit,
& trahit sua quēq; voluntas, immò vo-
luptas. Omni ergo prophetia in Chri-
sto impleta, & in Ecclesia eius, non est
vbi quæras fidem, vna est vtiq;, quoniā
vnus Deus: tria habet, quę prædiximus
signa, quę nullibi, nisi in Ecclesia repe-
riuntur, apud Iudæos vero nihil, nec pro-
phetia, vt adimpleatur illud Zacha. c.
13. cum de baptismo dñi ageret, In die
illa, inquit, erit fons patens domui Da-
uid, & habitantibus in Hierusalē in ablu-
tionem peccatoris, & menstruatæ: &
erit in die illa, dicit dominus exercituum,
disperdam nomina idolorum de terra, &
non memorabuntur vltra, & pseudopro-
phetas, & spiritum immundum auferam
de terra, & erit cum prophetauerit quis-
piam vltra, dicent ei pater eius, & mater
eius, qui genuerunt eum, non viues, quia
mendacium locutus es in nomine do-
mini, & configet eum pater eius, & ma-
ter eius genitores eius cum prophetaue-
rit: & erit in die illa, confundentur pro-
phetæ vnusquisq; in visione sua cum
prophetauerit, nec operientur pallio sac-
cino, vt mentiantur, sed dicent: Non sum
propheta. Cessatio omnis prophetie sig-
num est aduenisse Messiam, propter cu-
ius aduentum prophetabatur: nec esse
aliū expectandum, cum iam non sit pro-
phetia ostendens ipsum venturum, sed
omnes prophetæ proclamant iam ve-
nisse, ex signis futuris in eius aduentu,

prout in præfata prophetia Zacharias
testatur. Nunquam enim uerò in suis af-
flictionibus, & captiuitatibus Iudæi sine
spirituali cōsolatione, & viris sanctis p-
phetantibus derelicti sunt, vsque ad veri
Dei, & hominis IESV Christi aduen-
tum. Postquam autē increduli in totum
terrarum orbem miseri dispersi sunt, nec
est Propheta, nec sacerdos, nec Rex, nec
ipse est populus, sed omnes ceci erran-
tes solis veri claritate non vident, iuxta
prophetiam Sophonia. 1. Ambulabunt
vt cæci, quia domino peccauerunt. Ni-
hil aliud faciunt miseri Iudæi, nisi secū
legē, & prophetas portare, qui illis ostē-
dunt Christum dominum venisse, quem
ipsi agnoscere nolunt, sed nobis libros
suos ostendunt, in quibus cernimus do-
minum Messiam in carne venisse. Sic
profecto de illis prophetauit David ps.
58. Deus ostendit mihi super inimicos
meos, ne occidas eos, ne quando obli-
uiscantur populi mei. In hunc versicu-
lum beatus Augustinus ait, Iudæos simi-
les esse famulis libros portantibus in a-
cademiam dominis suis, quorum literas
ipsi portantes, & si legant, non intelli-
gunt. Et beatus Gregorius ait, hos similes
esse Isaac, qui caligantibus oculis prædi-
xit futura filijs, quos in suo conspectu
positos non agnouit, immò vnū alterū
esse existimauit: sic Iudæi ceci multa no-
bis de Messia tradunt, quem cum haberent
in conspectu suo, & tot miracula face-
ret, & omnē legē, & prophetas impleret,
agnoscere noluerunt: quem iam venisse
in suis codicibus portant, ceterum cæci

Iudei a
missa ve-
ra fide o-
niamife-
runt, atq;
omnium
miseri-
mi facti.

Iudeorum
cæcitas
miranda.

Cessauit
prophetia
quia Mes-
sias venit

stupēda
Iudeorū
duricia,
prīnacia
& cecitas

non intelligunt, velut lapides, qui viā itin-
nerantibus ostendūt, ipsi verò frigidi, &
duri non mouentur. Cumq; tot annorū
curricula sint transacta post aduentum
dñi, & se iam non populum cernant, ad
huc eorum inueterata duritia nō mol-
litur, vt saepenumero videntes tempus
aduentus eius adimpletum, omnemq;
prophetiam in illo verificatam, & quic-
quid praefiguratum fuit, in lucem editū,
ipsi in suis tenebris occulto Dei iudicio,
& sua iniquitate manifesta nolint agnos-
cere dominum nr̄m IESVM Christū.
Iam hanc cecitatē maiores eorū testati
sunt, cum dño loquente dixerunt Moy-
si: Tu nobis loquere, nō loquatur nobis
dominus. Respuebant vocē domini au-
dire signantes in fine saeculorum cū do-
minus in carne venisset, tunc velle audi-
re Moysen, & non dñm nr̄m IESVM
Christum. Moyses verò velamen, cum
illis legē esset daturus, ponebat in facie,
quia non poterant ipsi sustinere clarita-
tem vultus eius i. splendorem doctrinae
Christi, eiusq; aduentus gloriam. Quod
velamen secundum beatum Apostolū
Paulum vsq; in hodiernum diem posi-
tum est super cor eorū, & sic permanent
caeci vsq; quò auferatur velamen, & co-
gnoscant dominum nostrum IESVM
Christum, cui cum patre, & spiritu san-
cto est honor & gloria in secula seculo-
rum.

*Tractatus. 3. de IESV domino nostro vero
Messia, aduersus Iudeos.*

NVnc autem ad vos Iudæi sermo
noster dirigatur, qui negatis Chri-

stum dominum à mortuis resurrexisse
& ad caelos ascēdisse. Vos vidistis, & cog-
nouistis eius duodecim discipulos sim-
plices homines patria Gallilaeos, nati-
ne Iudeos, idiotas, sine literis, quosdam
illorum pauperes piscatores, aliū telo-
narium, & huiusmodi. Ponite igitur an-
te oculos mentis vestrae hominē apud
vos natum, quem vos fabri filium dice-
batis, cum ipse sit filius Dei, veri sive
Messias. Dixit homo iste, & praedicauit,
se esse filium Dei, dixit se, cum in crucē
eleuaretur à terra, omnia tracturum ad
se ipsum: irrisistis illum, pro ioco habui-
stis verba eius. Ille hisce hominibus ido-
lorum gentium ruinam assignabat, se
illos constituturum principes super em-
nem terram pollicebatur. Crucifixistis
illum, qui talia de se protestabatur: & co-
ram Pilato dixistis, quia filium Dei se fe-
cit. crucifixo insultastis: descendat nunc
de cruce, & credemus ei: confidit in Deo
liberet eum nūc, si vult: dixit enim, quia
filius Dei sum. Obijttandē, & sepultus
est. Videtis, qui nunc viuētis, ad oculum
quemadmodum omnia quae praedixit,
sic euenerunt. Filius Dei creditus est in
orbe terrarum, traxit ad se omnia, per
duodecim hos pauperulos homines to-
tum conuertit orbem. Cumq; omnia
sic se habeant, profecto tāta efficere nō
potuisset, nisi esset Deus, aliās enim nec
pūctū eorū, quae se facturū ante praedixit,
potuisset in effectum producere. Cum
igitur omnia post mortem eius euene-
rint, & tot mirabilia operatus sit, procul
dubio resurrexit, & in caelis sedet ad dex-
teram

que Chri-
stus post
mortem
praestitit,
verū illū
esse veū
ostēdit.

teram patris. Nisi enim esset Deus, hæc efficere non posset. Soli hæc diuinæ potentia subsunt, corda hominum, idolorum casus, orbis ad se conuersio, Imperatorum, & Regum ditioni suæ subiectio, diuina adoratio, huius fidei in hominum cordibus firma adhesio, miraculorū admiranda exhibitio. Solus ipse se ostendit dominum orbis, omniū creatorem, saluatorem mundi, redemptorem animarum, peccatorum abolitorem, Messiam in lege promissum: impossibile enim erat, nisi esset Deus, talia posse perficere, vel tāta posse solū hominem exhibere post mortem. Et is, quem vos ô Iudæi dicitis Deum cœli, talia, ac tanta non permisisset fieri, nisi ipse esset vnigenitus eius, mūdi saluator, & verus in lege promissus Messias. Quinimò rogo vos, vt patienter audiatris me vobiscum paulisper loquentem, & vtrumq; exhibentem, veram scilicet fidem, erroremq; vestrum. Dicit vera fides, Christus est Deus: dicit vestra perfidia, Non ita est. Ergo nulla vnquam gens fuit Deo vero tantum obsequium præstans sicut vos: quia occidistis hominem qui se Deum verū prædicabat: Deus aut nec in cœlo permisit sibi equari Luciferum, nec in terra permisisset, dicens per Isaiam cap. 42. Ego Deus, hoc est nomen meū, & gloriam meam alteri non dabo, & laudē meam sculptilibus. Quomodo igitur (si vera essent, quæ falsò obijcitis) Deus vobis non dedit super oēs homines principatum, immò verò vos post Christi

occisionem dispersit perpetuò in gentes, & in gēte stulta irritauit vos? Nāq; si vera essent, quæ falsò prædicatis, Deus vobis fecisset nomen celebre super omnes nationes, quoniam eius occidistis inimicum. Namq; si aliquis diceret se esse regem in hoc regno, & testimonijs probare id niteretur, ciuitas, quæ illum occidisset exaltari, & non deprimi, & abijci à Rege in regno regnante mereretur, imò priuilegijs præ cæteris decorari. Cum igitur in opprobriū, & abiectioem, & fœcē sempiternam dati sitis, cognoscite miseri, quia filium Dei occidistis, quem vobis misit, sicut locutus est ad patres vestros prophetas suos, saluatorem mundi. Sed iam ad eius discipulos benedictissimos à Deo accedamus. Quid possent ô cæci Iudæi idiotæ homines & sine literis, in mundo agere: quid tam pusillus grex? Quo pacto pauperculi (nisi à Deo accepissent virutem, & fortitudinem, sapientiam, & scientiam, & maximam operandi & sanandi potentiā) innumera miracula operati sunt, ita vt vmbra Petri quoscumq; tangeret sanaret. Hic immobilem fixit Romæ cathedram summi Pontificatus, & sacerdotij, aduersus quam portæ inferi nūquam præualuerūt. Quid dicam de beato Ioanne in Asia cōmorante, Andræa in Achaia, Bartholomæo in India superiore, Thoma in vltiore, in Aethiopia Matthæo: quomodo subiecerūt colla reges terræ hisce hominib⁹. Nōne isti sunt terræ splendor, & lux ab incom-

Apostolorū
miracula.

mutabili luce Christo directi, & adiuti, quibus ante prædixerat: Cum steteritis ante reges & præfides, nolite cogitare quomodo, aut quid loquamini, non enim vos estis qui loquimini, sed spiritus patris vestri, qui loquitur in vobis. Nec enim diuitijs, siue delictijs ad Christum dominum traxerunt orbem, sed ieiunia prædicantes, dilectionem inimicorum præcipientes, diuitiarum abiectioem imponentes, & omnium voluptatum repugnantiam docentes, humilitatem, castitatem, paupertatem, patientiam conuersis prædicabant in lege Christi obseruandam, & huiuscemodi sermonibus adhibitis, quam maximis miraculis fidem domini astruebant, & hominum ad se corda trahentes mirabiliter sua prædicatione mundum conuerterunt. Hæc igitur dextera excelsi est, sedetis ad dexteram patris ingens opus est, veri Dei demonstratio est, non aut mortui hominis hæc testimonia sunt, sed resuscitati illius veri Messiae, qui verus est Deus, verusq; homo, saluator & redemptor mundi. Possent respondere beatissimi Apostoli illud, quod Asina Balam mutum animal, cum nimis ille feriendo vrgeret: Quid feci tibi? Cur percutis me, ecce iam tertio? Nonne animal tuum sum, cui semper insidere consueuisti vsque in præsentem diem? Dic quid simile vnquam feci tibi? Homines summus o Iudæi inter vos nati, qui seruebamus vobis sicut & cæteri, quare persequimini nos? quare percutitis, & flagellatis? quare resistitis? Cognoscite mag-

ni consilij angelum Christum dominum, qui loquitur in nobis, qui nos sua diuina potentia vrget, & facit tot mirabilia per manus nostras in conspectu vestro, quæ fieri non possunt nisi digito Dei per spiritum sanctum, qui datus est nobis. Non potestis negare Iudæi spiritum sanctum aduenisse super omnes Apostolos, & domini discipulos in die Pentecostes, erant enim tunc habitantes in Hierusalem viri Iudæi ex omni natione, quæ sub cælo est, cum repente de cælo factus est sonus tanquam aduenientis spiritus vehementis, & spiritus sanctus descendit super illos, & apparuerunt illis dispersitæ linguæ, seditq; super singulos eorum. Tunc omnium linguis locuti sunt beatissimi Apostoli, qui suam tantum cum lacte didicerant. Mirati sunt omnes, coeperunt miracula fieri, stupefacti sunt vester Annas, & Cayphas, voluerunt Apostolos occidere, & non præualuerunt domino prohibente. Quis est iste, viri Iudæi, qui vos prohibet occidere discipulos eius, quem crucifixistis? Quis est iste tam potens qui de cælo super illos spiritum sanctum mittit? Quis hæc potest facere nisi solus Deus? Ipse est, qui hoc donum promisit, & exhibuit. Non igitur iacet in sepulchro, sed resurgens ascendit in cælum, & spiritum sanctum misit in suos, quoniam ipse est Deus, ipse fecit nos, & redemit nos. Obstruatur igitur impudens os iniquorum Iudæorum, & fateantur dominum nostrum IESVM Christum

Confunduntur
stupidi
Iudæi

veru

verum Deum, & hominem Messiam esse. Ipse enim est qui beatū Apostolum Paulum vnica voce de cœlo conuertit. Nonne vester erat Saulus plenus minarum, & cædis in discipulos domini? Ipse Iudæus erat adolescens in lege doctus, pharisæus de tribu Benjamin. Et quis illum rapuit? Quis à cæde cohibuit? Quis in terram prostravit? Quis cor eius vnica voce mutauit? Nonne rex ipsæ gloriæ I E S V S Christus dominus noster? Qui in via, cum Damascum pergeret ad vincetos adducendos Hierosolymam, qui credidissent in Christum dominum, vnica voce: Saule, Saule quid me persequeris? luce de cœlo, verboque prostratus ait: Quis es domine? Cui dominus: Ego sum I E S V S Nazarenus, quem tu persequeris: durum est tibi contra stimulum calcitrare. At ille: Domine quid me vis facere? Iste est beatissimus Apostolus Paulus cuius doctrina saluari Ecclesia sancta pascitur, & nutritur, & quem habet doctorem maximum. Dic Iudæe quomodo conuersus est Paulus? Cuius potentia est rem huiusmodi perpetrare? Nonne fateri necesse est solius Dei esse? Nam, prout dicit beatus Augustinus, cætera potest homo nolens, credere autem non, nisi volens. Quomodo verò vellet cui vnica cura erat se persecutorem exhibere? Qui in sinu literas ad vinciedos Christianos à principibus sacerdotum portabat: vocatus est è cœlo, non à terra: prostratus est in terram, vt postea ascenderet fide ad il-

lum, qui eum vocabat è cœlo. Cognouit veritatem, & adhibuit obsequentem voluntatem. Hæc mutatio dexteræ excelsi, hæc non sunt existentis in sepulchro defuncti, sed viui Dei, & hominis ad dexteram patris regnantis. Accessit deinde ad hanc gratiam innumerable turba fidelium, Regum, Imperatorum, nobilium, senum, adolescentum, & puerorum, qui mirabili quodam omnipotentis Messia Christi domini spiritu afflati, fidem susceperunt. Tantaq; alacritate ipsum secuti sunt, spreto omnino rebus terrenis (quorū cupiditate & desiderio ardenti mirū in modū tenetur & agitur cæci Iudæi, nihil celeste cogitantes, sed tantū terrena sapietes, diuitias videlicet, & carnis voluptates) tantaq; pudicitia & castitate pollentes, vt facile verbis explicari non possit. Quidū ipsis mors tormentaq; pponeretur, vt Christum negaret, se ipsos potius, vitāq; negantes, soli Christo amore dulcissimo, & vehemētissimo astringebantur, nihilq; illis desiderabilius, quàm pro illo mori, qui pro eis dignatus est crucifigi. Mirabantur Tyranni, & sæpe numero ipsi, & eorū satellites ad fidē cōuertebantur. Innumera huius rei exēpla notissima sunt virorū doctissimorū, qui in mundo extiterunt. Huic fidei adhæserūt Dionysius Areopagita philosoph⁹ Atheniēsis: Iustinus martyr philosoph⁹ doctissimus, & alij quos longissimū esset recēdere. Accessit Græcorū doctorū multitudo maxima, ex quorū numero, Origenes, Ioānes Damascenus, Chrysolostomus

Iudæi sē
per auarissimi,
lucro tantum & impudiciē
studētes.

Christianorū inculpata
vita rempore primitiuæ
ecclesiæ;

mus, Basilius, Gregorius Nazianzenus, Dorotheus, & alij innumeri. Latinarum porrò maxima cohors: Augustinus, Hieronymus, Gregorius, Leo, Ambrosius: & qui vsque in hodiernum diem sacras literas interpretari sumè laborant ingens multitudo. Accedit etiam concentus Ecclesiæ sanctæ, sacrificij sanctissimi oblatio iugis, perennes Dei laudes vario musicorum genere celebratæ, cæremoniæ sanctæ, & sincera religione absolutæ. Quæ omnia simul perquam maximè præ se ferunt veram fidem esse Christianam, omniaque proclamant nullibi esse salutem, nisi in Catholica Christianorum Ecclesia, hæc esse veram, hanc inconcussè tenendâ. Insultent iã conculcati abominatione Iudæi, oppugnent Mahometani, aduersentur hæretici, nemo tamè potest euellere illam, quippe, quæ fundata est supra firmam petram dominum nostrum IESVM Christum verum Deum & hominem: verum in lege, & Prophetis promissum Messiam, cui cum patre, & spiritu sancto, est honor, & gloria, & imperium in æternum. Amen.

¶ *Tractatus quartus, de IESV domino nostro vero Messia, aduersus Iudæos.*

Confundantur iam nunc à suis proprijs prophetis perfidi illi Iudæi, nam ab ipsismet testimonia in eos dirigamus, si forte suis credant, quod no-

stris negant. Confundantur, ait Hieremias capit. 17. & non confundar ego, paueant illi, & non paueam ego, induc super illos diem afflictionis, & duplici contritione conterere eos. Confundantur igitur à suis, conterantur ab omnibus in terra degentibus, conterantur, in anima, conterantur in corpore. Iam diu est Iudæi cæci, cum vobis legem à Deo latam traderet Moyses, qua vobis prohibitum est sacrificium offerre, nisi in eo, quem vobis locum signaret Deus, & merito quidem. Cum enim sacrificium diuinitatis sit protestatio, & obsequij soli Deo debiti impensio, necessarium fuit quemadmodum ipsa sacrificia à Deo signata sunt, etiam locum, in quo offeruntur ab ipso designari. Quod Moyses apertissimis est verbis effatus dicens Deuterono. 12. Caue ne offeras holocausta tua in omni loco què videris, sed in eo, quem elegerit dominus in vna tribuum tuarum, offeres hostias, & facies quæcumque præcipio tibi. Iam præuidebat dominus in hoc post aduentum Messiæ tempus Iudæorum perfidiam, prædicebatque illis non offerendum sacrificium in omni loco, vt cum viderent desolatum templum, perpetuoque dirutum, scirent quem negauerunt dominum ipsum esse Iesum Christum. Quod autem post electum à DEO templum non auderent alio in loco offerre Iudæi, Daniel cap. 3. manifestè & apertissimis verbis ostendit dixisse puerum Azariam dum in fornacem ardentem

cum

Qua ratione fuerit prohibitum Iudæis sacrificium nisi in constituto loco.

Propter
tira
rua
heb
ma
exp
tio

cum alijs duobus mitteretur. Non est in tempore hoc princeps, & dux, neq; holocausti, neq; sacrificiū, neq; oblatio, neq; incensum, neq; loc⁹ primitiarū coram te, vt possimus inuenire misericordiam tuam. Hanc autē tēpli vastationē, quæ mille, & quingentos annos perdurat, ipse Daniel. c. 9. prophetauit, cū de aduētū & passione domini ageret, vsq; in finē permanuram, dicente illi angelo: Tu ergo animaduerte sermonē, & intellige visionē: Septuaginta hebdomades abbreviatæ sunt super populū tuū, & super urbem sanctam tuā, vt cōsumatur prauaricatio, & finē accipiat peccatum, & deleatur iniquitas, & adducatur iustitia sempiterna, & adimpleatur visio, & prophetia, & vngatur sanctus sanctorum. Scito ergo, & animaduerte, ab exitu sermonum, vt iterū ædificetur Hierusalē, vsq; ad Christū ducē hebdomades septē, & hebdomades sexaginta duæ erunt, & rursum edificabitur platea, & muri in angustia temporum: & post hebdomadas sexaginta duas occidetur Christus, & nō erit eius populus, qui cum negaturus est: & ciuitatem, & sanctuariū dissipabit populus cū duce veturo, & finis eius vastitas, & post finē belli statuta desolatio. Et post pauca ita cōcludit: & vsq; ad finē, & consummationē perseuerabit desolatio. Quælibet hebdomada (vt singula verba prophetiæ huius perstringamus) cōtinet septē annos, vt habetur Leui. c. 25. Orauit Daniel reuersionem populi à Chaldea Babilone, cui dominus voluit per ange-

lum & reuersionem, & saluatoris misericorditer reuelare aduentum post annū quadringentesimum, & quadagesimū, vel circiter. Passionem vero Christi post sacratissimum eius aduentum anno trigesimo tertio cum dimidio. Desolationē vero sanctuarij, & ciuitatis post eius gloriosissimam resurrectionem, & ascensionem anno quadagesimo. quæ omnia simul enumerata perficiunt septuaginta hebdomadas, cuiuslibet hebdomadi septem tribuendo annos, secundum Leuit. 25. vt prædiximus. Hanc desolationem Deus prædixit Danieli perpetuam futuram, neque vnquam villo tempore expectandam reparationem, quoniam vsque ad consummationem, & finem mundi perseuerabit desolatio. Igitur ablato templo, sanctuario funditus euerso, solo æquata ciuitate, quid expectent stulti Iudæi, tu hac legens, conijcere poteris: Antichristum videlicet. Hoc illis etiam dominus prædixit, Ego veni in nomine patris mei, & non suscepistis me, alius veniet in nomine suo, & hunc recipietis. Quid autem facturus esset Messias ipse propheta mirabiliter prædixit, Vt consummetur (inquit) prauaricatio, & finem accipiat peccatū, & deleatur iniquitas. Nō enim promisit Deus venturum Messiam tanquam potentem Regem temporalem, quippe cuius sunt mundi omnia, sed ad redimenda peccata, ad portam gloriæ aperiendam, ad satisfaciendum pro delictis humani generis, ad reconciliandum nos **D E O,**

Iudæi lo-
co Messie
Antichri-
stum ex-
pectant.

Aduentus
Messie lo-
ge dicitur
tum quæ
Iudæi ex-
istimet
operatus
est.

Prophe-
tiæ sep-
tuaginta
hebdo-
madarū
expoli-
tio.

ad Dei iniuriam, quæ illi peccando fuerat irrogata à primis parentibus, abolendam. Hæc maiora sunt, quàm omnes mundi thesauri, quæq; totus orbis: transeunt enim omnia illa, pereuntq;: Animarum nostrarum misertus est Deus, quæ in perpetuum viuunt, neq; fenescunt tempore, quibus iurauerat dñs in ira sua non illis patere in vitam æternam aditum, quousque sibi esset suæ offensio nis reddita digna satisfactio: quam totus mūdus illi reddere non poterat, quoniam ipse infinitus est Deus, & illi irrogata inobedientia, & offensa secundum suæ dignitatis infinitatē, satisfactorem, cuius satisfactio etiam infinita esset, exigebat. Hoc verò reddere neque tota humana natura, neque angelica sufficiens erat: solum ad misericordiam Dei spectabat, vt aliquem mitteret redemptorē, qui homo pro hominibus satisfaceret, & cuius personæ opera infinitum haberent meritum. Solus igitur Deus, incarnatum videlicet verbum diuinum vni-genitum, & coæternum patri hoc præstitit. Hoc est, miseri Iudæi, quare tot annos dilata est vestra redemptio: hoc est propter quod tot ceremoniæ in vestra lege sunt præceptæ & institutæ: hunc diuinissimum aduentum significantes. Hoc est, propter quod omnia in figura vobis contingebat, hoc est propter quod tot prophetæ vobis missi sunt, vt aduentum hunc diuinissimum filij Dei in carne prædicerēt. Hoc est, quod vobis nūc per Danielem, annis etiam computatis ne vltra expectaretis, Deus prædixit.

Offensus
Deus pla-
cari nul-
lo modo
potuit,
nisi ad-
e-
tu Mesi-
g

Credite vestris prophetis, computate annos, nec vos crux scandalizet, Daniel vobis prædixit, & occidetur Christus, Hoc vobis omnes prænuciarunt prophetæ vestri, si attentius, quæ prædixerunt legeritis: hoc ad vos hodie diruta ciuitas clamat, hoc sanctuarium euersum prædicat. Cessauit sacrificium, cessauere omnes vestræ oblationes, & holocausta. Quemadmodum enim qui fabricauit domum, si diripiat, inhabitabilem reddit. & sicut peritus medicus, si ægrotū videat nimiam potare aquam, vas confringit: sic vos, miseri Iudæi, cū videatis nihil de templo, nihil de ciuitate Hierosolymorum permanere, omniaq; vasa, in quibus offerebatis libamina Deo, contracta: scitote hæc omnia odisse Deum, & illos etiam, qui adhuc post tot secula talia sperant restauranda. Scitote Christum dominū ipsum esse Messiam in lege pmissum, scitote, quoniam ipse est Deus, ipse fecit nos, ipse redemit nos, neque vllum alium expectetis. Huic omnes prophetæ testimoniū perhibēt, remissionem peccatorum accipere genus humanum per nomē sanctissimū eius, dummodo fideliter credant in eū, & bonis operibus, prout ipse præcepit, imitentur eū. Adhuc tamen vnū addam præclarum testimoniū, quod cum adducto ex Daniele maximè concordat. Reuersus igitur populus, tribus videlicet Iudæ de qua venturus Messias à Deo promissus fuerat, post Cyri regis Persarum, qui obtinuerat regnū Chaldaeorum, acceptam facultatem, edifica-

In Chri-
sto vero
Messias in
omnia et
seculum
vel luce
meridia-
na clari-
ostendi-
tur: con-
tra Iude-
orum p-
dicia & ca-
citate.

Alia ele-
gans pro-
phetia in-
terpreta-
tur.

re tēplum domini Iudei cœperunt, duce Zorobabel, & Iesu filio Iosedech Sacerdote, vt habetur. 1. Esdrę. c. 3. Iuvenes porro, qui nati fuerāt in terra Chaldæorum letabantur, vidētes templi edificationem: plorabant verò senes, qui primi templi, quod Salomon edificauerat, viderant gloriam. Prophetans tunc Aggeus ex Dei mandato confortauit, & duces, & populum laborātem, ne ob amplitudinē præteriti templi, & ob seniorū lacrymas fortē deficerent: illisq; nuntiavit maioris glorię futurū, quod reedificabant tēplū, quā prius, quod à Salomone tanta, quāta memores erāt, gloria fuerat fabricatum: cū illud, quod reficiebant, neq; ad centesimam posset comparari glorię partem cum templo illo à Salomone erecto. Hoc verò propheta continuo, dum illos ad edificandum exhortaretur declarauit, nō ex auro, & pretioso lapide, lignoq; futurum, sed ex aduentu Messię, qui in illo apparere carne vestit⁹ dignaturus erat. quē admodum & in illo à sacratissima virgine matre Maria præsentatus extitit, & sepe vir factus docuit, magnaq; exhibuit miracula. Sed iam nunc verba ipsi⁹ Prophete audiamus, Inquit enim. c. 2. Et nunc confortare Zorobabel, dicit dominus, & confortare Iesu fili Iosedec sacerdos magne, & confortare omnis populus terre, dicit dominus exercituum, & facite, quoniam ego vobiscū sum, dicit dñs exercituum. Verbum, quod pepigi vobiscum cū egredere mini de terra Aegypti, & spiritus meus erit in medio

vestrum, nolite timere, quia hæc dicit dominus exercituum. Adhuc vnum modicum est, & ego commouebo cœlum, & terram, & mare, & aridam, & mouebo omnes gentes, & veniet desideratus cunctis gentibus, & implebo domum istam gloria, dicit dominus exercituum, Meum est aurum, & meum est argentum dicit domin⁹ exercituum: magna erit gloria domus istius nouissimę, plus quā primę, dicit dominus exercituum: & in loco isto dabo pacem dicit dominus exercituum. Quod autē dicit veniet desideratus cunctis gētibus, ipsum esse non possunt negare Iudei Messiam lumen ad reuelationē gentiū, & gloriam plebis Israel, ijs, qui crediderunt ex Iudeis. Notandū vero est cum dicit de gloria huius domus secundę, nepe hoc nō possunt negare Iudei hanc esse secundā domum, prima est quę per Salomonē in magna amplitudine, & gloria, & auro vestita fuit, & edificata. Ideo dñs, ne Iudei causarentur, quod dixerat: Maior erit gloria istius, quā primę, addidit: Meum est aurum, & argētum. Perinde ac si diceret: Etiam si ista non habeat tantum argēti & auri, mihi id nō est curę, cuius est omne aurum, & argētum: sed ideò de gloria eius magna prædico, quoniam in istam vēturus est Messias cunctis gētibus desideratus, qui non venit in primam. Et hanc domum non dico secundam, (sic enim dicendum esset, si tertia ædificanda fuisset) sed nouissimā, quoniam post secundam huius funditus euerfionem, nunquam amplius alia

Iudæos
Deus o-
dit.

re edificabitur teste Daniele, qui, prout supra retulimus, inquit: & usque ad con summationem, & finē perseverabit desolatio. Et ut sciant Iudæi se Deo per quā maximè displicere, & odiosos esse, ait Daniel: & non erit eius populus, qui eum negaturus est. Voluerunt Iudæi iā tertio hanc perpetuò dirutam erigere domum: tempore enim Iuliani apostatæ (teste Eusebio in historia eccle. li. 10. ad finem) fuit illis hoc ab ipso impio Iuliano permissum. Cum autē inciperent fundamenta iactare, ignis ab ipsis egres sus terræ hiatibus, occidit quampluri mos illorū, cæteri in diuersa fugerunt, ut testes ipsimet miraculi essēt, manūq; comprobarent nouissimam, non secun dam hanc fuisse domū. Quoniam nihil iam amplius expectandum est de Messia præter hoc, quod vêturus est iudicare viuos & mortuos, & videbunt eū tunc miseri Iudæi sedentem ad patris dexteram, & venientē in nubibus cœli, tūc iuxta Zacha. c. 12. prophetiam, videbūt quem transfixerūt: cui cum patre, & spiritu sancto est honor, & gloria, & imperium in æternum. Amen.

¶ *Tractatus quintus, in beati Lucæ
Euangelium, ex cap. 1.*

Diui Lu-
cæ vita.

Beatus Lucas natione Syrus Antiochiæ natus, arte medicus: ad Christum conuersus est (ut conijci potest) ab Apostolo Petro, qui Antiochiæ ca-

thedram septem annis apostolicam te-
nuit, quem iam cōuersum (vt ex Actis
Apostolorum colligere est) inuenit Pau-
lus, & Barnabas, qui anno integro con-
uersati sunt Antiochiæ, prout habetur
Actū. 11. Quod autē acceperit fidē &
alia domini gesta à beato Petro, & ab ali-
quibus apostolorū, quos fortē vt inuise-
ret Hierosolymam se contulit, ipse ma-
nifestē insinuat, in prohæmio Euange-
lij cum ait: sicut tradiderunt nobis, qui
ab initio ipsi viderūt, & ministri fuerūt
fermonis. Inde apte ostēditur nō fuisse
illum ex septuaginta discipulis domi-
ni, vt aliqui existimant, non enim dixit
sicut tradiderunt nobis, qui ab initio
ipsi viderūt. Sed: Quod vidimus, & p-
peximus. Ad Theophilum autē dirigit
Euangeliū, vt agnoscat verba de quib⁹
erat eruditus. Quem Theophilū præ-
fectum Achaïæ, vel Antiochiæ fuisse ab
aliquibus doctis viris asseritur, cū ab ip-
so Euangelista optimus dicatur, perin-
de ac si diceretur illustis. Eodem nēpe
verbo vsus est beatus Apostolus Paulus
cū responderet Festo dicenti: Insanis Pau-
le, multæ te literæ ad insaniam conuer-
tūt. Cui Paulus: Non insanio (inquit)
optime Feste, sed veritatis, & sobrietatis
verba loquor. Hūc quoniam præfect⁹
erat prouintia Iudeorum venerabatur
nomine optimi. Ex ordine autē (inquit)
se velle scribere suo optimo Theophi-
lo: hoc est à principio illo, quo Dei op-
timi & maximi coepit sacratissim⁹ ad-
uentus esse in ianuis, & ante se iam iam
venientem præmittere præcursorē. Sic
pro-

profectò oportet Christianum hominē & puram & plenam bonis operibus agere vitam: tantoq; magis quantum viderit diem sui obitus appropinquare, vt paucis annis percurrat, in qua forte iuuenis dormitauit, viam. Quemadmodum viator, qui sub vmbra amenæ arboris obdormiuit, expergefactus reliquū conficit festinatione maxima iter, vt ad destinatum perueniat locum. De quo & beatus Apostolus Paulus ad Hebreos. 10. omnes monet his verbis: & consideremus inuicem in prouocationem charitatis, & bonorum operum tantò magis, quantò videritis appropinquantem diem.

Fuit (inquit B. Lucas) in diebus Herodis Regis Iudææ sacerdos quidam nomine Zacharias, de vice Abia, & vxor eius de filiabus Aaron, & nomen eius Elisabeth. Erant autem ambo iusti ante Deum, incedentes in omnibus mandatis, & iustificationibus domini sine querela, & non erat illis filius, eo quod esset Elisabeth sterilis, & ambo processissent in diebus suis. Factum est autem cū sacerdotio fungeretur Zacharias in ordine vicis suæ ante Deum, secundum consuetudinem sacerdotij: sorte exijt vt incensum poneret, ingressus in templum domini, & omnis multitudo populi erat orans foris hora incensi. In primis non prætereundā censeo huius Herodis, qui postea innocentes occidit, originē: iste enim uerò Idumæus erat & dicebatur Ascalonita, vir impius, & alienigena. Vt iam videatur sacer Euangelista Iudæis in mentem reducere illam Iacob Gen. 49. prophetiā,

Qui cū filijs suis futura prædiceret, & ad Iudam puenisset, de cuius tribu protestatus est Christum dominum esse venturum, inter cætera ait: Non auferetur sceptrum de Iuda, nec dux de femore eius, donec veniat qui mittendus est, & ipse erit expectatio gentium. Non erat sceptrum regale apud Iudæos eo tempore quo venit dominus, sed Romani dominabantur in Iudæa habentes suos præfectos. Huic vero Idumæo gratiam volentes præstare, vel quia fortè nomen pecunia emerat, Regem se dicere in Iudæa patiebantur: cæterum suprema potestas apud Romanos erat. In ijs diebus sacerdos quidam nomine Zacharias de vice Abia, prout legitur primo Paral. c. 24. habens vxorem Elisabeth de filiabus Aaron, ascendit in templum ad offerendum sacrificium. Et quoniam hic multa à multis dicuntur paucis perstringā verbis id, quod tenendum censeo. Dauid Rex volens diuinum augere cultū instituit (loco præallegato) vigintiquatuor sacerdotes, qui ministrarent in templo per hebdomadas distributi. Octauo loco nominatur quidam Abias, de cuius familia descēdebat Zacharias, & tā iste Abias, quàm reliqui viginti tres descēdebant de filijs Aarō Eleazar, & Thamar, siquidem viuente adhuc Aaron mortui sunt duo eius filij maiores natu Nadab, & Abiu. Hoc ideo diximus, vt excludatur opinio illorum, qui voluerunt existimare Zachariam fuisse summum sacerdotem, illo namq; ambitionis tempore summum sacerdotium à